

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Bc. Tereza Lobišová

Příprava dětí k zahájení povinné školní docházky v rámci spolupráce
mateřské školy a základní školy

Olomouc 2021

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem tuto závěrečnou práci vypracovala samostatně a že jsem v ní uvedla veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne .....

.....

Podpis

Poděkování

Děkuji tímto paní prof. PhDr. Evě Šmelové, Ph.D. za odborné vedení, ochotu, za poskytování cenných rad, podnětů a připomínek při zpracování závěrečné diplomové práce. Dále děkuji rodičům, dětem a celému týmu základní školy Galaxie v Novém Jičíně, bez kterých by empirická část diplomové práce nebyla realizovatelná.

OBSAH

Úvod	6
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Předškolní vzdělávání	8
1.1. Cíle předškolního vzdělávání	10
1.2. Taxonomie cílů a učebních úloh v předškolním vzdělávání	12
1.3. Základní pedagogické pojmy	15
1.3.1. Výchova	15
1.3.2. Vzdělávání	15
1.4. Mateřská škola	15
1.4.1. Povinné předškolní vzdělávání	16
1.4.2. Individuální vzdělávání	17
2. Dítě předškolního věku	18
2.1. Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku	18
2.1.1. Tělesný vývoj	18
2.1.2. Kognitivní vývoj	19
2.1.3. Emocionálně – sociální vývoj	20
3. Školní zralost a připravenost	22
3.1. Školní zralost	22
3.2. Školní připravenost	23
3.3. Posuzování školní zralosti	25
3.3.1. Fyzická zralost	25
3.3.2. Psychická zralost	26
3.3.3. Grafomotorika	26
3.3.4. Smyslové vnímání	26
3.3.5. Pozornost a paměť	27
3.3.6. Řeč	27
3.3.7. Sociální zralost	28
3.3.8. Emocionální zralost	28
3.4. Příčiny školní nezralosti	29
4. Odklad školní docházky	31
4.1. Přípravné třídy	33

4.2. Dodatečný odklad školní docházky	33
5. Zápis do 1. třídy	35
5.1. Legislativní úkon	35
5.2. Pedagogická diagnostika.....	36
5.3. Zahájení povinné školní docházky	37
5.4. Předčasný nástup dítěte do první třídy.....	37
6. Spolupráce mateřské školy a základní školy.....	39
6.1. Formy spolupráce.....	40
II EMPIRICKÁ ČÁST.....	41
7. Úvod do empirické části a její cíle.....	41
8. ČÁST A.....	42
8.1. Objekt zkoumání	42
8.2. Metodologie výzkumu	44
8.3. Výsledky a závěr výzkumného šetření	66
9. ČÁST B.....	70
9.1. Metodologie výzkumu	70
9.2. Popis výzkumu.....	70
9.3. Výsledky a závěr výzkumného šetření.....	74
10. Diskuze.....	76
Závěr	81

Seznam použité literatury

Seznam použitých zkratk

Seznam obrázků

Seznam grafů

Seznam tabulek

Seznam příloh

Přílohy

Anotace

Úvod

Pro mou diplomovou práci jsem si zvolila téma „Příprava dětí k zahájení povinné školní docházky v rámci spolupráce mateřské školy a základní školy“.

Podnětem k volbě tématu a zpracování mé diplomové práce mě vedla má osobní zkušenost a také hledání přínosů v oblasti školní připravenosti předškolních dětí. Vzhledem k tomu, že studuji obor předškolní pedagogika a zároveň také pracuji v mateřské škole, zajímá mě, jak si budou vést budoucí prvňáčci při přípravě na zápis do základní školy a poté při samotném zápisu. Předškolní děti přirozeně dychtí po informacích, zajímají se o dění okolního světa a tak samotnou systematickou přípravu, v rámci předškolního vzdělávání, nevnímají, prostřednictvím hry a vhodné motivace, jako něco povinného. Právě proto by mělo být prioritním zájmem mateřské školy, připravit děti zajímavou, motivační, nenásilnou a přirozenou formou k zápisu v základní škole. Naopak zájmem pedagogů – elementaristů v základní škole, by mělo být, aby děti zápis vnímaly jako něco mimořádného, na co se těší, z čeho budou mít radost, co posílí jejich sebevědomí a sebedůvěru směrem k jejich dalšímu vzdělávání.

Je třeba si uvědomit, že zápis dítěte, ale hlavně jeho přechod z mateřské školy do základní školy, je jeden z nejdůležitějších mezníků v jeho raném dětství. Je to zásadní změna, která může ovlivnit duševní stav dítěte, které přichází z mateřské školy, kde jedna z hlavních činností byla hra a nyní je na řadě jeho systematické vzdělávání.

Náplní mé diplomové práce je kurz Raketa, který pravidelně organizuje ZŠ Galaxie a je určen pro předškolní děti v období před zápisem do povinného základního vzdělávání, první třídy.

Cílem mé diplomové práce je zjistit celkový přínos, analyzovat a vyhodnotit kurz Raketa, který je určen pro předškolní děti. Dílčím cílem je popsat a analyzovat průběh kurzu Raketa, analyzovat kognitivní, sociální a psychomotorickou náročnost tohoto kurzu a také vyhodnotit kognitivní náročnost zadaných úkolů, podle taxonomie D. Tollingerové. Tyto úkoly (pracovní listy) jsou zaměřeny na sluchovou perцепci, zrakovou perцепci a grafomotoriku dětí. Závěrečné vyhodnocení je také členěno podle daných kategorií a to konkrétně podle věku, pohlaví a odkladu školní docházky. Součástí je také vyhodnocení záznamových archů, které jsou vyplněny zákonnými zástupci zúčastněných dětí.

Diplomová práce je členěna na část teoretickou, která obsahuje šest kapitol a část praktickou, k jejíž realizaci byl využit smíšený - kvalitativní a kvantitativní druh výzkumu.

Přínos mé diplomové práce spočívá zejména v posouzení toho, zda kurzy pro předškolní děti a to před zápisem do základní školy a před samotným vstupem do povinného základního vzdělání, jsou užitečné a zkvalitní vědomosti a dovednosti nastávajících prvňáků.

I TEORETICKÁ ČÁST

1. Předškolní vzdělávání

Výchova předškolních dětí doprovází lidstvo již od nepaměti a postupně je ovlivněna a poznamenána mnoho změnami. Vývojem prošel její obsah, cíle, metody, ale také názory a úvahy o výchově malého dítěte. Výchova je brána jako činnost tvůrčí tzn., že vyžaduje předběžnou přípravu a přemýšlení o jejím záměru, průběhu i výsledku. Ty jsou vědomě kontrolovatelné a hodnocené a výsledek výchovného působení by neměl být nahodilý, ale jasně plánovaný a připravený. Nedílnými součástmi každého procesu vzdělávání a výchovy jsou důležití činitelé, a to osobnost jedince, sociální prostředí, prostředky, které k realizaci použijeme, naše působení a jednání. S těmito faktory získáme jistotu, že jsme zvažili ty nejpodstatnější souvislosti a vyhnuli jsme se stereotypnímu, snadno napodobitelnému jednání. (Opravilová, 2016)

Bassok (et al. 2016) vymezuje předškolní vzdělávání jako jednu z nejdůležitějších životních etap, kdy si dítě osvojuje své první sociální role ve větším kolektivu, pravidla, normy, formy chování a navazování nových kontaktů s vrstevníky. Jeho úkolem je rozvoj osobnosti dítěte, podpora tělesného a psychického rozvoje a zdraví.

Předškolní vzdělávání je pro naši společnost velmi zásadní, přínosné a důležité období, kdy dochází k celkovému rozvoji osobnosti dítěte a kdy dochází k prvopočátečním základním návykům a předpokladům pro budoucí život. U dítěte se v tomto období rozvíjí mnoho klíčových dovedností, schopností, vědomostí, které utváří strukturu osobnosti dítěte. Nutno zmínit, že primární činností, která je základním prostředkem v předškolním období je hra, která je pro děti zájmem, odpočinkem, ale také prací, kdy prostřednictvím ní se dítě učí všemožným novým věcem. Hra rozvíjí celou osobnost dítěte, rozvíjí rozum, manuální dovednosti, pohyb, ale je také zdrojem poznání, zkušenosti a postojů. Primárním úkolem předškolního vzdělávání je doplnění a podpoření rodinné výchovy se zajištěním podnětného a různorodého prostředí. (Šmelová, Prášilová, 2018)

Předškolní vzdělávání musí respektovat zvláštnosti každého předškolního dítěte a přizpůsobovat jeho vývojovým schopnostem. MŠ umožňuje optimální podmínky pro rozvoj dítěte po všech jeho stránkách a podporuje jeho přirozený vývoj. (Šmelová, 2004)

Dle Průchy, Mareše a Walterové (2013) předškolní výchova napomáhá k tělesnému, sociálnímu i psychickému vývoji dítěte a zajišťuje přirozené potřeby, které dále využije při svém rozvoji.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, dále RVP PV, představuje základní kurikulární dokument, který garantuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Jeho první podoba vznikla v roce 2001 a k jeho aktualizaci došlo o tři roky později v roce 2004. Rok 2007, konkrétně 1. 9. 2007, byl velkým a důležitým a zásadním mezníkem pro mateřské školy, neboť kurikulární dokument RVP PV, se stal pro všechny mateřské školy závazným a povinným dokumentem, díky kterému se předškolní vzdělávání zařadilo do systému vzdělávání. (RVP PV, 2018)

RVP PV (2018), vymezuje primární úkol předškolního vzdělávání a to doplnění rodinné výchovy, respektování individuálních možností každého dítěte a usnadňování další životní i vzdělávací cesty. Záměrem tohoto vzdělávání je rozvoj dítěte po všech jeho stránkách, aby na konci předškolního období bylo jedinečnou a samostatnou osobností. Také umožňuje maximální přizpůsobení vývojevým fyziologickým, sociálním, emocionálním a kognitivním potřebám dětí této věkové skupiny. Předškolní vzdělávání má také úkol diagnostický, zejména u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a u dětí mimořádně nadaných.

Pro naplnění předpokladů optimálního vývoje a rozvoje osobnosti každého dítěte, je nutné uplatňovat stanovené metody a formy práce, kdy je vhodné využívání prožitkového, nebo kooperativního učení hrou, které jsou založeny na přímých zážitcích dítěte. Tyto zážitky podporují dětskou zvědavost, tudíž dítě má potřebu objevovat okolní svět, podněcuje radost dítěte z učení a jeho zájem poznávat nové poznatky.

Didaktický styl vzdělávání dětí v mateřské škole je založen na principu vzdělávací nabídky, individuální volbě každého dítěte a jeho aktivní účasti. Učitel je brán jak průvodce dítěte na jeho cestě poznáním, probouzí v dítěti aktivní zájem dívat se kolem sebe, objevovat okolní svět a naslouchat. Primárním úkolem učitele mateřské školy je iniciativa např. vybrat vhodné činnosti a prostředí, ve kterém se dítě nachází. Integrovaný přístup je v předškolním vzdělávání důležitý, potřebný a užitečný. Vzdělávání probíhá na základě integrovaných bloků, které dítěti nabízejí vzdělávací obsah v přirozených, blízkých souvislostech a také rozmanitou širokou škálu aktivit. (RVP PV, 2018)

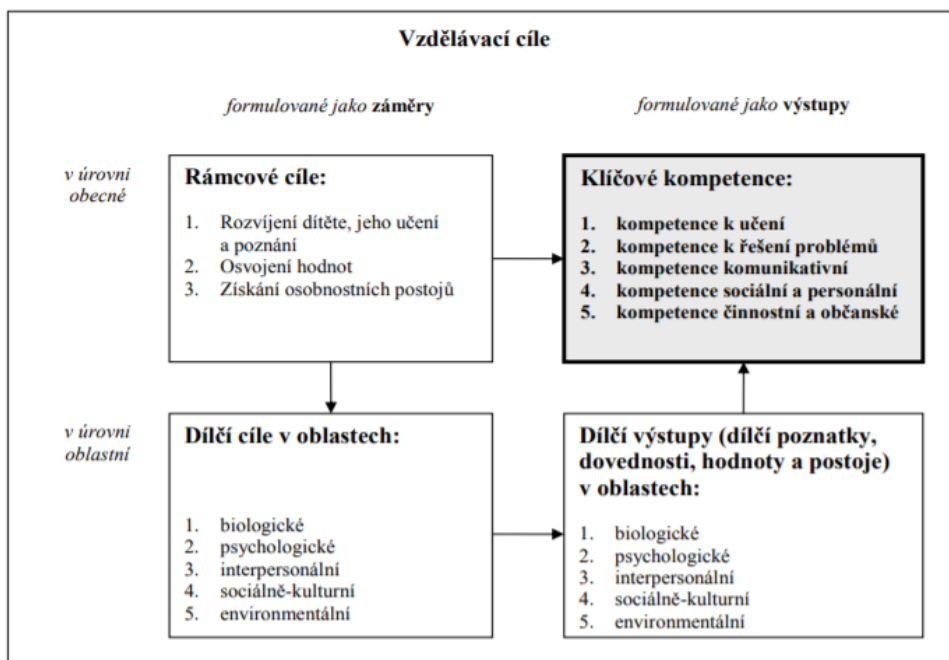
RVP PV (2018) vymezuje cíle předškolního vzdělávání, které se dělí na rámcové cíle a klíčové kompetence, dále je tvořeno tzv. vzdělávacími oblastmi, které jsou rozděleny do pěti

kategorií – dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika (jazyk a řeč, poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace), dítě a ten druhý, dítě a společnost a dítě a svět. RVP PV vymezuje podmínky předškolního vzdělávání, které se zařazují do kategorií - věcné podmínky, životospráva, psychosociální podmínky, organizace, řízení mateřské školy, personální a pedagogické zajištění a spoluúčast rodičů. Rámcový vzdělávací program svým rámcem určuje to, co musí školní vzdělávací program (ŠVP) obsahovat. MŠ si mohou samy určit své zaměření - nad své rámce a tak se svou vzdělávací nabídkou profilovat, což je pro MŠ velmi přínosné. Konkrétní nabídku pak dětem nabízí ŠVP, který má každá MŠ originální, podle svého zaměření. V posledních letech je také kladen důraz na vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, dětí nadaných a dětí od dvou do tří let.

1.1. Cíle předškolního vzdělávání

RVP PV (2018) stanovuje čtyři cílové kategorie, se kterými pracuje. Vymezuje cíle, které jsou v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů. Stanovují se na dvou úrovních a to úrovni obecné a oblastní.

- **Rámcové cíle** – vyjadřující univerzální záměry předškolního vzdělávání.
  - **Klíčové kompetence** - představují výstupy, dosažitelné v předškolním vzdělávání.
  - **Dílčí cíle** - vyjadřují konkrétní záměry příslušející té které vzdělávací oblasti.
  - **Dílčí výstupy** – dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům náleží.
- (RVP PV, 2018, s. 9)

Klíčové kompetence, dle RVP PV (2018), které reprezentují cílovou kategorii vyjádřených ve formě výstupů, vyjadřují soubory předpokládaných dovedností, vědomostí, schopností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro osobní rozvoj každého jedince. Vyjadřují soubory činnostně zaměřených a prakticky využitelných výstupů, kdy osvojování je velmi dlouhý a složitý proces, který předškolním vzděláváním začíná a postupně se dotváří v průběhu života. Mezi zásadní klíčové kompetence řadíme:

1. **kompetence k učení**
2. **kompetence k řešení problémů**
3. **kompetence komunikativní**
4. **kompetence sociální a personální**
5. **kompetence činnostní a občanské**

(RVP PV, 2018, s. 11)

1.2. Taxonomie cílů a učebních úloh v předškolním vzdělávání

Ujasnění si stanovených vzdělávacích cílů je zásadní v důsledku účinného a kvalitního vzdělávání dětí. Při naplňování těchto cílů si dáváme otázku, jaký vzdělávací postup aplikujeme. Již J. A. Komenský doporučil např.

- „*Snadnému se učíme snadněji, nesnadnému nesnadněji.*“
- „*V hromadě věcí, kterým se musíme učit, jsou vždy některé snadnější, než druhé.*“
- *Vždy tedy (v hromadě věcí, kterým se musíme učit) je nutno začít od věcí snadnějších a postupovat k nesnadnějším.*“ (J. A. Komenský, 2004, s. 27)

Při plánování vzdělávání je důležité propojení zkušeností z praxe a také teoretických poznatků ohledně taxonomií cílů. Taxonomie cílů je tzv. vypracování klasifikačního systému cílů, a jehož uspořádání kategorií má vzestupný směr. Na Americké psychologické asociaci, která se konala roku 1948 v Bostonu, vyšel podnět ke vzniku této taxonomie. Na jejich tvorbě se podílela spousta významných odporníků a to např. B. S. Bloom, R.D. Krathwhol, nebo D. Tollingerová, po niž také nesou název těchto taxonomií. Tyto taxonomie cílů jsou rozděleny do oblasti kognitivní a oblasti afektivní. Taxonomie cílů, která je zaměřena na oblast kognitivní, vychází z principů vzrůstající náročnosti ataké komplexnosti kognitivních nebo-li poznávacích procesů. Autory kognitivních (poznávacích) cílů jsou například B. Niemiérko, nebo také B. S. Bloom, jehož cíle pochází z roku 1956. Jejich princip je totožný a odlišuje se pouze počet kategorií cílů a jejich třídění. Bloomova taxonomie má kategorie, které jsou řazeny vzestupně a její hierarchie tvoří šest stupňů a to konkrétně – znalosti, jejich zapamatování; pochopení, jejich porozumění; aplikace; analýza; syntéza a hodnocení, jejich hodnotící posouzení. (Šmelová, Prášilová a kol., 2018)

Taxonomie učebních úloh

Učební úlohy jsou podstatným činitelem aktivního učení dětí při získávání stanovených cílů a mají patřičný instrumentální charakter. Jde o tzv. každou pedagogickou situaci, která se vytváří za účelem zjištění dosažení určitého učebního cíle u žáka. Učební úloha je zaměřena na pět aspektů učení a to konkrétně aspekt obsahový, stimulační, neboli motivační, formativní a regulativní. Učební úlohy neslouží pouze k dosažení stanoveného cíle a to v jeho komplexnosti, tzn. v oblasti psychomotorické, afektivní, kognitivní, ale také k budování kladného vztahu k učení, získávání blahodárných osobních vlastností a dosažení zkušeností

samostatně, nebo při kooperaci. Kalhous ve své knize (2009) uvádí, že učebními úlohami jsou všechna učební zadání, která učitel při vzdělávání dětí používá.

Učební úlohy by měly být zcela v souladu s probíraným učivem a také jejich vlastnost by měla být konzistentní s dalšími složkami vyučovacího procesu tzn. cílem, organizačními formami, potřebami, výukovými metodami, nebo tvoří jen jednu ze složek vyučovacího procesu. Jejich úroveň náročnosti by měla být odpovídající jako vymezený cíl, neboť právě k vytyčenému cíli směřují a slouží také jako tzv. zpětná vazba. (Šmelová, Prášilová a kol., 2018)

Nutno zmínit **taxonomii učebních cílů podle D. Tollingerové**. Šmelová, Prášilová a kol. (2018) uvádí, že taxonomie učebních cílů D. Tollingerové, může sloužit jako teoretická opora při tvorbě učebních úloh. Jde o tzv. klasifikaci ve formě struktury o pěti kategoriích. U operační náročnosti úloh je zapotřebí sledovat stoupající náročnost poznávacích operací, které jsou zapotřebí k řešení učebních úloh. Zmiňovaná taxonomie se vztahuje pouze na kognitivní náročnost úloh a hlavní kategorie se dále člení na subkategorie, kterých je dohromady dvacet sedm. Zmiňovaná taxonomie se také může využít v případě, kdy se snažíme zabezpečit pestrost souboru úloh, při posuzování poznávací hodnoty souboru učebních úloh, nebo při zabezpečování didaktické hodnoty souboru učebních úloh. Právě didaktická hodnota souboru spočívá ve vyváženosti poznávací hodnoty souboru a náročnosti výukového cíle. Mezi hlavní kategorie Tollingerové taxonomie se řadí:

1. *„Úlohy vyžadující pamětní reprodukci poznatků*
  - *Úlohy na znovupoznání*
  - *Úlohy na reprodukci jednotlivých faktů, čísel, pojmů apod.*
  - *Úlohy na reprodukci definic, norem, pravidel apod.*
  - *Úlohy na reprodukci velkých celků, básní, textů, tabulek apod.*
2. *Úlohy vyžadující jednoduché myšlenkové operace a poznatky*
  - *Úlohy na zjišťování faktů (měření, vážení, jednoduché výpočty apod.)*
  - *Úlohy na vyjmenování a popis faktů (výpočet, soupis)*
  - *Úlohy na vyjmenování a popis procesů a způsobů činnosti*
  - *Úlohy na rozbor a skladbu (analýzu a syntézu)*
  - *Úlohy na pozorování a rozlišování (komparace a diskriminace)*
  - *Úlohy na třídění (kategorizace a klasifikace)*
  - *Úlohy na zjišťování vztahů mezi fakty (příčina, následek, cíl, prostředek, vliv, funkce, užitek, nástroj, způsob apod.)*

- *Úlohy na abstrakci, konkretizaci a zobecňování*
- *Řešení jednoduchých příkladů (s neznámými veličinami)*
- 3. *Úlohy vyžadující složité myšlenkové operace a poznatky*
  - *Úlohy na překlad (translaci, transformaci)*
  - *Úlohy na výklad (interpretaci), vysvětlení smyslu, vysvětlení významu, zdůvodnění apod.*
  - *Úlohy na vyvozování (indukci)*
  - *Úlohy na odvozování (dedukci)*
  - *Úlohy na dokazování a ověřování (verifikaci)*
  - *Úlohy na hodnocení*
- 4. *Úlohy vyžadující sdělení poznatků*
  - *Úlohy na vypracování přehledu, výtahu, obsahu apod.*
  - *Úlohy na vypracování zprávy, pojednání, referátu ...*
  - *Samostatné písemné práce, výkresy, projekty apod.*
- 5. *Úlohy vyžadující tvořivé myšlení*
  - *Úlohy na praktickou aplikaci*
  - *Řešení problémových situací*
  - *Kladení otázek a formulace úloh*
  - *Úlohy na objevování na základě vlastního pozorování*
  - *Úlohy na objevování na základě vlastních úvah “ (Šmelová, Prášilová a kol., 2018, s. 113, 114)*

Do první kategorie se řadí úlohy, které vyžadují pamětní procesy, které vynaloží žák a jejichž obsahem je znovupoznání dílčích faktů, nebo celku. Mezi nejčastější formulace patří např. Co jsme si řekli o...? Co je to...? Zopakuj mi...

Do druhé kategorie se řadí úlohy, kde je třeba využití elementárních myšlenkových operací, které jsou využity při jejich řešení. Jedná se o úlohy na porovnávání, zjišťování, zobecňování a podobně. Obvykle začínají slovy: Čím se liší? Popiš, z čeho se skládá, nebo co je příčinou? aj.

Do třetí kategorie se řadí úlohy, k jejichž řešení jsou potřebné složité myšlenkové operace. Zde patří úlohy k dedukci, indukci, interpretaci, nebo verifikaci. Obvykle začínají slovy např. vysvětlete význam, nebo vysvětlete smysl.

1.3. Základní pedagogické pojmy

1.3.1. Výchova

Výchova je dle Opravilové (2016) sociálním procesem a nejnáročnějším úkolem lidstva, poněvadž jde o dlouho trvající a nikdy nekončící proces, který má nejistý výsledek. Hovoříme o záměrném působení učitelů a dalších výchovných pracovníků ve vzdělávacích institucích. (Vorlíček, 2000)

Jeden z cílů předškolní výchovy je vymezen z hlediska potřeb a práv dítěte. Základní potřeby, které musí být uspokojeny, jsou známy dlouho, ale nutno zmínit, že teprve v polovině 20. století, upozornil na fakt psycholog A. Maslow, že vedle základních tělesných potřeb existují také potřeby sociální a psychické. Proto sestavil model pyramidy, jehož základnu tvoří potřeby tělesné a směrem k vrcholu stoupají potřeby související s psychikou. Mezi další významné psychology patří Z. Matějček aj. Langmeier, kteří vytvořili model pěti základních potřeb pro děti. (Opravilová, 2016)

1.3.2. Vzdělávání

Průcha a kol. (2013), ve svém pedagogickém slovníku, vymezuje vzdělání a vzdělávání jako základní pojem pedagogické teorie a praxe. Osobité pojetí, které chápe vzdělání jako součást socializace jedince, tvoří složku kognitivních vybaveností, která se formuje prostřednictvím vzdělávacích procesů. Obsahové pojetí, kdy vzdělání je systém činností a informací, které jsou plánovány a realizovány ve výuce a také jsou chápány jako učivo, obsah nebo vzdělávací cíle. Vzdělávání je jedna z příčin problémů výchovy a vzdělávání je součástí vychovanosti člověka. (Vorlíček, 2000)

1.4. Mateřská škola

Průcha a kol. (2013) ve svém pedagogickém slovníku označuje mateřskou školu za školské zařízení, které navazuje na výchovu dětí v rodině a současně zajišťuje všestrannou péči skupině dětem ve věku od tří do šesti let. Předškolní vzdělávání v mateřské škole plní mnoho důležitých cílů jako je tělesný, rozumový, citový rozvoj dítěte, osvojování základních pravidel chování, rozvoj komunikativních dovedností a rozvoj řeči.

Školským zákonem 561/2004 Sb., se v České republice roku 2004 stává předškolní vzdělávání legislativní součástí vzdělávacího systému. Představuje počáteční stupeň vzdělávání a je řízeno pokyny a požadavky MŠMT. Směr vývoje mateřských škol dává značnou důvěru

dítěti, jeho individuálním zvláštnostem a jeho základ tvoří pojetí výchovy zaměřené na dítě s teoretickým východiskem v humanistických teoriích pedagogiky a psychologie. Základní myšlenkou mateřských škol je, že by každé dítě mělo dostat individuální vybavení, aby mohlo dosáhnout svého maximálního stavu sociální a vzdělávací kultivace. (Koťátková, 2014)

Mateřská škola je institucí, kde dochází k předcházení ohrožení společenské izolace u dětí. Děti zde přebírají nové sociální role, respektují daná pravidla, rituály, setkávají se s prvními povinnostmi, komunikují s vrstevníky i jinými dospělými, než jsou rodiče. Děti po společnosti touží, učí se kooperovat, naslouchat druhým a využívají k tomu jejich hlavní činnost – hru. Dnešní výzkumy dokazují, že dětská společnost má v životě předškolního dítěte jasné místo a je vývojově nutná. Předškolní instituce je místem, kde děti poznávají různé kulturní zvyklosti, jiné společenské normy, pro děti z nefunkčních rodin, jim škola poskytuje vstřícné, bezpečné prostředí, dodává mu odpočinek od nepříjemných zátěží. Mateřská škola dále může být místem celkové pedagogické osvěty a místem nápravné rodinné výchovy, kdy dítě je v domácím prostředí zanedbáváno. (Matějček, 2005)

Hlavním úlohou institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu, zajistit dítěti přiměřené podnětné prostředí a podmínky pro jeho celistvý rozvoj a usnadnit cestu za dalším vzděláváním. Posláním mateřských škol, je poskytnout dítěti odbornou péči a usnadnit jeho cestu za dalším vzděláním. (Opravilová, 2016)

1.4.1. Povinné předškolní vzdělávání

Diskuze o povinném předškolním vzdělávání v mateřských školách byla vznesena ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy již v roce 2014, kdy její hlavní myšlenkou byla snaha připravit děti na vstup do první třídy základní školy. (Opravilová, 2016)

Změna v předškolním vzdělávání, nastala novelou zákona č. 178/2016 Sb., která od září roku 2017 zavádí povinný poslední rok v předškolním vzdělávání a to rok před vstupem do základní školy. Dítě, které dovrší pěti let, a to do měsíce září daného roku, musí v následujícím školním roce nastoupit k povinnému předškolnímu vzdělávání. Primárním cílem zavedení povinného posledního roku v předškolním vzdělávání je snížení počtu odkladů školní docházky a také zvýšení kvality připravenosti dítěte k zahájení povinné školní docházky. (Šmelová, Prášilová et al., 2018)

Povinné předškolní vzdělávání má formu prezenční docházky a to v rozsahu prováděcím právním předpisem tj. nejméně čtyři hodiny souvislého denního pohybu v MŠ. Školní řád mateřské školy stanovuje podmínky pro uvolňování dětí z předškolního vzdělávání a jejich omlouvání z nepřítomnosti. Tímto stanovením je ředitel mateřské školy oprávněn požadovat doložení důvodu nepřítomnosti dítěte a zákonný zástupce, nejpozději do tří dnů ode dne výzvy, je povinen doložit důvody nepřítomnosti dítěte. (Dandová, Kropáčková, 2018)

Novela školského zákona (34a odst. 5) umožňuje také jiné varianty vzdělávání a to např. individuální vzdělávání, přípravné třídy, které jsou součástí základní školy, dále speciální přípravné třídy základní školy a vzdělávání v zahraničních školách na území České republiky.

1.4.2. Individuální vzdělávání

V povinném předškolním vzdělávání v mateřské škole je možnost a to jen v odůvodněných případech, zvolení individuálního vzdělávání. Toto rozhodnutí závisí na zákonném zástupci dítěte a ten je také povinen dané rozhodnutí oznámit řediteli MŠ nejpozději tři měsíce před začátkem školního roku a to jen tehdy, má-li dítě být individuálně vzděláváno převážnou část posledního roku předškolního vzdělávání. Ředitel poté doporučí zákonnému zástupci dítěte oblasti, které musí vycházet z RVP PV, v nichž má být dítě vzděláváno. Školní řád stanovuje způsob a také termín ověření, včetně náhradních termínů a mateřská škola má za povinnost ověřit úroveň osvojení očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech u dítěte s individuálním vzděláváním. (Dandová, Kropáčková, 2018)

2. Dítě předškolního věku

Předškolní věk je období dítěte od dovršení třetího až do dovršení šestého roku tj. do zahájení povinné školní docházky. Langaier a Krečířová (2006) toto období vymezují jako věk mateřské školy. Mateřská škola, kterou děti v tomto věkovém rozmezí mohou navštěvovat, kdy poslední rok v MŠ je od roku 2017 povinný, doplňuje rodinnou výchovu a připravuje děti na povinnou školní docházku. (Šmelová, Prášilová a kol. 2018)

Podle Průchy (2013) je zásadní a klíčovou činností dítěte hra, která má hlavní vzdělávací funkci a kdy dítě dostává plno podnětů a nevědomě se učí nové informace. Podstatným je také poznávání kultury, sociálních vzorců chování, tradic a hodnot, díky kterým má dítě možnost porozumět naší společnosti.

2.1. Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku

Dítě předškolního věku je velmi aktivní, v tomto období vospívá po všech jeho stránkách a to konkrétně po stránce tělesné, kognitivní a emocionálně sociální.

2.1.1. Tělesný vývoj

Tělesný rozvoj je v předškolním období nejdůležitější a dochází k výrazným posunům v pohybovém i tělesném vývoji, kde motorika je brána jako celková pohybová schopnost organismu. Skládá se z pohybů reflexních, tzn. vůlí ovladatelné a expresivních, které představují pohyby volné i pohyby vyjadřující emoční vztahy. Do těchto kategorií zahrnujeme také psychomotoriku a grafomotoriku (Průcha et al., 2013)

Dle Mertina a Gillernové (2010) se začíná v předškolním období zdokonalovat kvalita pohybové koordinace, dítě začíná být hbitější a pohyby začínají být přesnější a plynulejší. Kuric (1986) uvádí, že dítě v předškolním věku je formováno více tukem, než svalovou hmotou a důsledkem toho, jsou děti zpočátku plnější. Rapidním způsobem roste organismus dítěte a to až o deset centimetrů ročně. Dítě je obratnější a také se vyhraňuje jeho laterálnost. Pro děti předškolního věku je důležitý pravidelný režim, který by se měl bezpochybně skládat ze spánku, bdělosti a stravovacích návyků.

V rámci rozvoje jemné motoriky se zdokonaluje např. pohyb zápěstí – s držením tužky, manipulace nůžkami a rozvoj kresby. Dítě na počátku maluje čmáranice a postupem času se zdokonaluje, všímá si patrných i menších detailů až namaluje tzv. hlavonožce. (Bednářová, 2017)

Dítě v předškolním věku využívá kresbu k vyjadřování svých pocitů a fantazie. V období 3 let dítě nejprve obrázek namaluje, ale až poté kresbu pojmenuje. S postupem času se více zaměřuje na detaily a začíná být více soustředěné a pečlivé. Pro učitele je důležité, aby dítě vedl ke správnému vedení, držení tužky, vytvářel podmínky a podporoval výtvarné projevy pro kresbu. (Langmeier, Krejčířová, 2006)

2.1.2. Kognitivní vývoj

Průcha, Walterová a Mareš (2013), popisují kognitivní vývoj tj. vývoj poznávacích funkcí, jehož součástí je percepce. Předškolní děti nejsou schopny systematického poznávání, ale všímají si primárně toho, co je pro ně atraktivní. (Vágnerová, 2005).

Důležitým poznávacím procesem je fantazie, která je v tomto období nejvíce rozvíjena a je velmi živá. Projevuje se hlavně ve hře a sledování, nebo poslouchání pohádek, či příběhů. Dítě rádo konfabuluje, neboli zkresluje své představy. Jde o tzv. dětskou lhavost, která koncem předškolního období odeznívá. (Vašutová, 2003)

Dle J. Piageta (1996) se myšlení kolem čtyř let dostává z úrovně předpojmové (symbolické), na vyšší úroveň názorného (intuitivního) myšlení, kdy dochází k jejímu vývoji. Nyní již uvažuje v celých pojmech, úsudcích a soudech. Vašutová (2003) uvádí, že v těsné spojitosti se rozvíjí také řeč, která se v tomto věku zdokonaluje a slovní zásoba se rozvíjí, díky tomu se dítě dokáže lépe vyjadřovat. Dítě na konci předškolního období umí přibližně čtyři sta tisíc slov. Myšlení je stále ve smyslu egocentrické a magické, tzn., že mění fakta dle svého přání. (Kuric, 1986; Langmaier, Krejčířová 2006)

Vágnerová (2005) popisuje typické znaky uvažování u dítěte předškolního věku v několika pojmech. V první oblasti se zaměřuje na způsob, jakým dítě nazírá na svět a jaké informace si vybírá. Centrace je podmíněná redukce informací, kdy má dítě tendenci ulpívat na jednom nápadném znaku, který je považován za podstatný. Díky tomu děti v předškolním věku nedovedou uvažovat komplexněji. Mezi další důležitý pojem se řadí egocentrismus, což znamená uplívání na subjektivním názoru, kdy ostatní názory opomíjí. Druhá oblast se zaměřuje na způsob, jakým tyto informace zpracovává. Zmínila bych termín magičnost,

kdy dítěti ve skutečném dění napomáhá fantazie a tím jeho poznávání zkresluje. Mezi další znak patří antropomorfismus, tzn., že dítě přičítá vlastnosti živých i neživým objektům.

Dalším poznávacím procesem je vnímání, kdy v předškolním věku nabývá na analytičnosti, např. dítě rozlišuje a pojmenovává barvy, zvířata, dopravní prostředky. V oblasti sluchového vnímání se mění jeho intenzita a rozsah, dítě rozliší hlásky, dokáže rozdělit slovo na slabiky. U prostorového a časového vnímání má dítě zkreslený pohled, kdy má tendenci je přeceňovat a tyto poznávací procesy se vyvíjí pomalu. S tím souvisí také uvědomění si posloupnosti podle děje, nebo řazení od nejmenšího k největšímu, nebo opačně. (Vašutová, 2003)

Paměť u předškolních dětí je konkrétní a krátkodobá, neboť až kolem pátého – šestého roku se začíná rozvíjet paměť dlouhodobá. Děti v tomto věku jsou velmi talentované na výuku cizích jazyků a to hlavně formou hry a naslouchání. Pro děti je důležité, aby je činnost zajímala a bavila, pokud chceme docílit jeho zapamatování. (Šulová, 2010)

2.1.3. Emocionálně – sociální vývoj

Langmaier a Krejčířová (2006) uvádí, že nejvýznamnějším prostředím pro dítě předškolního věku zůstává rodina. Socializace probíhá po celý život člověka a předškolní období může být pro dítě stěžejním. Dochází k přejímání nových sociálních rolí, pravidel, řádu a formování vlastního já. V předškolním věku začíná převažovat společná – asociativní hra a poté přechází ve hru kooperativní, při níž jsou role rozděleny.

Kontakt s vrstevníky je velmi důležitý, neboť dítě si vytváří schopnosti měnit úhel pohledu. Ten největší základ si však dítě nese ze své rodiny, která mu poskytuje zdroj bezpečí, zázemí, jistoty a přijetí. Nesmíme však zapomenout, že důležitou roli zde sehrávají dětská společenství. (Mertin, Gillernová 2010). V tomto období se uvolňuje vázanost na rodinu a postupem času také vázanost na dospělé. Dítě má možnost volby a preferuje kamaráda, který by měl totožné zájmy, potřeby a kompetence. Jak uvedl Sefert a Hoffnung, (1994) „*Kamarád je ten, kdo chce to, co chce já*“. (cit. dle Vágnerová, 2000, s. 129)

U dětí předškolního věku se můžeme setkat také s vlastnostmi, jako je radost, strach, žárlivost, hněv, ale tyto pocity jsou individuální. S nabývajícím věkem se tento charakter chování snižuje. (Kuric, 1986)

Důležitým aspektem emočního vývoje je postupná socializace emočního prožívání, sebepojetí a seberegulace, které jsou postupem času diferencovanější. Dítě pod vlivem

sociálních tlaků začne své pocity ovládat, vyjadřovat a regulovat a roste schopnost empatie.
(Langmaier, Krejčířová 2006)

3. Školní zralost a připravenost

Tyto dva termíny, které jsou charakteristické pro předškolní věk, se překrývají, ale každý má svou podstatu. Náplní obou termínů je zjištění a odpověď na otázku, zda je dítě připraveno na nároky povinné školní docházky, po všech jeho stránkách. (Otevřelová, 2016)

3.1. Školní zralost

S pojmem školní zralost se zabývali již v historii. Jan Ámos Komenský, světoznámý pedagog, jenž ve své knize Velká didaktika zmiňoval tento termín a to u dětí od šesti let. Šestileté dítě by mělo být vyvinuté po všech jeho stránkách, aby mohlo pokračovat na další vzdělávání a to cestu povinné školní docházky. (Berčíková a kol., 2014)

V pedagogickém pojetí školní zralosti „*znamená stav dítěte projevující se v takové vývojové úrovni jeho organismu, která mu umožňuje adaptaci na prostředí školy.*“ (Průcha, Walterová, Mareš 2013, s 304)

Školní zralost můžeme také chápat jako způsobilost dítěte začlenit se do školního vyučování, která vychází z mentálních, fyzických a zdravotních předpokladů, tzn. z úrovně vyjadřování, schopnosti soustředění a udržení pozornosti dítěte. (Kořátková, 2008)

Počáteční koncepce školní zralosti vycházela primárně z podnětů vývojové psychologie, dále také z představ o kritickém období vývojových změn kolem šestého roku dítěte. Pro zralé dítě bylo typické, že prošlo řadou vývojových změn a to převážně fyziologicky podmíněnou, naopak nezralé dítě nikoliv. Ovlivnění předních psychologů (Jirásek, Matějček, Langmeier) zabývajících se školní zralostí, bylo na základně německé tradice založené Kernem, kdy v roce 1963 Jirásek upravil Kernův test, který je u nás nejvíce využíváný a jeho přesný název zní: Orientační test školní zralosti. Ve školní zralosti, v koncepci našich průkopníků, je kladen důraz na zrání, ale současně nejsou opomínány výchovné působení rodiny a mateřské školy, dále enviromentální vlivy, které podporují rozvoj dispozic potřebných pro vstup dítěte do základní školy. (Kolláriková, Pupala, 2010)

Výsledkem je tedy fakt, že dítě je připraveno na nároky školy a to po všech jeho stránkách. Dochází k nezbytnému dozrání centrální nervové soustavy, která ovlivňuje motorickou a senzomotorickou koordinaci, laterální, dále percepci zrakovou a sluchovou. Rozvíjí

se soustředění a zlepšuje se odolnost vůči zátěži. Školní zralost určují jednotlivé sledované oblasti a to tělesnou, sociální a citovou. Důležitým faktorem pro vstup do základní školy je věk dítěte, kdy v České republice, dle zákona, dítě nastupuje do první třídy ve věku šesti let a to jakmile dovrší věku šesti let a to do 31. srpna v daném roce. Třídy jsou však rozmanité, jak kvůli rozdílnému datu narození, tak díky odkladu školní docházky. Další rozmanitost se vyskytuje v rozdílnosti pohlaví, kdy odborníci ukazují, že chlapani jsou mírně pozadu, než dívky. (Otevřelová, 2016)

Podle Vavrdové (1980) je na dítě, které nastupuje na povinnou školní docházku kladeno mnoho vysokých nároků. Požadavky, které jsou na dítě kladeny, jsou psychicky náročné, dítě by mělo např. umět být delší dobu soustředěné, mělo by se podřizovat disciplíně, umět potlačovat svou spontánní pohyblivost. Vágnerová (2000) vymezuje školní zralost prostřednictvím kompetencí, které jsou závislé na zrání organismu.

Měli bychom vycházet z určitých kritérií a to, co by dítě v předškolním věku mělo umět. Nesmíme ale zapomenout na důležité činitele jako je rozpoložení dítěte např. při zápisu, při dotazování, jeho aktuální životní situaci, a proto pozorujeme vždy v delším časovém období, kdy ve finále vyvodíme závěry. (Bednářová, Šmardová 2015)

Sakic (et. al, 2013) poukazuje také na fakt, že předčasně narozené dítě má menší úroveň školní zralosti, jak dítě narozené ve stejném a to plánovaném termínu. Každé dítě je jiné a tak záleží hlavně na zdravotním stavu a na vývojových dispozicích každého jedince.

Pandis (2001) uvádí u školní zralosti tzv. fáze růstu, které dítě zažívá až do určitého vývoje. Poněvadž každé dítě je rozdílné a vyvíjí se různým tempem, je třeba hledat různé varianty, které umožňují dítěti se rozvíjet dle jejich indispozic a to v souladu s jejich schopnostmi.

3.2. Školní připravenost

V sedmdesátých letech se objevil nový trend v přístupu posuzování předpokladů dítěte pro vstup do první třídy základní školy. Začal se preferovat termín, který byl vnímán jako výstižnější než školní zralost a to školní připravenost. Škola má za úkol přizpůsobit učební podmínky aktuálním možnostem dítěte a dispozice dítěte neustále a soustavně rozvíjet. Školní připravenost závisí na řadě dispozic, které se sledují jako složky připravenosti. Považujeme ji

za historicky se vyvíjející charakteristiku, která se mění vlivem měnících se koncepcí výchovně-vzdělávací praxe. (Kolláriková, Pupala, 2010)

Školní připravenost je většinou zmiňována v souvislosti s výchovou a vlivem vnějších činitelů a prostředí, které dítě předškolního věku ovlivňují. Mluvíme tedy o sociálních zkušenostech. (Otevřelová, 2016)

„Školní připravenost je chápána jako aktuální stav rozvoje osobnosti dítěte ve všech oblastech s přihlédnutím k vnitřním vývojovým předpokladům i vnějším výchovným podmínkám. Konkrétně zahrnuje vyspělost psychickou (tzn. rozumovou, sociální, emoční a pracovní, jazykovou, motorickou), podmíněnou biologickým zráním organismu, a vlivy prostředí.“
(Kropáčková, 2008, s. 15)

Dle Bednářové a Šmardové (2015) tento pojem užívá hlavně pedagogická veřejnost, kde jsou především zahrnuty kompetence v oblasti pracovní a somatické, kognitivní a emocionálně-sociální, které dítě rozvíjí a získává hlavně v předškolním zařízení. Konstatujeme tedy, že jde především o přípravy z hlediska vlivu prostředí, výchovy a schopností.

Většina odborníků, kteří se zabírají péčí o dítě, se shodlo na názoru, že hlavní faktor školní připravenosti je emoční vyzrálost, sociální schopnost, soběstačnost, nezávislost a zájem dítěte o poznávání okolního světa. (Grimmer, 2018) Zkušenosti předškolních pedagogů v dnešní době jsou takové, že děti jsou na školu připravené po stránce kognitivní, ale právě v oblastech emoční a sociální připravenosti často děti vybaveny nejsou tak, aby jejich start v ZŠ proběhl bez obtíží.

Vágnerová (2000) vymezuje školní připravenost prostřednictvím kompetencí, které jsou závislé na učení a prostředí a Pandis (2001) vymezuje tento pojem jako určitý bod vývoje, ve kterém je dítě připraveno na vstup do povinné školní docházky.

Mezi kompetence pedagoga mateřské školy řadíme také posuzování školní připravenosti, což je schopnost, neboli výsledný stav praktických i obecných dovedností, vědomostí a návyků, které umožní dítěti pokračovat v dalším vzdělávání. (Koťátková, 2014)

3.3. Posuzování školní zralosti

„Pro rozhodování o zralosti dítěte pro základní školu je nejpodstatnější hledisko dětského vývoje. Dítě by tedy nemělo nastupovat do základní školy příliš brzo, ale také ne příliš pozdě.“ (Sedláčková a kol., 2012, s.54)

Tato kapitola rozděluje zralosti dítěte dle jednotlivých oblastí. Kompetenci každého pedagoga je diagnostika dítěte, která probíhá nepřetržitě a to napříč celého předškolního vzdělávání.

3.3.1. Fyzická zralost

Fyzickou zralost, nebo také pojmenovanou jako tělesnou, somatickou zralost, se kterou souvisí také zdravotní stav dítěte, posuzuje většinou pediatr, případně další odborníci, kteří mají dítě z různých důvodů v péči např. dětský imunolog, neurolog. Dále se na podkladě získaných podkladů od lékařů vyjadřuje i poradenský psycholog, nebo speciální pedagog. (Jucovičová, Žáčková 2014)

Konec předškolního věku je spojen s důležitými fyzickými změnami dítěte. Nejpatrnější ze změn je výměna dětského chrupu, kdy dochází k vypadávání mléčných zubů, které jsou nahrazeny chrupem trvalým. Dochází k proporcionální postavě, kdy dítě začíná růst a začíná mít výrazně delší dolní i horní končetiny. Díky tomuto vývoji slouží ke zhodnocení tzv. filipínská míra. (Bednářová, Dandová 2017)

Dle Dandové a Kropáčkové (2018) filipínská míra zjišťuje, zda již došlo ke změně tělesných proporcí ve fyzickém vývoji dítěte a to konkrétně k protažení horních končetin. Tato metoda spočívá v tom, že dítě vzpaží horní končetinu, ohne v lokti a přes temeno vzpřímené hlavy se snaží dotknout ušního boltce.

K dalším metodám ke zjištění fyzické zralosti dítěte patří Kapalínův index, kde poměrem míry a váhy dítěte získáme ideální věk pro zahájení povinné školní docházky. Průměrná hodnota činí kolem 120 cm výšky a 20 kg váhy. Každé dítě je proporčně jinak stavěné a nemusí to znamenat, že není dítě fyzicky zralé. Tyto tělesné parametry dle dětských lékařů a pedagogů nejsou dominantní při posuzování školní zralosti, jde tedy pouze o orientační údaje. (Dandová, Kropáčková, 2018)

Dětský lékař během preventivní prohlídky kontroluje sluch, zrak, vyšetří moč, krevní tlak a prověří grafický a výtvarný projev, úroveň výslovnosti a slovní zásobu dítěte. Pediatr může doporučit a navrhnout odklad povinné školní docházky a to z důvodů špatného zdravotního stavu, kde příčinou je operace, nebo náhlé vážné onemocnění atd., protože

důsledkem častého onemocnění, je snížená imunita a rychlá unavitelnost a vyčerpanost dítěte. (Otevřelová, 2016)

3.3.2. Psychická zralost

Psychická, neboli duševní zralost se skládá z několika rovin. Roviny rozumové a z roviny mentální vyspělosti, která v sobě zahrnuje oblast myšlení. Dítě přechází z názorného, konkrétního, intuitivního myšlení k obecnějšímu a pojmovému myšlení. V tomto období dochází k tomu, že dítě začne tvořit nadřazené pojmy a všímá si více detailů i patrných rozdílů. Přestože uvažuje stále mechanicky, začíná logicky vyvozovat příčinu a následek. (Jucovičová, Žáčková 2014)

Bednářová a Šmardová (2015) vymezují jednotlivé oblasti psychické zralosti, jejichž úroveň je důležitá k tomu, aby dítě zvládlo plnění povinností na základním vzdělání. Mezi tyto oblasti řadíme grafomotoriku, smyslové vnímání, pozornost, paměť a řeč.

3.3.3. Grafomotorika

S tímto pojmem souvisí psychické i motorické činnosti, které jsou důležité pro malování, kreslení a psaní. Příprava na psaní spadá do předškolního vzdělávání a grafomotoriku podporujeme prostřednictvím uvolňovacích cviků, které zakomponujeme do her a úkolů a ty provádíme pravidelně, ale po kratší dobu. Mezi nejprirozenější projev dítěte řadíme dětskou kresbu. Můžeme z ní vyčíst mnohé a to úchop tužky, úroveň grafomotoriky, dominanci ruky a laterality. Mezi nejčastější téma dětské kresby patří lidská postavy, kdy na konci předškolního období rozeznáme hlavu, trup, končetiny a také propracovanější detaily jako jsou prsty, uši, aj. (Otevřelová, 2016),

3.3.4. Smyslové vnímání

Další rovinu psychické zralosti tvoří oblast percepčních funkcí a to zejména zrakové, sluchové vnímání a orientace v prostoru, čase a matematické představy.

Pro zahájení školní docházky je nezbytná požadovaná úroveň zrakového vnímání, která napomáhá k prvopočátečnímu čtení, psaní a počítání. Dítě na konci předškolního vzdělávání by mělo složit puzzle, skládačky, nebo stavebnice dle zadaného vzoru a s tím souvisí zraková diferenciací, kde dílčím úkolem je určení rozdílu na pohled dvou stejných obrázků. (Jucovičová, Žáčková 2014)

Dle Bednářové a Šmardové (2015) je nezbytná kvalita sluchového vnímání, kdy před vstupem do základního vzdělání, by dítě mělo rozpoznat různé zvuky, hlásky, jimiž slovo začíná a končí, rytmizaci slov, rozdělení slova na slabiky a dítě by se mělo vést k naslouchání a k vnímání zvukového projevu.

Prostorové a časové vnímání je souhra pohybu těla, sluchového i zrakového vnímání a podílí se také vnímání hmatové. Před nástupem do školy by dítě mělo určit základní prostorové pojmy jako je nahoře, dole, vpředu, vzadu, mezi, uprostřed, první, poslední aj. a na vlastním těle by měl rozlišit pravou a levou stranu. Vnímání času je pro předškolní děti těžké a k přiblížení tohoto vnímání napomáhají karty s dějovými posloupnostmi. Dítě by mělo vědět základní pojmy jako je včera, zítra, určení ročních období, charakteristika měsíců a vyjmenování dnů v týdnu. (Otevřelová, 2016)

V oblasti základních matematických představ se dítě seznamuje se základními geometrickými tvary a vytváří si před číselné představy, ze kterých poté vychází představy číselné. V předškolním období dítě nejprve porovnává (menší, větší), třídí a to dle zadaných instrukcí, uspořádá dle množství, nebo velikostí. (Bednářová, 2017)

3.3.5. Pozornost a paměť

Dle Bednářové a Dandové (2017) má obrovský význam pozornost a paměť. Pozornost dítěte předškolního věku je poměrně krátká a řídí se podle toho, jaká činnost ho zaujme. Na konci předškolního období je primární, aby dítě pozornost více ovlivňovalo svou vůlí a v činnostech se soustředilo, vytrvalo a dokončilo ji. Paměť začíná být trvalejší, dítě si pamatuje krátké příběhy, základní informace o sobě samém a koncem předškolního věku je nezbytná paměť úmyslná. Zaměření je primárně na sluchovou paměť a zrakovou paměť.

3.3.6. Řeč

V předškolním období je důležitá řeč, která by se měla neustále a správně rozvíjet. Setkáváme se s různými poruchami a nejčastější diagnózou je dyslálie neboli patlavost. Dítě mluví v celých větách a snaží se co nejlépe artikulovat. Slovní zásoba je rozvíjena a měly by se objevovat podstatná jména, slovesa a ostatní slovní druhy. Nejvíce vypovídající jsou přídavná jména a předložky, které vypovídají o kvalitě slovní zásoby. (Dandová, Kropáčková, 2018)

3.3.7. Sociální zralost

Na konci předškolního období se dítě umí lépe ovládat a to po stránce emoční i tělesné. Dítě navazuje a prohlubuje přátelství, dochází k navyšování sebevědomí, je využívána kooperativní hra a je ochotno se dělit o hračky. (Allen, Marotz, 2015)

Sociální zralost je schopnost člověka zapojit se do společnosti a respektovat dané pravidla a normy s ním spjaté. Dítě v předškolním věku si svou roli vytváří postupně a na konci tohoto období by mělo úspěšně přijat svou novou roli školáka, kterou by mělo vnímat pozitivně. V tomto období je důležitá motivace, neboť přechod na základní vzdělání je pro děti náročným. V období předškolního věku a to hlavně na jejím konci je důležité vedení k samostatnosti, vyrovnávání se s drobnými neúspěchy a následná reakce. (Bednářová, Dandová 2017) Na sociální zralosti se podílí rodina, která je v tomto směru tím nejdůležitějším činitelem a také mateřská škola a další vzdělávací instituce. (Šmelová, 2016)

Vágnerová (2000) uvádí základní kompetence sociální zralosti, kterých by dítě předškolního věku mělo dosáhnout.

- *„Rozlišovat různé role a diferencovat chování, které je s nimi spojeno*
- *Mít jistou úroveň verbální komunikace*
- *Mít schopnost respektovat běžné normy chování, respektive i hodnotový systém, z něhož vycházejí.“ (Vágnerová 2000, s. 142)*

3.3.8. Emocionální zralost

Emocionální, neboli citová zralost má na konci předškolního nepochybně své místo. Od dítěte při vstupu do první třídy se očekává vysoká míra emocionální stability a zvládnání vnějších projevů svých emocí. Takové dítě dokáže své pocity ovládat do takové podoby, která je po něm požadována. Adaptace pro dítě na nové prostředí by neměla být problémem, dítě se část dne odloučí od své rodiny a dokáže si vytvořit vztah k pedagogovi i novým vrstevníkům (Dandová, Kropáčková 2018)

Jak uvádí Bednářová a Šmardová (2010), osobnosti dětí jsou různorodé a jsou mezi nimi jak emocionálně vyzrálé, radostné děti, tak naopak děti ostýchavé, nebo nepřizpůsobivé, které se nedokáže vyrovnat s neúspěchem. Lze tedy konstatovat, že záleží na jisté míře vyspělosti autonomie dítěte, jeho samostatnosti a sebedůvěře, kdy jejich základy se staví již od narození, a nikoliv před zahájením povinné školní docházky. Důležitou roli zde hraje rodičovská láska,

rodiče by měli být empatičtí, projevovat dítěti vřelost, věnovat mu svou pozornost, vymezovat určité hranice s dostatečným prostorem pro jeho iniciativy a přijímat ho.

3.4. Příčiny školní nezralosti

Hlavní příčiny školní nezralosti se projevují u dětí, u nichž je vývoj nerovnoměrný tzn., že některé složky tvořící školní zralost jsou na velmi dobré úrovni, jiné nikoli, anebo je vývoj zcela opožděný. Tyto děti jsou řazeny k více ohroženým, neboť při vstupu do povinné školní docházky mohou být ohroženy v důsledku zvýšeného rizika vzniku specifických poruch učení. Zde dochází k obtížím hlavně v oblasti zrakové percepce, která souvisí s poruchou čtení, neboli dyslexií a dále v oblasti sluchové percepce, která souvisí s poruchou pravopisu, neboli dysortografií.

Nerovnoměrný, nebo opožděný vývoj u dětí bývá typický u syndromu poruchy pozornosti (ADD), nebo také u syndromu poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD). Hyperaktivní děti vynikají hlavně v kognitivní oblasti a to po stránce rozumové, nutno ale říci, že nerovnoměrné zrání má negativní dopad v percepčně motorické oblasti, což může vést ke vzniku specifických poruch učení. Jejich výkon ovlivňuje právě snížená schopnost soustředění, impulzivita a rychlejší unavitelnost.

Mezi další příčinu školní nezralosti patří opoždění vývoje řeči, kdy tyto děti mají vyšší neverbální intelektové schopnosti, než schopnosti verbální, na něž má dysfázie negativní vliv. Zmíněné opoždění má opět častou kombinaci se specifickými poruchami učení a způsobují problémy ve výuce.

Další příčina se může objevit u dětí neurotických, úzkostných nebo citově deprimovaných. Tyto děti bývají emočně méně stabilní a je nutný odkad školní docházky, který umožní dozrávání centrální nervové soustavy vůči zátěži.

Mezi poslední faktor, který je zmíněn, řadíme sociální zanedbanost dítěte, která je následkem neadekvátnímu podceňování v předškolním věku. (Jucovičová, Žáčková, 2014)

Ukazatelem školní nezralosti je také věk dítěte, kdy spodní a podstatná hranice pro nástup do základního vzdělání je šest let. Tato hranice je pouze orientační a neřadí se mezi primární. Z biologických faktorů dítěte, mezi které se řadí problémy v těhotenství, při porodu, v důsledku dědičnosti a zdravotních potíží, vyplývají příčiny školní nezralosti, jako je neklid, nesoustředěnost a špatná socializace v životě jedince. (Svoboda in Svoboda, Krejčířová, Vágnerová, 2009; Zelinková, 2012)

Jirásek a Tichá (1968) vymezují několik hlavních příčin školní nezralosti, které rozdělují do několika kategorií:

- Nedostatečné výchovné působení a prostředí, ve kterém dítě vyrůstá (primární úlohu má rodina dítěte, kdy závisí především na její iniciativě a zájmu),
- opožděný somatický vývoj a zdravotní stav dítěte, kde hlavní příčinou je např. vývojová porucha, nebo opětovně se vracející nemoc,
- nerovnoměrný vývoj, kdy dochází k oslabení jednotlivých funkcí a schopností dítěte,
- neurotické rysy a symptomy,
- podprůměrný intelekt, nebo opožděný mentální vývoj.

Vágnerová a kol. (in Šmelová a kol. 2012) řadí mezi nejčastější projevy školní nezralosti nedostatečnou slovní zásobu, nesoustředěnost, nepřiměřenou hravost, nedodržování pravidel, přílišnou závislost na rodičích, nesamostatnost, egocentrismus a různé somatické potíže.

Mezi další faktory, které ovlivňují úroveň školní nezralosti, řadíme pohlaví dítěte, kdy dívky předstihují ve svém tempu vývoje chlapce. V oblasti determinace lidské psychiky hraje důležitou roli rodina a rodinné prostředí, které je považováno za nejvýznamnější při formování komunikačních kompetencí dítěte. Vzdělání rodičů je významným činitelem, který ovlivňuje vývoj dítěte a to v prvopočátečních etapách života.

4. Odklad školní docházky

Na počátku byl odklad školní docházky, vedle práva dítěte na vzdělání, vnímán negativně, poněvadž rodiče brali nástup do školy jako povinnost, kterou sami respektovali. Na počátku sedmdesátých let byl považován a vnímán veřejností jako určité selhání výchovného snažení, a proto stanovený věk šesti let byl zásadní pro zahájení povinné školní docházky.

V dnešní době došlo k velkému posunu - změně, jak v respektování rozdílnosti vývoje každého jedince a jeho osobnosti, tak k celkovému postoji k odkladu školní docházky. Je přijímán jako privilegium, že dítě zvládne první třídu lépe a bude dostatečně zralé na další životní etapu za vzděláváním. Hlavní důvod odkladu školní docházky tzn. nezralost, nepřipravenost dítěte, hrají roli také jiné důvody. Rodiče si pro dítě vyberou tuto cestu za vidinou prodloužení jejich dětského a bezstarostného období. (Opravilová, 2016).

Obecně platí, že není-li dítě duševně, nebo tělesně přiměřeně vyspělé, může tak zákonný zástupce dítěte požádat písemnou formou a to v době zápisu o odklad povinné školní docházky. Dle školského zákona je možný pouze jeden odklad povinné školní docházky, poněvadž dítě musí dosáhnout osmi let v tom roce, ve kterém nastoupí do první třídy a tím musí splnit danou podmínku ukončení devíti ročního vzdělání základní školy a to do sedmnácti let věku.

Pokud se rodiče rozhodnou k odkladu školní docházky u svého dítěte, nutno mít na paměti nezbytné kroky, které jsou dané pro tuto situaci. Dítě, které dovrší šesti let do 31. 8. daného roku, musí být přihlášené k plnění povinné školní docházky, i přes to, že rodiče chtějí dát dítěti odklad. Tato žádost je formou písemnou a je předána řediteli školy základní školy, přičemž jeho součástí je také doporučení, posouzení příslušného školského poradenského zařízení, odborného lékaře, či klinického psychologa. Zákon nově stanovuje, že tuto žádost lze předat v době zápisu dítěte k povinné školní docházce a po ukončení docházky v mateřské škole, po roku odkladu školní docházky, čekají rodiče obdobné povinnosti. (Otevřelová, 2016)

Ze statistik týkající se odkladu školní docházky vyplývá, že o něj žádají většinou rodiče chlapců a také jim bývají uděleny častěji, než dívkám, které mají vývoj rozdílný, pomalejší

a to v oblasti sociální a emoční. Chlapci v tomto věku bývají více hraví a tak se u nich mohou projevovat problémy s koncentrací pozornosti, nebo emoční nestabilita. (Vágnerová, 2000)

Lze se pozastavit také nad otázkou, zda má strach ze základního vzdělávání u předškolních dětí svou roli v této problematice. Děti mateřská škola může poskytnout jak už prostředí přínosné, tak později i to nepodnětné, nedostatečné v dalším celistvém rozvoji dítěte. Pro dítě může být další rok v mateřské škole nezáživný, neboť dojde k jeho zralosti a to po všech stránkách. V této problematice jsou na tom lépe dívky, než chlapci a to hlavně ti, kteří nabývají v období letních prázdnin šesti let. Tato problematika odkladu povinné školní se týká přibližně cca 20% dětí každý školní rok. Uvádí se, že nejčastější příčinou odkladů jsou poruchy soustředění, poruchy vývoje řeči a samotná nezralost dítěte. Dle školského zákona se dítěti, kterému ředitel mateřské školy doporučí odklad školní docházky, navrhne vzdělávání posledního roku v mateřské škole, či přihlášení dítěte do tzv. přípravné třídy. (Koťátková, 2014; Informatorium 1/2019. s. 14)

Pod vedením Šmelové a Petrové (2013), proběhl na půdě Univerzity Palackého (UP) v Olomouci výzkum, týkající se odkladu školní docházky. Pracovníci katedry primární a preprimární pedagogiky spolu s odborníky z katedry psychologie a patopsychologie a Ústavu speciálně – pedagogických studií Pedagogické Fakulty UP v Olomouci realizovali v letech 2009 – 2012 mezinárodní výzkum, s cílem zjistit, jaká je úroveň připravenosti dětí k zahájení povinné školní docházky. Výzkum zahrnoval 93 českých dětí předškolního věku a skládal se z několika částí a to z úvodu, kde proběhlo seznámení s tématem s danou problematikou školní zralosti a připravenosti dítěte pro úspěšné zahájení povinné školní docházky. Dále výzkumným projektem, kdy cílem zkoumání bylo zjistit, analyzovat a vyhodnotit aktuální stav školní zralosti a připravenosti u dostupného vzorku současné populace českých dětí, před jejím vstupem do základní školy a odhalení slabých míst u budoucích školáků. Výzkum tedy sledoval vybrané ukazatele úrovně školní připravenosti a na základě analýzy, vyšel reálný pohled na současného školáka. Na konci celého šetření vyšel návrh možností k minimalizaci těchto problémů u předškolních dětí a fakt, že děti s odkladem školní docházky vykazují staticky lepší výkony, než děti mladší.

Šmelová a kol. (2012) uskutečnily výzkum týkající se připravenosti dětí k zahájení povinné školní docházky, kdy v závěru uvedly učitelky mateřských škol nejčastější důvody odkladu školní docházky a to konkrétně nevyspělou grafomotoriku, nezralý řečový projev dětí a nesoustředěnost, kdy jejich příčinu spatřovaly nejčastěji v nepodnětném prostředí, nebo zdravotním stavu dítěte. Celkově se ukázalo, že tato skupina dětí je připravena na povinnou školní docházku a že odklad školní docházky byl pro děti efektivní, protože tyto děti vynikaly v mnoha zadaných úkolech.

4.1. Přípravné třídy

Přípravné třídy jsou určeny pro děti nezralé, s odkladem školní docházky, kde hlavní náplní je individuální péče, všeobecný rozvoj dítěte a také je považována za kompenzační vzdělávací instituci. Pedagogickou funkci zde mají učitelé mateřských škol, ale také učitelé 1. stupně základní školy. Maximální kapacita těchto tříd činí 15 dětí na třídu a tyto třídy bývají součástí základních škol, tudíž, prostředí, ve kterém se děti vzdělávají, je již přizpůsobeno školnímu režimu a převládají řízené činnosti nad samotnou hrou dětí. Samotný vzdělávací obsah, podle kterého se přípravné třídy vzdělávají, vychází z RVP PV, ale obsah vzdělávání se řídí dle RVP pro základní školy. (Průcha et. al, 2016; Průcha, Košťátková, 2013)

Školský zákon (561/2004 Sb.) vymezuje §47 ve znění účinném od 1. 9. 2017 - přípravné třídy základní školy, kdy tuto třídu lze zřídit pod podmínkou, že se v ní bude vzdělávat nejméně 10 dětí. Ke zřízení přípravné třídy, je nezbytný souhlas krajského úřadu a souhlas ministerstva školství, poté o zařazování žáků do dané třídy rozhoduje ředitel školy a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce dítěte.

4.2. Dodatečný odklad školní docházky

V době, kdy dítě již nastoupí do základního vzdělávání a prokáže se školní nezralost, může se navrhnout možnost posledního dozrání dítěte., tzn dodatečný odklad školní docházky. Ten je vymezen ve školském zákoně: *„Pokud se u žáka prvního ročníku ZŠ v průběhu prvního pololetí školního roku projeví nedostatečná tělesná nebo duševní vyspělost ke školní docházce, může ředitel školy po projednání se zákonnými zástupci dodatečně odložit plnění povinné školní docházky na následující školní rok.“* (zákon č. 561/2004 Sb., § 37).

Tato varianta je spojena s nepříjemnými zážitky neúspěchu pro dítě, a proto je dobré se této možnosti vyvarovat. Pro dítě je tedy primární včasné a objektivní posouzení jeho zralosti a vývojové úrovně. (Šmelová a kol, 2012)

5. Zápis do 1. třídy

Prvopočáteční kontakt kdy budoucí žák, potažmo předškolák, poprvé navštíví svou základní školu, je při jeho zápisu do první třídy. Jde o tzv. vstupní bránu, kdy se dítě poprvé podívá do prostředí základní školy a pozná své nové pedagogy, kteří jim budou po boku dalších pár let. Dítě může navštívit více zápisů na různých základních školách a záleží jen na rodičích, jakou školu si pro dítě vyberou. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Zahájení povinné školní docházky představuje pro dítě první důležitý životní sociální mezník, neboť dítě získá svou novou sociální roli žáka. Reakce na tuto skutečnost jsou různé, neboť některé děti jsou plně očekávání, na školu se těší a jiné pocítují nejistotu s pocitem strachu. Tyto pocity souvisejí také se školní připraveností, ale především jsou odrazem toho, jak se o škole hovoří v rodině, jakou váhu rodiče přisuzují školnímu vzdělávání a jaká jsou jejich očekávání. Dítě potřebuje dostatek prostoru a času, aby si pomalu zvyklo na nové prostředí, podmínky a povinnosti, které náleží žákovi základní školy. Nemalou roli v průběhu adaptace hraje pedagogický vliv, složení třídy, tak i povahové rysy dítěte. (Opravilová, 2016)

5.1. Legislativní úkon

Průběh a organizace zápisu k povinné školní docházce stanovuje vyhláška č. 48/2005 SB., o základním vzdělávání a některých záležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Škola, před zahájením zápisů zveřejní informace k organizaci a průběhu zápisu, které by měly obsahovat základní kritéria přijímání žáků, popis formálních a dalších částí zápisu. Povinností zákonného zástupce, dle školského zákona je přihlášení dítěte k zápisu k povinné školní docházce a to v termínu od 1. dubna 2020 do 30. dubna 2020 daného kalendářního roku, kdy má dítě zahájit základní školní vzdělávání. Pokud mu není povolen odklad, povinná docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku. K povinné školní docházce může být také přijato také dítě, které je přiměřeně duševně i tělesně vyspělé a které dosáhne šestého roku v době od září do června příslušného roku. (Bednářová, Šmardová, 2010; Dandová, Kropáčková, 2018)

Jisté místo, kde dítě bude přijato, je v tzv. spádové škole, poněvadž tento výrok je ukotven ve školském zákoně, který stanovuje, že žák plní povinnou školní docházku v základní škole, která je zřízena obcí se sídlem ve školském obvodu, tzn., že povinností obce je zajistit podmínky

pro plnění povinné školní docházky všem svým občanům. (Otevřelová, 2016; Dandová, Kropáčková, 2018)

5.2. Pedagogická diagnostika

Zápis do 1. třídy je pro budoucího prvňáčka velmi významným okamžikem. Jedním z hlavních cílů zápisů je, poznat se s dítětem a v součinnosti s přáním rodičů zvážit, zda je jeho vývojová úroveň pro vstup do základní školy dostačující. Každá škola si svůj zápis připravuje a organizuje samostatně, tzn., že zápisy na základních školách jsou různorodé. MŠMT zpracovalo optimální průběh zápisů do 1. tříd a zpracovalo doporučující materiál k časovému i obsahovému sjednocení. Učitelé se také inspiroují testy školní připravenosti a zadávají modifikované úkoly, které jsou vytvářeny formou hry. Školy si také často volí pohádkovou formu zápisu, kde učitelé vystupují jako pohádkové bytosti, které dětem pomáhají zadané úkoly zvládat. (Opravilová, 2016)

První příležitostí seznámení se s dítětem, posouzení zralosti a připravenosti, je již zmíněný zápis. Primárním úkolem je také to, zda jsou děti způsobilé k plnění školní docházky a to z pohledů pedagogů v základní škole. Funkce zápisu je tedy depistážní, ale také plní funkci preventivní, kdy pedagogové mohou rodičům doporučit vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně, speciálním centru, k logopedické péči, přípravné třídy, nebo k odkladu školní docházky. Formu i obsah zápisu si každá škola volí dle svého uvážení a vychází ze svých zkušeností. Většina škol ověřuje u dětí vývojovou úroveň jejich dovedností a schopností pro zvládnutí trivie, vědomosti a není opomíjena také sociální a emocionální zralost dítěte. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Zápis k povinné školní docházce je složen z povinné formální části, a pokud je u zápisu přítomno také zapisované dítě, tak se souhlasem rodičů, může být také část motivační, kde součástí je rozhovor, nebo jiné aktivity, či činnosti s dítětem. Motivační část není zásadní podmínkou přijetí, poněvadž závisí na souhlasu zákonného zástupce, že bude s dítětem povolen pohovor. (Dandová, Kropáčková, 2018)

5.3. Zahájení povinné školní docházky

Primární vzdělávání je chápáno jako otevřený systém, základ pro celoživotní učení, osvojování gramotnost, zprostředkování základních dovedností a vytváření prvotního náhledu na svět, proces rozvoje jazykového potenciálu a otevírání vývojových a individuálních potencialit. Jde o jasně definovanou a ucelenou fázi a také ontogeneticky významným stupněm vzdělání, kdy zahrnuje děti od věku 5-6 let do 10-12 let. Klíčovou rolí je zde kultivace dítěte pro jeho další rozvoj a dle Blooma (1956) a mnoha dalších předních psychologů je předškolní a mladší školní věk rozhodující pro intelektuální rozvoj dítěte. V České republice je tzv. integrovaný školský systém, kdy žáci absolvují celou povinnou školní docházku společně v tzv. sjednocené škole. Vztah k předškolní výchově má v pojetí primární školy své místo, neboť dítě, které mělo kladný vztah a pozitivní zážitky v mateřské škole, nemá počáteční stres a obavy k dalšímu vzdělávání. (Kolláriková, Pupala, 2010)

Základní školy by měly plynule navazovat na předškolní vzdělávání, protože rolí školáka by se dítě mělo sžívat postupně. Prvním okamžikem, kdy příprava začíná, je zápis na povinné školní vzdělávání. Důležité je, aby dítě mělo povědomí, co škola obnáší, jaký je její režim a náplň dne. Je důležité, aby se dítě do školy těšilo a nebyla pro ni stresující, poněvadž od negativního přístupu se mohou odvíjet další spojené problémy. (Beníšková, 2007)

5.4. Předčasný nástup dítěte do první třídy

Předčasný vstup dítěte do první třídy se vyskytoval již u starších generací. Vstup do základní školy, před dovršením šestého roku dítěte, byl vnímán přirozenějším a v tehdejší době byl u generace prarodičů běžným. Tehdy byl odklad povinné školní docházky považován za tzv. selhání a to nejen dítěte, ale také rodičů. Již od roku 2011, kdy vešla v platnost novela školského zákona, je umožněno, přijímat do první třídy základní školy také děti mladší šesti let. S tím se také objevily jisté obavy, zda tato možnost nebude považována, jako šance pro děti talentované či geniální. Do školy by tak mělo nastoupit dítě připravené, zralé a to po všech jeho stránkách, nikoliv jen po stránce kognitivní. Nutno podotknout, že i přes tuto zavedenou novelu, se počet dětí mladších šesti let, nastupujících do první třídy nezvyšuje, což dokazují statistiky, které se zabývají tímto tématem. Za posledních pět let se počet dětí, které předčasně vstoupily do základního vzdělávání a to před dovršením šesti let, pohybuje pouze kolem jednoho procenta. (Opravilová, 2016)

Na nezralost v emoční, nebo sociální oblasti poukazují hlavně psychologové. Dítě, které není emočně, nebo sociálně zralé, má nedostatky v motivační síle, která je pro roli dítěte – školáka, v základní škole potřebná. Škola, rodina a podmínky, v kterém dítě vyrůstá, jsou primárními činiteli, které se podílejí na školních povinnostech dítěte. Nezralé dítě stále nechápe pojem povinnost a odpovědnost, a proto roli školáka, která tento požadavek vyžaduje, nezvládne. (Mertin, Krejčová, 2013; Vágnerová 2000)

Rodiče zodpovídají za své děti a rozhodují v těchto případech také o předčasný nástup do základního vzdělávání. Tyto případy jsou ojedinělé a v současné době se vyskytují jen velmi sporadicky. Děti, které zahájí školní docházku dříve, vynikají ve všech oblastech předškolního vzdělávání. Důležité je zmínit, že tato možnost s sebou nese určitá rizika, kdy dítě může být přetěžováno, demotivováno a může tak dojít k negativnímu vztahu k učení. (Šulová, Ležalová, 2012)

6. Spolupráce mateřské školy a základní školy

Význam spolupráce mezi MŠ a ZŠ se objevil již v útlém věku naší historie. V předškolním a školním věku dítěte se budují základy pohledu na svět, rodinu a na samotné vzdělávání. U dětí můžeme pozorovat, jak komunikují a to jak se svými vrstevníky tak s dospělými a jakým způsobem je rozvíjena jejich hra. Samotná spolupráce je patrná nejen u dětí, ale také u samotných učitelů, kteří jsou v tomto věku dětem vzorem. Tato kooperace může být přínosem pro posílení celkové komunity a další navázané spolupráce. (Rysová, 2020)

Hlavní přínos ve spolupráci mateřské školy a základní školy je plynulá návaznost, usnadnění vstupu dětem do povinné docházky a propojení předškolního a základního vzdělávání. Tato spolupráce má velmi kladný dopad na budoucí žáky, pro které je tento životní krok velkým mezníkem v jejich životě. Slouží k usnadnění další vzdělávací cesty, která děti čeká a také v upevňování vztahů mezi MŠ a ZŠ. V současné době je velmi důležité, aby škola kooperovala s nejrůznějšími subjekty, díky lepšímu socializačnímu procesu, ale také k inspiraci, novým námětům a seberealizaci. Mezi těmito subjekty existují různé formy spolupráce a je pouze na samotných školách, jaké formy spolupráce si vyberou a budou s nimi pracovat. Mezi primární cíl této spolupráce řadíme prohloubení vzájemných vztahů, jak už mezi MŠ a ZŠ, tak i mezi rodinou a školou. Zajištění co nejpřirozenějšího přechodu a adaptace na povinné základní vzdělání a to nejen pro děti, ale také i zákonné zástupce. Nutno zmínit také rozvoj dětské komunikace, pro kterou je rozvoj v tomto věku důležitý, kooperace a zodpovědnosti. Tato spolupráce má mnoho forem, kdy důležitým bodem je spolupráce mezi vedením škol a pedagogickými pracovníky. Pedagogové si předávají své zkušenosti, seznamují se svými plány, podle kterých jejich pedagogická činnost probíhá, návštěva budoucích učitelek v mateřské škole, nebo naopak navštívení budoucí paní učitelky v základní škole, aj. Celá tato spolupráce a osobní setkávání by měla být na bázi přátelských vztahů a pohodové atmosféře, neboť docílení příjemného prostředí je důležité. (Benátská, 2008)

Mateřské školy si do svého školního vzdělávacího programu vypracují plán spolupráce, kde popisují formy spolupráce se základní školou. Je jen na iniciativě všech zúčastněných učitelů a iniciátorů, aby jejich snaha vedla správným směrem a byla efektivní. Tato spolupráce se může prolínat celým školním rokem, až dojde do samotného konce a to nástupu prvňáčků do základní školy. (Mlynková, 2014)

6.1. Formy spolupráce

Formy spolupráce jsou různorodé a je na každé mateřské škole, které konkrétní formy spolupráce si zvolí a naplánují v rámci jejich ŠVP. Jeden ze základních předpokladů k realizaci různých forem spolupráce mezi školami, jsou samotná setkávání, kdy náplní je seznámení a diskuze nad ŠVP účastněných škol. Cílem těchto setkávání je také diskuze nad připraveností dětí z mateřských škol respektive budoucích prvňáčků. K zápisu do první třídy základní školy, bývají zvány učitelky mateřských škol, kde hlavní práci zde mají hlavně hlavní pedagogové základní školy, se kterými se děti znají, díky navázané spolupráci s MŠ. Mezi další formu spolupráce řadíme spoluúčasť dětí z mateřské a základní školy, na různých akcích pořádaných jak už jednou školou, nebo také tou druhou školou. (Mlynková, 2014)

RVP PV (2018) vymezuje důležitý pojem spolupráce. Spolupráce uvnitř školy je nezbytná, zásadní, funguje na základě partnerství a to konkrétně mezi pedagogy, dětmi, rodiči, zaměstnanci – všemi zúčastněnými navzájem. Díky tomu mají mezi sebou všichni aktéři oboustrannou důvěru, otevřenost, porozumění, vstřícnost, respekt a ochotu spolupracovat. Díky spolupráci mají rodiče možnost se podílet na dění v mateřské škole, účastnit se různých akcí a jsou pravidelně informováni o všem, co se ve škole děje. Rozvoj spolupráce u samotných dětí je velmi důležitý, neboť na základní škole bude pro ně velmi častá, nezbytná a zásadní. Spolupráce mezi mateřskou školou a základní školou výrazně pomáhá dětem při plynulé návaznosti předškolního a základního vzdělávání a tudíž jedním z hlavních cílů této spolupráce je propojení vzájemných vztahů.

Pedagogové obou institucí pořádají schůzky, tvoří spolu plán spolupráce, jež má usnadnit přechod budoucích prvňáčků na základní vzdělávání, plánují společné akce, divadelní představení, sportovní dny, exkurze dětí jak už mladších do základní školy, tak starších do mateřské školy. Pro předškolní děti je tak zápis do první třídy méně stresující a obavy z nového prostředí jsou potlačeny. (RVP PV, 2018)

II EMPIRICKÁ ČÁST

7. Úvod do empirické části a její cíle

Empirická část je zaměřena na školní připravenost dětí před vstupem do základního povinného vzdělávání. Pro své výzkumné šetření jsem zvolila kurz Raketa, který organizuje a připravuje základní škola Galaxie. Kurz Raketa dětem poskytuje přípravu před samotným zápisem a vstupem do základní školy. Empirická část je rozdělena na část A a část B, poněvadž pro výzkumné šetření byl využit design smíšený tzn. kvalitativní a kvantitativní metoda sběru dat. Metodou výzkumného šetření byly pracovní listy vypracované dětmi, které byly zaměřeny na školní připravenost, dále záznamové archy pro zákonné zástupce dětí a nakonec celkové pozorování, popis a analýza průběhu konání.

Hlavní cíl:

Hlavním cílem empirické části diplomové práce je vymezit celkový přínos a podstatu předškolního kurzu Raketa.

Hlavní výzkumný cíl byl dále rozpracován do dílčích výzkumných cílů:

- popsat a analyzovat průběh kurzu Raketa, který je určen předškolním dětem
- vyhodnotit kognitivní náročnost zadaných úkolů podle taxonomie D. Tollingerové
- vyhodnotit přínos kurzu Raketa z hlediska sociálního, kognitivního a psychomotorického
- vyhodnotit a analyzovat výsledky zaznamenané v průběhu realizace kurzu

Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: Jaká je na kognitivní náročnost úkolů, které jsou zařazeny v rámci kurzu Raketa?

Výzkumná otázka č. 2: Lze hodnotit tyto kurzy jako přínosné pro děti předškolního věku z hlediska kognitivního, sociálního a psychomotorického?

Výzkumná otázka č. 3: Je podle zákonných zástupců zúčastněných dětí kurz Raketa přínosný?

Výzkumná otázka č. 4: Má kurz Raketa své výhody a nevýhody?

8. ČÁST A

V první části popíšu celkový objekt zkoumání tzn. základní školu Galaxii, která předškolní kurz Raketa pořádá, dále již zmiňovaný kurz určený pro předškolní děti, jeho hlavní myšlenku a náplň a také charakteristiku skupiny respondentů, která se výzkumu zúčastnila.

Druhá část se zabývá popisem a analýzou jednotlivých lekcí v průběhu kurzu Raketa.

Třetí část se zabývá vyhodnocením přínosu kurzu Raketa z hlediska sociální, kognitivní a psychomotorické náročnosti.

8.1. Objekt zkoumání

Základní škola Galaxie

Základní škola Galaxie je soukromou základní školou v Novém Jičíně, která byla založena v roce 2014. Motivací k založení školy Galaxie byla chybějící návaznost veřejných základních škol na vzdělávací program Začít spolu, snaha většího individuálního přístupu v rámci menšího počtu žáků ve třídě, vzdělávání žáků podle moderních metod vyučování, založení komunitní základní školy, která v tomto regionu chyběla. Základní škola Galaxie vzdělává žáky podle inovativního vzdělávacího programu Začít spolu, který má svá určitá specifika a celková orientace je přizpůsobena žákům. Velký důraz je kladen na samostatnost a chyba je zde brána jako prostředek k učení. Učení je v tomto programu propojeno s reálným životem a učitel zde má roli průvodce celým základním vzděláním. Celý pedagogický kolektiv funguje na základě koležiality, porozumění a profesionální atmosféry, bez zbytečného stresu a nadřazování. Základní škola nabízí žákům vzdělávání odpovídající jejich potřebám, snaží se jim vytvořit takové prostředí, které naplno umožňuje rozvíjet jejich přirozenou tvořivost, uspokojuje jejich zvědavost a podporuje jejich zájmy. Důležitá je spolupráce s rodinou, kdy rodiče se mohou aktivně podílet na celém chodu školy. Primárním cílem je, aby si děti osvojily pozitivní vztah k učení a celkovou motivaci k dalšímu celoživotnímu vzdělávání. (ZŠ Galaxie)

Rozšířena je také výuka cizích jazyků, kdy anglický jazyk je vyučován již od první třídy, převážně hravou formou a poté žáci od třetí třídy, v rámci výuky, jezdí na jazykové pobyty, kde probíhá intenzivní výuka cizího jazyka. Současně je do předmětu zahrnuta anglická konverzace, která probíhá 1x týdně. Základní škola se také zaměřuje na rozmanité mimoškolní aktivity,

kteře jsou ťákům nabízeny v odpoledních hodinách a jsou zaměřené na různé oblasti např. sportovní (míčové hry, pohybové hry, atletika), jazykové (anglický jazyk, německý jazyk), informatiku, náboženství, deskové hry, nebo robots game.

Postupně, a to kaťdoročně, se otevírají jednotlivé ročníky základní školy, které ukončí devátá třída. Kaťdá třída má maximální kapacitu do osmnácti ťáků. V následujícím školním roce 2021/2022 se bude vzdělávat 1. - 8. třída.

Kurz Raketa

Myšlenka o potřebě vzniku kurzu Raketa přišla před třemi roky a to jak ze strany základní školy, tak i ze strany rodičů dětí. Předcházela tomu všemu debata mezi elementaristkami základních škol a rodiči předškolních dětí v mateřských školách. Primárně není kurz určen dětem, které přijdou k zápisu do základní školy Galaxie, ale rodiče prostřednictvím tohoto kurzu si vytvoří „obrázek“ a ucelený pohled na to, co by děti měly zvládnout, když nastoupí do jakékoli základní školy. Na přípravě kurzu se podílejí všichni pedagogové ZŠ Galaxie.

Charakteristika skupiny respondentů

Výzkum sledování školní připravenosti a kurz Raketa, který byl určen pro předškolní děti, které mají nastoupit na základní povinné vzdělávání, probíhal v rámci základní školy Galaxie v Novém Jičíně. Tento kurz měl být ve formě pravidelného osobního setkávání dětí a to ve třídě zmiňované základní školy. Vzhledem k pandemii COVID-19, a s tím souvisejícím omezením, se osobní setkávání změnila na online setkávání – přes aplikaci Google Meet.

Sledovanou skupinu respondentů tvoří 20 dětí, z nichž je 11 dívek a 9 chlapců. Dvanáct dětí navštěvuje mateřskou školu Beruška v Novém Jičíně, která spolupracuje se základní školou Galaxie, ale také jsou zde děti, které dochází do jiných mateřských škol. V této skupině dětí byly ty, které v září roku 2021 nastoupí do 1. třídy ZŠ a také ty, které mají odklad školní docházky. Dále tuto skupinu tvoří 20 zákonných zástupců od zmiňovaných dětí, kteří byli přítomni při všech osmi lekcích kurzu Raketa.

8.2 Metodologie výzkumu

Design výzkumného šetření

Pro první část empirické části byl využit kvalitativní druh výzkumného šetření, kdy hodnocení bylo prováděno prostřednictvím metod pedagogické diagnostiky. Byly využity metody pozorování celého kurzu Raketa, popis jednotlivých lekcí, analýza a vyhodnocení celého kurzu z hlediska sociální, kognitivní a psychomotorické náročnosti. Dále vyhodnocení kognitivní náročnosti zadaných úkolů podle taxonomie D. Tollingerové a také vyhodnocení kategorií, konkrétně odkladu školní docházky, pohlaví a věku dětí.

Popis a analýza průběhu kurzu Raketa

Celý kurz Raketa, který je určen předškolním dětem před zápisem základních škol. Zákonní zástupci přihlásili své děti podáním přihlášky. Nutno podotknout, že kapacita kurzu byla omezena a tak bylo spravedlivě vybráno 20 dětí různého pohlaví a s různým odstupem jejich věku. Ve skupině dětí, které absolvovaly kurz Raketa, byly ty, které nastoupí v následujícím školním roce do první třídy základní školy, ale také ty, kterým pedagogicko-psychologická poradna doporučila odklad školní docházky.

Vzhledem k tomu, že epidemiologická situace nedovolila osobnímu setkávání dětí s učitelkami ZŠ Galaxie kvůli Covid-19, byla využita forma online setkávání a to prostřednictvím Google Meet. Před první lekcí kurzu, byla všem dětem doručena složka s potřebnými materiály k jednotlivým lekcím, celkovou organizací a s instrukcemi podle kterých se měli rodiče, respektive děti, řídit. Ve složce byly rozřazeny jednotlivé lekce do oblastí, podle kterých byl kurz rozdělen a k nim různé pracovní listy, nebo jiné materiály.

V instrukcích bylo vymezeno rozřazení dětí do čtyř skupin po pěti dětech a ke každé skupince byl přidělen jeden zkušený pedagog. Online setkávání probíhalo každé úterý a to od 16:00 hodin do 16:45 hodin. Po těchto lekcích probíhaly vždy individuální schůzky s rodiči dětí, kdy pedagog vyznamenal silné a slabé stránky dítěte, nebo doporučil další domácí přípravu k dalšímu zdokonalování. Navíc rodiče měli možnost využít tři soukromé individuální schůzky s pedagogem, který jim byl přiřazen, aby společně zkonzultovali celkový rozvoj dítěte.

Jednotlivé lekce kurzu Raketa byly rozděleny do jednotlivých oblastí, které byly procvičovány a to konkrétně předmatematická gramotnost, sluchová percepce, zraková percepce a grafomotorika. Samotná lekce začala tím, že se všechny děti s paní učitelkou přivítaly, společně si sdíleli své pocity, zážitky a paní učitelka dětem představila to, co si

děti budou procvičovat a jaké úkoly je čekají. Celé lekce byly prolínány pohybovými hrami, nebo různými doplňkovými činnostmi, aby nedošlo k unavení dětí, nebo ztrátě pozornosti.

Celkově bylo 8 vzdělávacích lekcí, které byly rozděleny následovně:

- 1 a 2 lekce – základní matematické představy
- 3 a 4 lekce – sluchová percepce
- 5 a 6 lekce – zraková percepce
- 7 a 8 lekce – grafomotorika
-

Tyto lekce prolínaly aktivity zaměřené na řeč, čtenářskou pregramotnost, soustředění, vnímání prostoru a času, aj.

Obrázek č.1 - Úvodní obrázek složky kurzu Raketa, zdroj (ZŠ Galaxie)

Základní matematické představy

První a druhá lekce byla zaměřena na základní matematické představy, kdy nestačí znát pouze číselnou řadu, nebo psát číslice, ale je třeba rozvinout mnoho schopností a dovedností, které jsou později důležitým předpokladem ke zvládnutí učiva matematiky a obecně kladného vztahu k tomuto předmětu v základní škole. Mezi důležité předpoklady řadíme rozvinutou hrubou a jemnou motoriku dítěte, kdy samotný pohyb významně přispívá k získávání zkušeností a poznávání nového světa. Manipulace s různými předměty tak umožňuje ucelenější vnímání, které souvisí se základem matematických představ např. vnímání velikosti, tvaru, hmotnosti, nebo množství. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Na těchto dvou lekcích tak bylo mnoho aktivit zaměřených na manipulaci s předměty, nebo různými pohybovými aktivitami určené na rozvoj matematických představ. V neposlední řadě nutno zmínit důležité položky, které jsou sledované v oblasti matematických schopností a dovedností a na které byly tyto aktivity zaměřeny a to třídění, řazení, rychlost, jednoduché počty, nebo pojmenování geometrického tvaru. Děti v těchto lekcích využily jídelní příbory, kdy porovnávaly lžičky, počítaly hroty vidličky, nebo řadily všechny použité příbory od nejmenšího po největší. Dále využily mikrotenové sáčky, nebo igelitové tašky, se kterými si děti vyzkoušely, jak rychle dopadnou na zem. Jako poslední pomůcku děti využily víčka z PET lahví, se kterými si zdokonalily své počty, řazení, přiřazování, třídění, nebo porovnávání.

Aktivity zaměřené na:

- Rychlost sáčku, oproti PET vršku.
- Porovnávání předmětů, kdy děti měly určit počet stejný, menší nebo větší.
- Řazení jednotlivých předmětů, obrázkových karet.
- Třídění, podle toho, co do skupiny nepatří, nebo podle tří daných kritérií.
- Množství, kdy dítě počítá do toho čísla, které umí, nebo vytváření skupiny dle počtu.
- Tvary dítě pojmenuje, pokud to zvládne a poté vytvoří obrázek, dle své fantazie.

Pracovní listy:

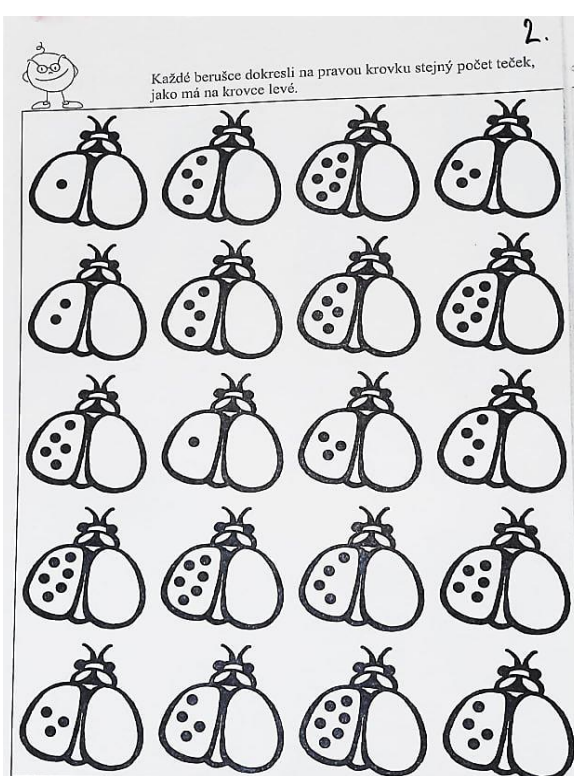
- U obrázku č. 2 měly děti dokreslit na pravou krovku berušky stejný počet teček, jako má na krovce levé.
- U obrázku č. 3 měly děti rozstříhat jednotlivé geometrické tvary a a) roztřídit podle tvaru, b) postavit z něj obrázek dle své fantazie.

- U obrázku č. 4 měly děti v každém řádku vybarvit obrázek, který je největší a dát do kroužku obrázek, který je nejmenší.
- U obrázku č. 5 měly děti určit, na jaké straně je více, na jaké méně obrázků a určit počet

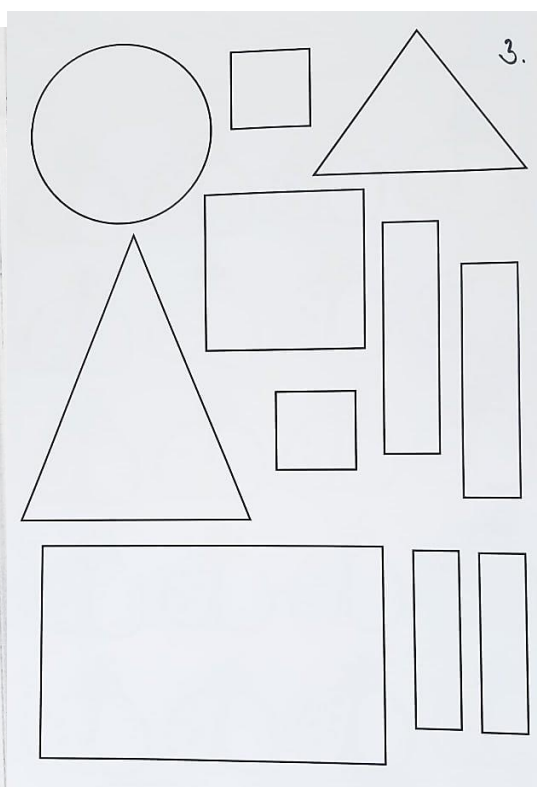
Zhodnocení lekcí zaměřené na základní matematické představy:

Tyto lekce byly pro děti velmi zábavné, dostatečně složité a děti si vyzkoušely něco nového, co se blížilo úrovni základní školy. Dětem, které čeká povinná školní docházka, se úkoly dařily, byly aktivní, z větší části samostatné a podílely se na všech zadaných úkolech. Menší problémy měly děti, kterým byl doporučen odklad školní docházky. Tyto děti, převážně chlapci, měly problémy s řazením jednotlivých předmětů podle instrukcí, nebo s některými pracovními listy, hlavně s pracovním listem – Berušky (obrázek č.1), kdy dítě č. 9, dítě č. 15 a dítě č.18 měly problém napsat správný počet puntíků u větších čísel a pracovní list s geometrickými tvary (obrázek č. 2), kdy dítě č. 4 nepoznalo, jaký geometrický útvar je čtverec.

Ukázka pracovních listů zaměřené na základní matematické představy:

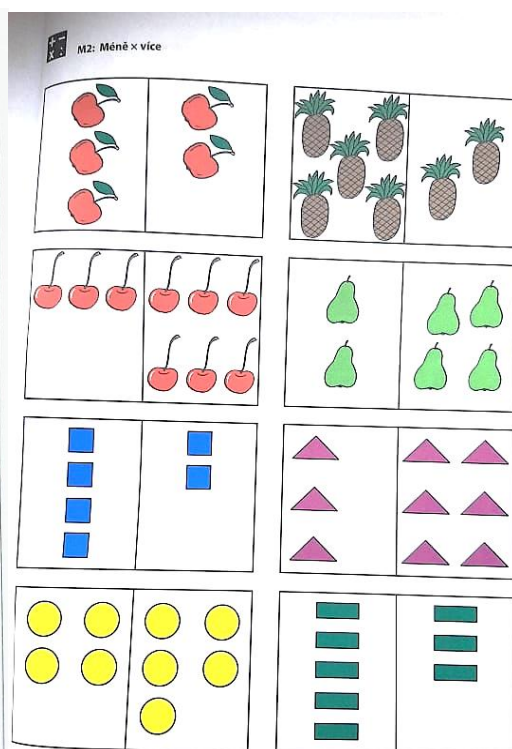
Obrázek č. 2 - Počítání puntíků, zdroj (ZŠ Galaxie)

Obrázek č. 3 - Geometrické tvary, zdroj (ZŠ Galaxie)

Obrázek č. 4 Porovnávání obrázků,
zdroj (ZŠ Galaxie)

Obrázek č. 5 Méně x více,
zdroj (ZŠ Galaxie)

Sluchová percepce

Třetí a čtvrtá lekce byla zaměřena na sluchovou percepci, která je velmi důležitá, neboť sluch je jedním z prostředků komunikace a také velmi ovlivňuje rozvoj řeči a myšlení. Při sledování sluchového vnímání je třeba zaměřit se na jednotlivé úrovně fonetického uvědomování a na určité schopnosti jako např.:

- Naslouchání, které souvisí s vývojem řeči a koncentrací pozornosti u dítěte.
- Rozlišení figury a pozadí, kdy pozornost je zaměřena pouze na určité zvuky a to např. z pozadí, nebo je orientovaný na figuru tzn. hlas druhého člověka.
- Sluchová diferenciacce, nebo-li rozlišování, které je důležité pro vývoj výslovnosti a řeči.
- Sluchová analýza a syntéza, která slouží ke správnému zaznamenání textu, uvědomění si hlásek (analýza), slabik a slov (syntéza).

- Sluchová paměť je pro dítě velmi důležitá a to hlavně ve školském zařízení, neboť prostřednictvím sluchové paměti získává nové informace, které je nutné zachytit, zpracovat a uchovat.
- Vnímání rytmu je důležité v mnoha předmětech na základní škole, které budoucí školák absolvuje a to např. hudební výchova, matematika, nebo čtení a psaní. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Na těchto dvou lekcích byly aktivity zaměřené na vyprávění, naslouchání různých obrázkových příběhů, vyjadřování dětí, čtení příběhů nebo pohádek a následné porozumění textu, aktivity na správnou výslovnost slov, roztleskání slov na slabiky a jejich počítání, hledání rýmující se dvojice nebo určení krátké a dlouhé hlásky a to v rámci pohybových aktivit. Na konci těchto lekcí měly děti za úkol rozlišit na jaké první a poslední písmeno slovo začíná a končí (raketa, měsíc, slunce, aj.), zopakování čtyř souvislých slov, nebo napodobení dvou až čtyř rytmů. Děti měly za domácí úkol naučit se krátkou básničku s pohybem, kterou si poté společně řekly a procvičily. Mezi aktivitami byly také pracovní listy, které děti plnily buď to společně, nebo jej měly za domácí úkol a na online lekci, si jej s paní učitelkou zkontrolovaly.

Pracovní listy:

- U obrázku č. 6 měly děti a) roztleskat slova na slabiky a určit jejich počet a) říct na jaké písmeno slovo začíná a končí c) říct, jaké obrázky se k sobě hodí a proč.
- U obrázku č. 7 měly děti a) rozstříhat obrázky podél čar a vytvořit hromádky podle počtu slabik b) z obrázků na hromádce vymyslet krátký příběh.
- U obrázku č. 8 měly děti za úkol, škrtnou jeden obrázek, který se v řadě s ostatními obrázky nerýmoval a poté všechny vybarvit.

Zhodnocení lekcí zaměřené na sluchovou percepci:

Tyto lekce byly obsahově vyčerpávající a pro děti více náročné, neboť děti musely vynaložit více úsilí k udržení pozornosti. Učitelka využila mnoho aktivit, které děti bavily. Velmi děti bavilo skládání pohádkových příběhů pomocí obrázkových kartiček, nebo také rýmování dvou různých slov, kdy si občas druhé rýmující se slovo vymyslely. Velkým překvapením byl úkoly, kdy děti měly poznat první a poslední písmeno ve slově. V tomto úkolu neměly děti žádné větší problémy a zvládly jej výborně. Na první lekci, která se týkala sluchové percepcie, dostaly děti úkol naučit se básničku s pohybem. Tento úkol všechny děti

zvládly a společně si ho předvedly. Vnímání rytmu mají všechny děti správný a to konkrétně rytmizaci slabik a zopakování tří tónů. U sluchového rozlišování některé děti typují, nejsou si sto procentně jisté a u některých je problém v délce, nebo měkčení, které může mít za příčinu koncentraci dítěte.

Ukázka pracovních listů zaměřené na sluchovou percepci:

Obrázek č. 6 Slova, zdroj (ZŠ Galaxie)

Obrázek č. 7 Slova podle obrázků, zdroj (ZŠ Galaxie)

RÝMOVÁNÍ

Rýmují se všechna slova v řádku? Slovo, které se do řádku nehodí, škrtni. Obrázky vybarvi.

 VLASY	 CHATY	 KLASY
 PES	 MRAK	 DRAK
 SMRK	 KRK	 NOC
 KOSA	 BOTA	 VOSA

KuliFerdà

12

Obrázek č. 8 Rýmování slov, zdroj (ZŠ Galaxie)

Zraková percepce

Pátá a šestá lekce byla zaměřena na oblast zrakové percepce, která je velmi důležitá pro čtenářskou gramotnost a jiné dovednosti. Samotné zrakové vnímání je předpokladem k úspěšnému zvládnutí učení a psaní písmen, slabik, slov nebo číslic. K těmto dovednostem je primární vyvrátlost určitých schopností jako např.:

- Rozlišení figury a pozadí, kdy při vnímání různých zrakových podnětů dochází k jejich uspořádávání (celek je rozčleněn na figuru tzn. to, co nás nejvíce zajímá a pozadí tzn. jeho okolí).
- Zraková diferenciacce slouží k rozlišení detailů a plochy úzce související s konstantností vnímání tzn. rozpoznání předmětu bez závislosti na jeho velikosti, umístění, barvě.

- Zraková analýza a syntéza - dítě v předškolním věku se zaměřuje převážně na celek, než na jednotlivé části, ale pro prvopočáteční čtení a psaní je velmi důležité vnímání jak celku, tak i vnímání detailů.
- Oční pohyby, jsou velmi důležité pro čtení, psaní a počítání, proto se snažíme předškolní děti vést k záměrným pohybům očí např. zleva doprava a naopak, vzhůru a dolů, sledování jednoho řádku po druhém a také uvědomování si posloupnosti ve slově, nebo čísle.
- Řazení obrázků zleva doprava je důležitým předpokladem pro prvopočáteční čtení a psaní.
- Zraková paměť, která je ve školním věku velmi důležitá (zapamatování si písmen, číslic) by se měla procvičovat již ve věku předškolním. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Na těchto dvou lekcích byly aktivity zaměřené na přiřazování barev z několika odstínů a jejich pojmenování, vyhledávání tvarů na pozadí obrázku, odlišení patrných detailů na dvou podobných obrázcích, odlišení dvojice, které jsou shodné, nebo neshodné a to v poloze vertikální, nebo horizontální. Děti v tomto týdnu měly za úkol poskládat puzzle, nebo obrázkové kostky, hledat obrázky podle stínu, poskládat obrázek rozstříhaný z několika částí, nebo zahrát si s rodiči Kimovou hru s různými předměty. Lekce byly prolínány pohybovými aktivitami jako je např. hra Najdi barvu. Dítě mělo za úkol najít co nejrychleji vyslovenou barvu v pokoji, kde se nacházelo. Další pohybová hra „Vidím něco“ (špičatého), dítě tak mělo najít nějaký špičatý předmět, např. roh od stolu.

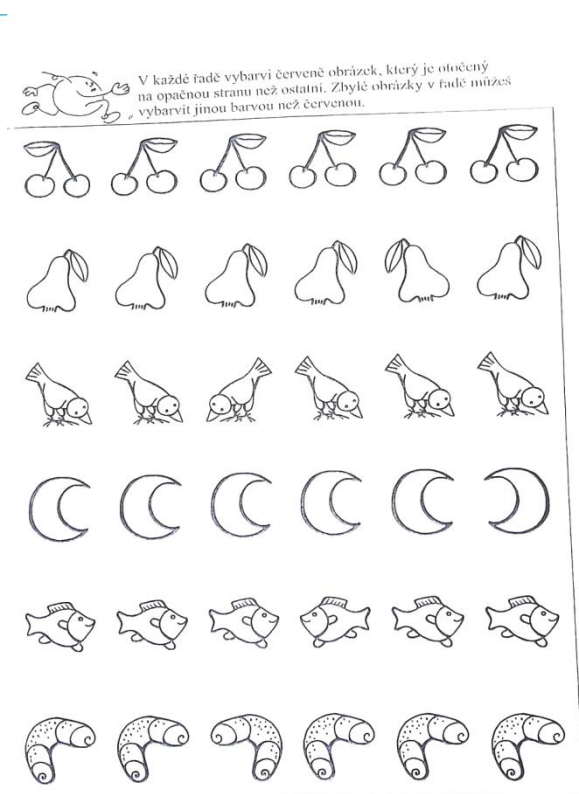
Pracovní listy:

- U obrázku č. 9 měly děti v každé řadě vybarvit červenou pastelkou takový obrázek, který byl na opačnou stranu, jako ty ostatní a zbylé obrázky vybarvit jinou barvou než červenou.
- U obrázku č. 10 měly děti najít stejné dvojice. Ty, které byly stejné, vybarvit barevně.
- U obrázku č. 11 měly děti najít pět chyb, kterých se dopustil malíř, když kreslil tento obrázek. Jakmile je děti našly, řekly, jakých chyb se dopustil a proč.
- U obrázku č. 12 měly děti najít 10 rozdílů. Jakmile je děti našly, společně si řekly, jaké geometrické tvary vidí na obrázku.

Zhodnocení lekcí zaměřené na zrakovou percepci:

U procvičování zrakové percepce dělaly dětem největší problémy ty úkoly, kde bylo třeba všimnout si drobných detailů. Děti na tyto úlohy potřebovaly dostatek času. Tyto detaily některé děti neviděly, nebo si jich vůbec nevšimly. U toho případu musela být pomoc, kdy paní učitelka ukázala pouze oblast, kde se detail nacházel. Naopak vynikaly v klasickém skládání rozstříhaného obrázku různých obtížností, hledání stínů. Podle rodičů děti velmi bavila Kimova hra s využitím různých předmětů, kterou doma společně hráli, nebo klasické pexeso. U zrakového rozlišování horizontálně a vertikálně otočených tvarů, dětem šly více tvary vertikální, zde šlo většinou o děti s odkladem školní docházky. Samozřejmě byly děti takové, které nechybovaly ani jednou. Tyto lekce vyžadovaly vysokou soustředěnost dětí a děti s odkladem školní docházky mírně zaostávaly nad těmi, kteří v následujícím školním roce nastoupí na povinnou školní docházku v základní škole. U těchto lekcí byla důležitá motivace dětí.

Ukázka pracovních listů zaměřené na zrakovou percepci:

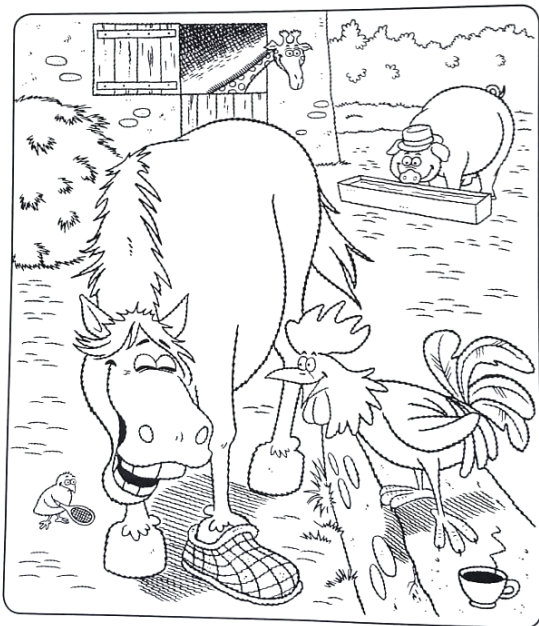
Obrázek č. 9 Opačná strana,
zdroj (ZŠ Galaxie)

Obrázek č. 10 Stejně dvojice,
zdroj (ZŠ Galaxie)

NA STATKU

Malíř se v tomto obrázku dopustil pěti chyb. Najdi je a potom obrázek vybarvi.

Obrázek č. 11- Najdi chyby,
zdroj (ZŠ Galaxie)

Najdi 10 rozdílů.

Obrázek č. 12- Najdi deset rozdílů,
zdroj (ZŠ Galaxie)

Grafomotorika

Grafomotorika a další jí podobné důležité dovednosti jako je např. úroveň jemné motoriky, vizuomotoriky, nebo kreslení mají velký význam při posuzování školní způsobilosti k zahájení povinné školní docházky na základní škole. Celkovou vývojovou úroveň, úroveň jemné motoriky, vizuomotoriky o zrakovém a prostorovém vnímání nebo grafomotoriky, nám může poskytnout dětská kresba, která je zároveň prostředkem komunikačním, nebo také terapeutickým nástrojem. Grafomotorika se v předškolním věku rozvíjí v závislosti na mnoha aspektech psychomotorických funkcí. Významnou roli zde má mentální vyspělost dítěte, lateralita, pozornost, paměť, zrakové a prostorové vnímání, nebo úroveň jemné a hrubé motoriky. Samotná motorika výrazně ovlivňuje fyzickou zdatnost dítěte, zapojení do dětského kolektivu, náročnost pohybových aktivit. Díky špatné motorice může mít dítě pocit nespokojenosti, nejistoty, demotivace nebo zklamání. Proto by se grafomotorické dovednosti měly rozvíjet již v útlém věku, aby se zabránilo nežádoucím problémům. Grafomotorické schopnosti dítěte hrají podstatnou roli v ovlivnění psaní. Jelikož je grafomotorika neobratná, dítě tak může mít potíže v první třídě základní školy, protože nezvládne psát určité tvary

písmen, nebo číslic. Tato neobratnost se často projeví v tempu psaní žáka, které je oproti jiným vrstevníkům sníženo. (Bednářová, Šmardová, 2010)

Na začátku těchto dvou lekcí byl nejprve procvičen správný úchop tužky, který je velmi nezbytný a důležitý, ale není tak snadný, jak se na první pohled zdá. Mezi skupinou předškoláků byla většina, která s tímto úchopem měla problém. Důležitý je tzv. špetkový úchop tužky a uvolnění celé paže, zápěstí a ruky. Na lekcích byly procvičeny tahy šikmých čar a změny vedení směru čáry, dále kreslení klubiček různé velikosti, nebo obtahování čar ve směru. Mezi těmito aktivitami byly pohybové aktivity zaměřené primárně na pohyb paží, aktivity na interakci mezi hemisférami, ale také aktivity, kdy děti zapojily celé tělo.

Pracovní listy:

- U obrázku č. 13 měly děti nakreslit bubliny, které chlapeček dělá bublifukem. Nejprve si to vyzkoušely v prostoru, od nejmenší bubliny po největší a poté měly nakreslit tzv. klubička (bubliny), kdy hlavním cíle bylo uvolnění ruky dítěte. Tento pohyb doprovázela básnička, kterou se děti společně naučily, a která pomáhá udržovat stejný rytmus tahu.
- U obrázku č. 14 měly děti spojit všechny vyznačené tečky čarou, aby jim vznikl obrázek, který si později vybarvily.
- U obrázku č. 15 měly děti nakreslit zuby pily. Nejprve si kreslení zubů vyzkoušely do prostoru, od nejmenšího zubu po největší a později nakreslily zuby, které byly vyznačeny na papíře. Na druhé straně si děti zuby kreslily samostatně s doprovodem naučené písničky.
- U obrázku č. 16 měly děti vést plynulý tah danou barevnou pastelkou po vyznačených spirálách a smyčkách.

Zhodnocení lekcí zaměřené na grafomotoriku :

V lekcích týkající se grafomotoriky většina dětí měla obtíže se správným úchopem psacího náčiní. Proto na začátcích lekcí byla potřeba spolupráce s rodiči, kteří kontrolovali správné nacvičení úchopu tužky, nebo sezení u stolu. Laterality dětí byly vyhraněné a ve skupině dvaceti dětí bylo osmnáct dětí, kteří psali pravou rukou a dvě, které používali ruku levou. Dítě č. 2, dítě č. 5, dítě č. 6, dítě č. 12, dítě č. 15, dítě č. 16, měly největší problémy, co se týče grafomotorických cvičení a obtahování vyznačených smyček a spirál.

Nedokázaly udržet plynulý tah barevnou pastelkou a více přetahovaly přes vyznačené čáry. Většina dětí zvládlo rovné a šikmé čáry.

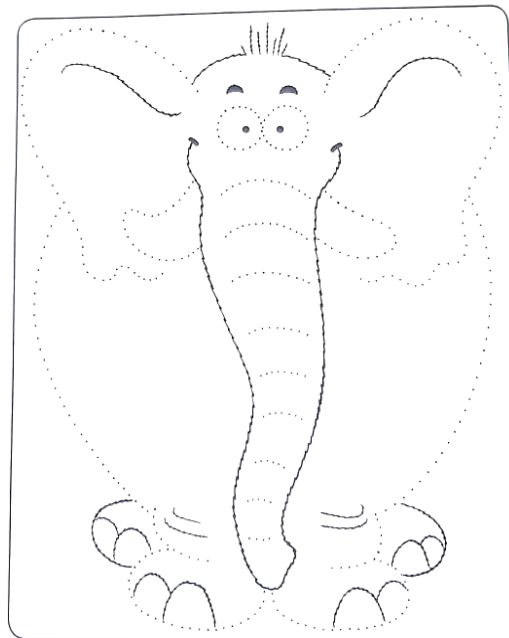
Ukázka pracovních listů zaměřené na grafomotoriku:

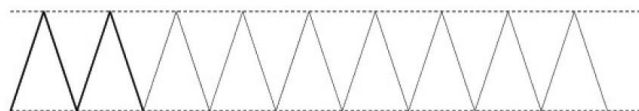
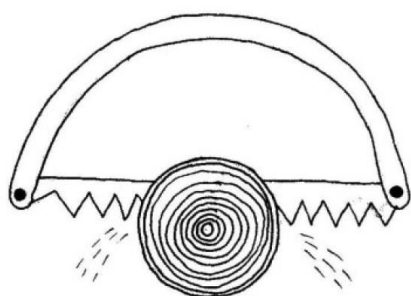
8.

JÉ, BIMBO!

Uhuu! Já jsem Bimbo, šedý slon. Dokážeš spojením teček dokončit můj portrét? Zkus to a pak mne vybarvi.

Obrázek č. 13 Bubliny, zdroj (ZŠ Galaxie) Obrázek č. 14 Slon, zdroj (ZŠ Galaxie)

Obrázek č. 15 Zuby pily, zdroj (ZŠ Galaxie)

Obrázek č. 16 Ovečka, zdroj (ZŠ Galaxie)

Analýza výsledků z hlediska sociální, kognitivní a psychomotorické náročnosti kurzu

Sociální oblast

Z důvodu nepříznivé epidemiologické situace, kvůli koronavirové infekci, bylo letos zvoleno online setkávání dětí a učitelů ze ZŠ Galaxie v kurzu Raketa. Pro děti to byla zcela nová, ale zajímavá zkušenost, která si vyžadovala ze strany dětí jistou sociální a emocionální zdatnost, samostatnost a chuť vyzkoušet si něco neznámého. Děti musely navazovat kontakty s novými vrstevníky a zkušeným pedagogem, který jim byl přiřazen a kterého dosud nepoznaly osobně. Děti pracovaly individuálně a bez pomoci rodičů. Začlenění dětí proběhlo bez problémů a během osmi lekcí si mezi sebou vybudovali přátelský vztah.

V kurzu Raketa byly využity různé formy spolupráce dětí. Nejčastěji děti pracovaly ve skupinkách, kdy učitelka vyzvala děti k nějakému zadanému úkolu a děti se musely společně dohodnout na určitém výsledku, atd.

V rámci jednotlivých lekcí byly také učitelkou volené různé drobné soutěžní úkoly a dítě tak muselo ovládat své emoce, v případě, že nebylo vše tak, jak si přálo. Např. dítě, které nerado prohrává, kterému se něco nepovede, kterému se nedaří. Pedagog se snažil děti vést tak, aby braly chybu jako něco, co děti posune vpřed a dítě se z chyby může poučit. Upřednostňována byla vždy pochvala a vyzdvižení silných stránek dítěte a jejich úspěchů.

Jak už bylo zmíněno, hra je primární a důležitou činností předškolního dítěte, prostřednictvím které si dítě osvojuje nové informace, dovednosti a schopnosti a je také výborným socializačním činitelem. Také je velmi důležité, uvědomění si autority učitele a pozice dítěte. Dítě vstupem do ZŠ vejde do nové role a to konkrétně do role žáka a spolužáka. Děti v Raketě braly pedagoga jako partnera na cestě novým poznáváním, ale zároveň byl pro ně určitou přirozenou autoritou, se kterou se budou setkávat další roky svého života v základní škole. Děti se v průběhu kurzu na sebe moc těšily, protože v současné situaci, kdy byly zavřeny i mateřské školy, tento online kontakt byl pro ně velmi zábavný a zároveň přínosný. Děti měly zájem se učit novým věcem a poznatkům, těšily se z toho, jak ukážou své pracovní listy, namalované obrázky, které měly za domácí úkol od paní učitelky z minulé lekce a zároveň si vše navzájem ukážou s ostatními kamarády v kurzu. Na závěr celého kurzu se děti s p. učitelkami a novými kamarády nerady loučily, protože společným jmenovatelem všech byly společné zážitky a vzpomínky.

Kognitivní oblast

Jak je již zmiňováno, kurz Raketa, který je určen předškolním dětem a to před samotným zápisem do první třídy základní školy, posiluje u dítěte ve velké míře oblast kognitivní.

V průběhu lekcí mělo dítě udržet pozornost a to po celou dobu trvání tj. 40 minut, neboť právě pozornost je brána jako základní prvek pro přijímání nových informací. Také soustředěnost dítěte je velmi důležitá proto, aby dítě neztratilo zájem, nenudilo se. Proto byly jednotlivé lekce kurzu doprovázeny různými pohybovými hrami, zpíváním písní, recitováním básniček, říkadél, nebo povídáním si. Soustředění po dobu 40 minut je také bráno jako tzv. příprava na školní režim, kdy dítě musí udržet pozornost právě zmiňovanou dobu a to po dobu celého dopoledne ve škole. V kurzu Raketa udržovaly děti pozornost na různých úrovních a její intenzita se odvíjela od činností, které děti bavily více či méně. Jelikož ve skupině byly děti, které letos dovrší sedmi let a také děti, které měly nedávno šest let, rozdíly byly někdy patrné a to ne jen v oblasti pozornosti. Důležité bylo úkol dokončit. Díky tomu, že skupinky dětí byly rozděleny po pěti, pedagog tak využíval v maximální možné míře individuální přístup ke každému dítěti a mohl přizpůsobit hodinu podle zájmu dětí. Na úvodní hodině se paní učitelka zeptala všech dětí, co je baví, co se jim líbí, jaké mají oblíbené zvíře, co rády dělají, jaké jsou jejich zájmy atd. Učitelka se tak mohla sama inspirovat při přípravě jednotlivých lekcí a motivovat děti právě tím, co děti baví a mají rády. Motivace zde hrála velkou roli a byla nezbytná po celou dobu kurzu. Za celou dobu kurzu se nestalo, že by některé dítě odmítlo

pracovat na zadaném úkolu nebo odbíhalo během lekce. Problematické bylo ze začátku dítě č. 5, které zpočátku vnímalo vše, co bylo řečeno. Bylo znát, že všemu rozumí, pochopilo zadání určitého úkolu, ale při přímém dotazu, některé z řečených věcí nepostřehlo a nebylo schopno odpovědět na otázky. Na konci hodiny bylo vidět, že pozornost nebylo schopno v dostatečné míře udržet a při závěrečném shrnutí mu nemálo věcí uteklo. Na druhé lekci byl tento problém u dítěte č. 5 o mnoho menší a postupně se zlepšoval.

Zaměření kurzu Raketa bylo také na paměť dítěte, kdy bylo využito učení hrou, zapamatování si nových informací, schopností a dovedností. Děti se naučily nové písničky, nebo básničky k danému tématu. Děti si také vyprávěly příběhy, které poté vyprávěly svými slovy, atd.

Děti byly vedeny k rychlému reagování na otázky učitelky, nebo na různé situace, které nastaly a postupně se učily novým věcem a situacím. Na začátku kurzu byly nastavena pravidla. Jedno z velmi důležitých pravidel bylo – „když jeden mluví, ostatní naslouchají“ a pokud děti chtěly něco sdělit, musely se přihlásit o slovo a až poté jej paní učitelka vyzvala a vyslechla. Většina dětí, když něco nevěděly, nebo neporozuměly zadání, hned se zeptaly a úkol jim byl vysvětlen, i opakovaně.

Po celou dobu kurzu byla důležitá komunikace mezi dětmi a pedagogy, děti si tak rozvíjely svou slovní zásobu, své vyjadřovací schopnosti a naslouchání druhým. Důležité bylo komunikovat s ostatními zúčastněnými bez ostychu, strachu a obav. Ve skupinkách dětí byly i ty, které ještě stále docházely na logopedii, protože měly potíže např. s výslovností R, Ř, sykavek nebo se objevovala dyslálie. I přesto většina dětí byla velmi komunikativní, neostýchaly se a obsahově byla jejich řeč bohatá.

Problémy měly celkově ty děti, kterým byl doporučen odklad školní docházky. U této skupiny dětí převažovali chlapci nad děvčaty.

Psychomotorická oblast

Celý kurz Raketa, který byl určen dětem předškolního věku, byl doprovázen koordinací pohybu, jemnou i hrubou motorikou, grafomotorikou, vizuomotorikou, nebo kresbou dítěte. Právě v předškolním období dochází ke zdokonalení těchto zmiňovaných oblastí a je důležité, aby např. úchop tužky, sezení u stolu bylo správné. V rámci lekcí byly využity pohybové aktivity, které zdokonalují oblast koordinace pohybu a hrubé motoriky dítěte. Dítě tak začíná být přesnější ve všech jeho pohybech. V rámci kurzu bylo primární se zaměřit na oblasti, které dítěti příliš nejdou, neboť právě ty činnosti, ve kterých dítě nevyvíká, také nevyhledává. Může jít také o důležitý předpoklad k povinné školní docházce, který není na takové úrovni, jak by

měl být. Kvůli koronavirové pandemii, nebylo možné, aby přidělený pedagog kontroloval např. úchop tužky, nebo správné sezení u stolu. Proto byla důležitá spolupráce s rodiči, kteří na tyto pohyby dítěte dohlíželi, popřípadě opravovali.

V rámci kuru byly také logopedické hry, kde byla zajištěna jemná motorika mluvidel, tzn. pohyb jazyka, nebo rtů, která je nezbytná ke správné řeči dítěte. Nebyla opomíjena také jemná motorika oka, kdy hlavním úkolem byly aktivity zaměřené na správný pohyb očí a to konkrétně zleva doprava, neboť právě v tomto směru se čte na základní škole.

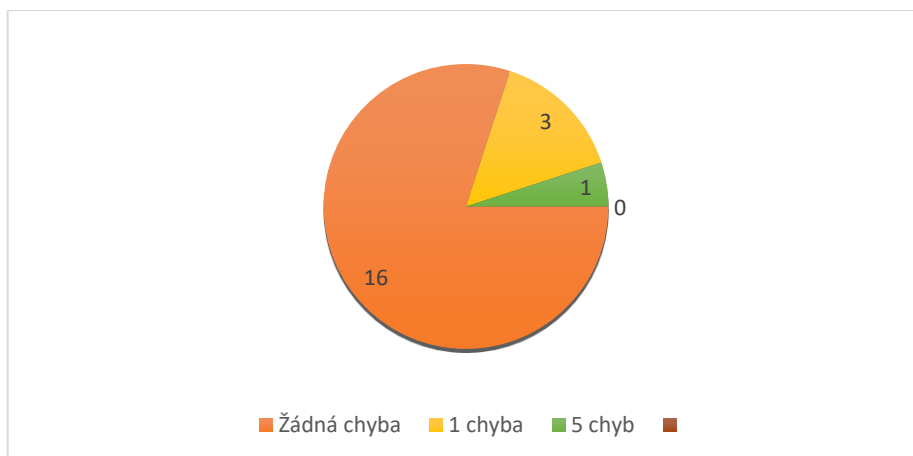
Pedagog využíval také her s využitím vlastních prstů na ruce, díky kterým, si dítě procvičilo motoriku ruky, zdokonalení pohybů a také propojení hemisfér. Hry byly také s využitím papíru, neboť právě manipulace s papírem, je důležitým předpokladem pro nástup do první třídy.

Všechny lekce doprovázely různé grafomotorické cviky, které sloužily pro nácvik budoucího psaní. U těchto aktivit byla také důležitá spolupráce s rodiči, kteří dopomáhali, nebo vysvětlovali dětem správné provedení. Děti tak nacvičovaly různé svislé, nebo šikmé čáry, klubička, spirály, nebo zuby.

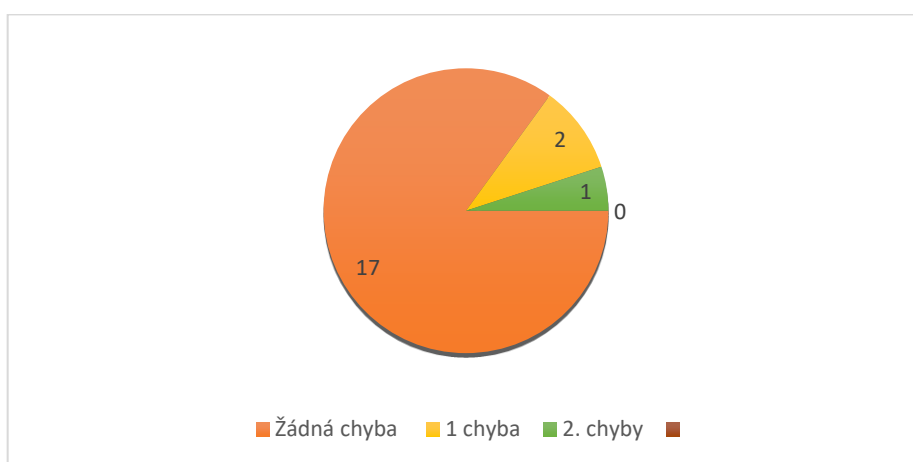
Analýza a vyhodnocení kognitivní náročnosti zadaných úkolů podle taxonomie D. Tollingerové

Ke zjištění úrovně školní připravenosti dětí jsem zvolila pracovní list, který byl složen ze tří úkolů se zaměřením na různé oblasti. Díky tomu byly jednotlivé úkoly pestré a různorodé. Pracovní list byl dětem rozdán na začátku celého kurzu Raketa a poté, ten samý, v jeho závěru. Ke splnění těchto úkolů byla vyžadována určitá koncentrace a soustředění dítěte, jelikož se jednalo o těžší úkoly, které by ale dítě před samotným zápisem do první třídy mělo zvládnout.

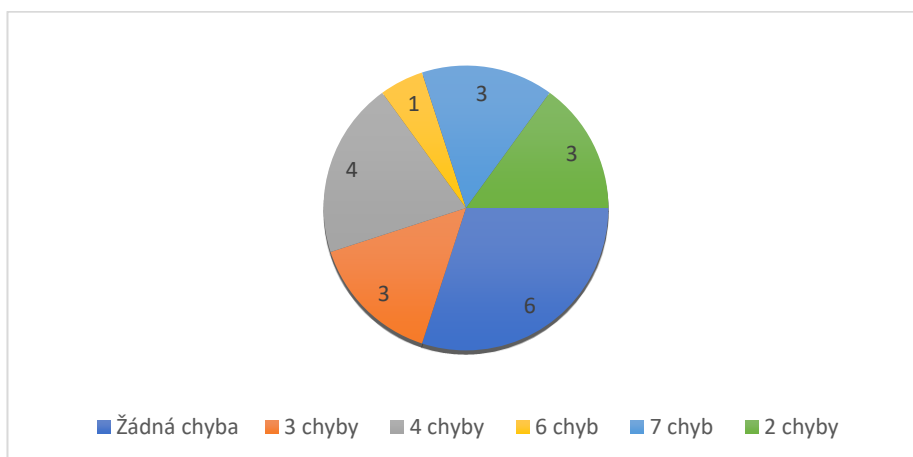
První úkol byl zaměřen na zrakovou perцепci a pozornost dítěte. Dítě mělo rozlišit jednotlivé obrázky, kdy rozdíl byly v detailech tzn. mělo zakroužkovat všechny kočky, kterým na jejich hlavách nechyběl žádný detail a ty poté spočítat. Dále měly ostatním kočkám dokreslit barevnou pastelkou detaily, který jim chyběly. Jednalo se o úlohu vyžadující jednoduché myšlenkové operace s poznatky – úlohu vyžadující pamětní reprodukci poznatků – úlohu na reprodukci jednotlivých faktů, čísel, pojmů, apod, úlohu na porovnávání a rozlišování (komparace a diskriminace) a také úkol vyžadující složité myšlenkové operace s poznatky – úlohy odvozování a ověřování (vertikaci).

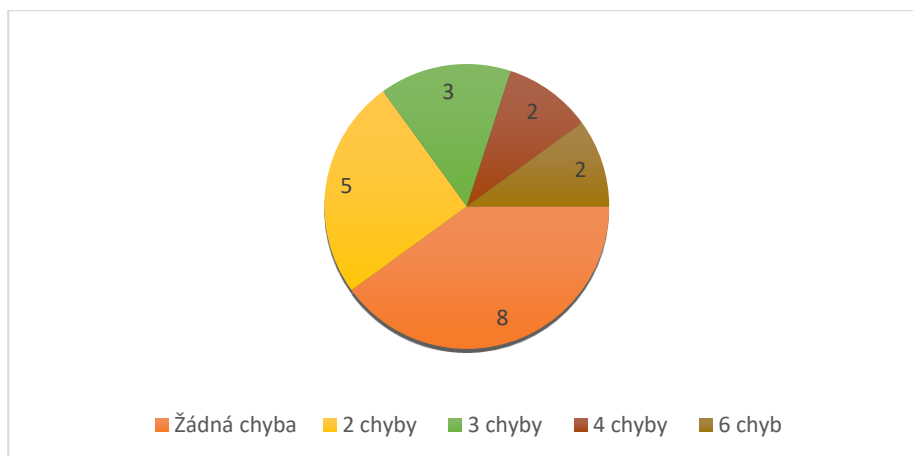
Graf 1 – 1. úkol (před kurzem Raketa)

Graf 2 – 1. úkol (po kurzu Raketa)

Graf 3 – 1. úkol (před kurzem Raketa)

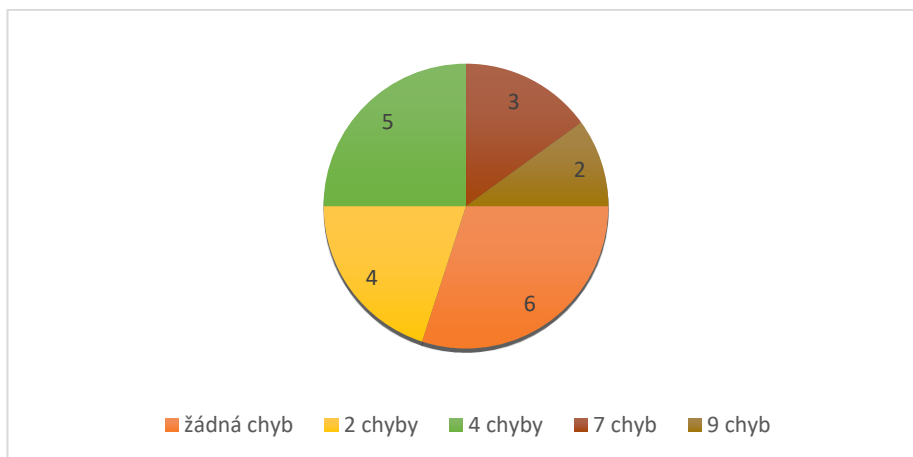
Graf 4 – 1. úkol (po kurzu Raketa)

U tohoto úkolu, na začátku Rakety, většina dětí zakroužkovala správně tu kočku, které nic nechybělo, až na dítě č. 2 (dívka, 6 let), dítě č. 3 (chlapec, 6 let) a dítě č. 20 (dívka, 6 let a 3 měsíce), které zapoměly zakroužkovat jednu kočičí hlavu. Dítě č. 18 (chlapec, 5 let a 8 měsíců), které zapomělo zakroužkovat jednu kočičí hlavu, ale také zároveň zakroužkovalo i ty, které zakroužkované být neměly. U stejného úkolu, kdy děti měly za úkol barevnou pastelkou dokreslit ty detaily na hlavě, které kočkám chyběly, byly chyby různé. Šest dětí dokreslilo obrázky správně, tudíž neudělaly žádnou chybu. Tři chyby udělaly - 3 děti, čtyři chyby – 4 děti, šest chyb – 1 dítě a 7 chyb – 3 děti. Tyto děti byly, ve většině, s odkladem povinné školní docházky a také převážně chlapci.

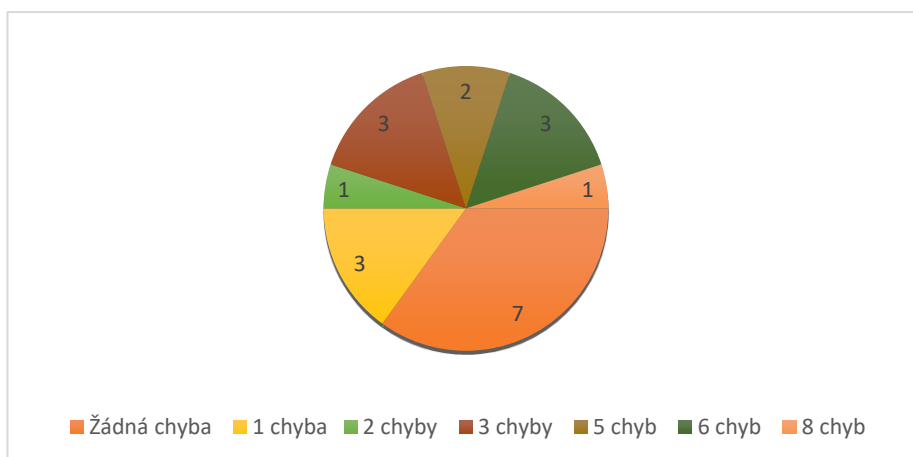
Celkový posun je patrný u obou úkolů. Děti rozlišily odlišné obrázky a označily ten, který do řady nepatřil. V úkolu, kdy měly děti zakroužkovat správně tu kočku, které nic nechybělo, chybovaly pouze 3 děti a to konkrétně dítě č. 18 (chlapec, 5 let a 8 měsíců), které udělalo 2 chyby a poté dítě 2 (dívka, 6 let), dítě č. 3 (chlapec, 6 let), které udělaly pouze jednu chybu. U totožného úkolu, kdy měly děti za úkol barevnou pastelkou dokreslit ty detaily na hlavě, které kočkám chyběly, bylo chyb méně. Většina dětí mělo pouze dvě nebo tři chyby a jen 2 děti udělalo chyb 6.

Druhý úkol byl zaměřen na zrakovou percepci, s využitím sluchové percepcce. Děti měly v řadách napsáno písmeno „m“ a písmeno „n“. Jejich úkolem bylo, každé písmeno „m“ zakroužkovat a každé písmeno „n“ škrtnout. Jednalo se o úlohu vyžadující jednoduché myšlenkové operace s poznatky – úlohu na porovnávání a rozlišování (komparace

a diskriminace) a také úkolu vyžadující složité myšlenkové operace s poznatky – úlohy odvozování a ověřování (vertikaci).

Graf 5 – 2. úkol (před kurzem Raketa)

Graf 6 – 2. úkol (po kurzu Raketa)

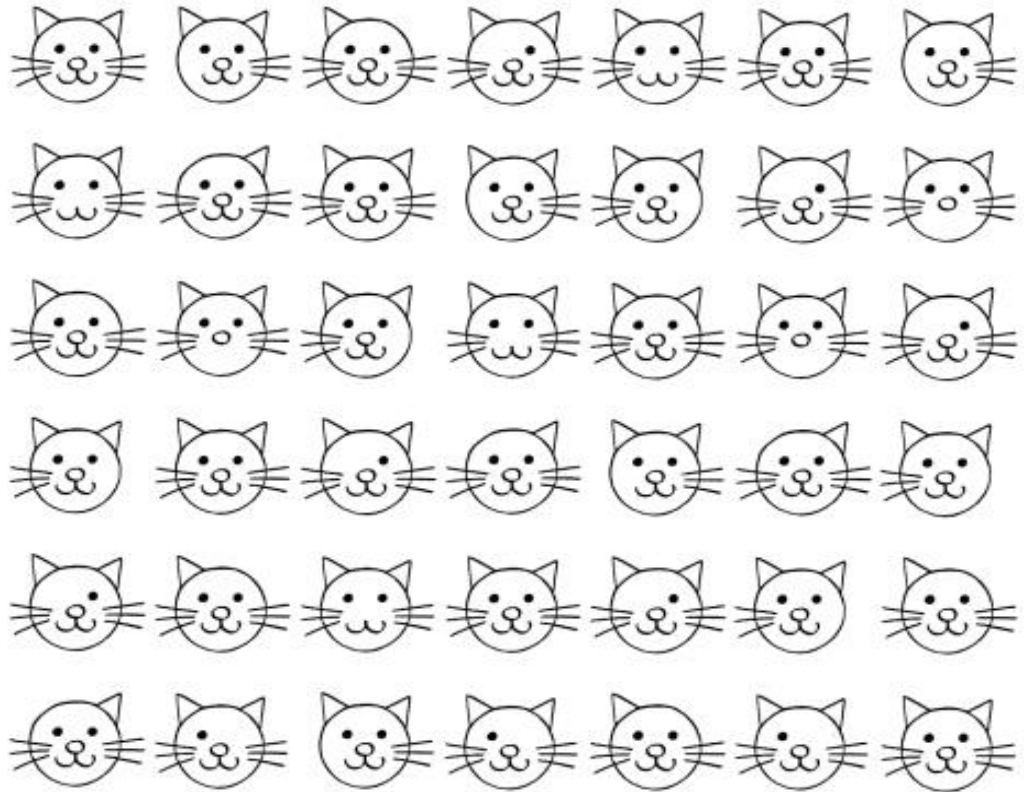
U tohoto úkolu, na začátku Rakety, chybovaly hlavně děti, které letos dovršily šesti let, nebo ty, kterým byl určen odklad školní docházky. Ve většině děti přehlédly písmeno n, které v mezirádcích splývalo a dalo se tak lehce přehlédnout. Proto, tento úkol vyžadoval velkou soustředěnost a hlavně trpělivost. Naopak velmi dobře vyplnily úkoly ty děti, které letos nastoupí do první třídy základní školy. Šest dětí vyplnilo tento úkol bez jediné chyby a to konkrétně dítě č. 1 (dívka 6 let a 6 měsíců), dítě č. 9 (dívka 6 let a 4 měsíce), dítě č. 10 (dívka, 6 let a 7 měsíců), dítě č. 14 (chlapec, 6 let a 11 měsíců), dítě č. 15 (dívka, 6 let a 7 měsíců), dítě č. 16 (chlapec, 6 let a 8 měsíců). U grafu 6 můžeme vidět posun dětí v rámci úkolu č. 2.

Třetí úkol navazoval na úkol č. 2. Byl zaměřen na sluchovou percepci a kresbu dítěte, kdy dítě mělo do ohraničeného prostoru namalovat obrázek, který začínal hláskou „m“, a poté namalovat obrázek, který začínal hláskou „n“. Oba obrázky měly děti pojmenovat a také říct, proč zrovna daný obrázek nakreslily. Jednalo se o úlohu vyžadující jednoduché myšlenkové operace s poznatky – úlohu na porovnávání a rozlišování (komparace a diskriminace), úlohu vyžadující složité myšlenkové operace s poznatky – úlohu odvozování a ověřování (vertikaci).

U tohoto úkolu, na začátku Rakety, byly všechny děti velmi pečlivé a každý obrázek byl originální. Obrázky byly nakresleny na různé úrovni, kdy dívky si s obrázkem „pohrály“ více, používaly různé odstíny pastelek, zakreslovaly více detailů. Nestalo se, že by nějaké dítě namalovalo obrázek na jinou hlásku, než bylo určeno -m, n. Proto všechny děti tento úkol zvládly bez jediné chyby. Objevovala se slova, které se opakovala jen sporadicky a to např. na hlásku m – mumie, myčka, meteorit, mrak, motorka, mošt, mapa, most, motýl, mikina, miska, mama, mango, míč, moře. Na hlásku n děti nakreslily např. – narcis, nůžky, nůž, nit', nuda, noha, náplast, noty, nudle, nádraží, náušnice, nebo nanuk.

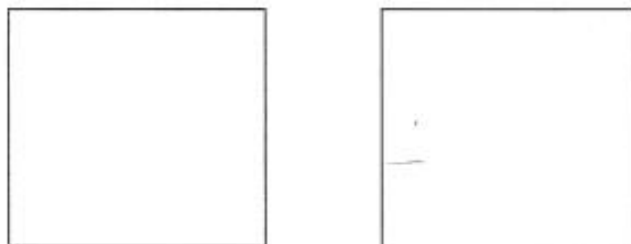
- Zakroužkuj všechny kočky, kterým na obličejí nic nechybí.
- Ostatním kočkám pak dokresli barevnou pastelkou tu část obličejí, která jim chybí.

Každé „m“ zakroužkuj a každé „n“ škrtni.

M s m v c n f m g n e t m ž n ř m č m š m c v x n
 m n p m o n i b u n z n t m r n e m n m a n s m d
 n f m g n m j n k m y n x m c n v m b n u b d m c
 n s m a n f m g n m e n m a n t r m j n g s m c n y
 m x n i n ž c n č m t m ž š n m á m s n n d n f m e
 n e m i n k

Namaluj obrázek, který začíná hláskou „m“. Potom namaluj obrázek, který začíná hláskou „n“.

Obrázek č. 17 – Pracovní list, zdroj (autor)

8.3. Výsledky a závěr výzkumného šetření

Celkové zhodnocení průběhu kurzu Raketa

V prvních dvou lekcích byly procvičovány základy matematických představ. Tyto lekce byly obsahově vyčerpávající, pestré a pro děti zábavné. Pedagog využil mnoho aktivit, které tvořili pohybové aktivity, vzdělávací aktivity, a také různé pracovní listy. Aktivity bavily více chlapce, než dívky a lekce zaměřené na předmatematické představy byly na různých úrovních – snazších a těžších. Děti, kterým již proběhl odklad školní docházky, vynikaly v jednoduchých počtech a také bylo pár dětí, které ovládaly násobení. Ne velké problémy měly děti mladší, ty, kterým byl doporučen odklad školní docházky. Tato skupina měla problémy s řazením jednotlivých předmětů podle zadaných kritérií, nebo s některými pracovními listy. Na konci kurzu byl u dětí velký pokrok v úkolech týkajících se řazení, třídění, nebo poznání geometrických tvarů.

Třetí a čtvrtá lekce byla zaměřena na oblast sluchové percepce. Tyto lekce byly obsahově vyčerpávající a pro děti více náročné, neboť děti musely vynaložit více úsilí k udržení pozornosti. Učitelka využila mnoho aktivit, které děti bavily. Velmi děti bavilo skládání pohádkových příběhů pomocí obrázkových kartiček, nebo také rýmování dvou různých slov, kdy si občas druhé rýmující se slovo vymyslely. Velkým překvapením byl úkol, kdy děti měly poznat první a poslední písmeno ve slově. V tomto úkolu neměly děti žádné větší problémy a zvládly jej výborně. Na první lekci, která se týkala sluchové percepce, dostaly děti úkol naučit se básničku s pohybem. Tento úkol všechny děti zvládly a společně si ho předvedly. Vnímání rytmu mají všechny děti správný a to konkrétně rytmiizaci slabik a zopakování tří tónů. U sluchového rozlišování některé děti typují, nejsou si sto procentně jisté a u některých je problém v délce, nebo měkčení, které může mít za příčinu koncentraci dítěte.

Pátá a šestá lekce byla zaměřena na zrakovou percepci. Úkoly, které obsahovaly drobné detaily, dělaly dětem největší problém, neviděli je, nebo je přehlédly a proto byla potřeba dostatek času a soustředěnosti. Jakmile dítě detail nevidělo, byla využita pomoc, kdy byla ukázána pouze ta část obrázku, kde se detail nacházel. Naopak děti velmi bavilo skládání rozstříhaných částí obrázku, puzzlí, nebo hledání stínů. V domácím prostředí děti hrály s rodiči pexeso, nebo Kimovou hru, která děti velmi bavila a v níž se stále zlepšovaly. U zrakového rozlišování vertikálně a horizontálně otočených tvarů byl větší problém u tvarů otočených horizontálně a to hlavně u dětí, kterým byl letos doporučen odklad povinné školní docházky.

Samozřejmě ve skupině dětí byly takové, které nechybovaly ani jednou. Tyto lekce vyžadovaly vysokou soustředěnost dětí a děti s odkladem školní docházky mírně zaostávaly nad těmi, kteří v následujícím školním roce nastoupí na povinnou školní docházku v základní škole. U těchto lekcí byla důležitá neustálá motivace dětí.

Na posledních dvou lekcích, byly aktivity zaměřené na grafomotoriku dítěte. Grafomotorika dětí byla velmi slabá a většina dětí nevěděla, jak se např. správně drží tužka, nebo jaký je její správný úchop. Důsledkem toho, byla potřeba přítomnosti rodičů, kteří na děti během lekcí dohlíželi a případně pomáhali s nápravou úchopu tužky, nebo správného sezení u stolu. Všechny děti věděly, jakou rukou drží tužku, tzn., že lateralita dětí byla vyhraněná a ve skupině dvaceti dětí bylo osmnáct dětí, kteří psali pravou rukou a dvě, které používali ruku levou. Tyto lekce nepatřily mezi oblíbené a více bavily dívky, než chlapce.

Celkové zhodnocení zadaných úkolů

Po vyhodnocení zadaných úkolů resp. pracovních listů, které děti vypracovaly před samotným kurzem Raketa a po jejím skončení, vyšlo najevo, že děti se zlepšily a to u každého jednotlivého úkolu. Patrný byl posun hlavně v oblasti zrakové percepce tzn. u úkolu č. 1 - v dokreslování chybějících detailů na hlavě kočky a úkolu č. 2.

Náročnost zadaných úkolů (pracovních listů), podle taxonomie D. Tollingerové, se pohybovala na úrovni v rozmezí 1. - 3. kategorie, tzn. od 1. kategorie úloh vyžadující pamětní reprodukci poznatků, až do 3. kategorie úloh vyžadující složité myšlenkové operace a poznatky. Děti měly u prvního úkolu vyjmenovat počet zakroužkovaných kočičích hlav, zjistit, která kočičí hlava do řady nepatří, porovnat vzájemně kočičí hlavy v řadě, říct, čím se liší, určit shody a rozdíly a vyvodit závěry. U druhého úkolu děti měly rozeznat písmeno „m“ a „n“, říct správnou výslovnost, porovnat písmena a určit čím se liší a vyvodit závěry. Hlásku „m“ poté měly zakroužkovat a hlásku „n“ škrtnout. U třetího úkolu měly děti stručně zaznamenat do obrázku to, co začíná na hlásku „m“ a „n“.

U úkolu č. 1 - udělaly větší pokrok ty děti, které byly řazeny do průměrné skupiny, tzn. ty, které měly čtyři až šest chyb. Většina těchto dětí se zlepšila tak, že na konci kurzu měla u úkolu č. 1 a 2. o mnohem méně chyb, než na začátku. (Viz graf č. 1, 2, 3, 4) U úkolu č. 2, který byl zaměřen na zrakovou percepci a také částečně sluchovou percepci, došlo opět k částečnému posunu a zlepšení. Děti zaregistrovaly větší počet hlásky „m“ a „n“ a jejich

celkový výsledek byl lepší, než u pracovního listu na začátku kurzu (viz graf 5, 6). U kreslení obrázku na hlásku „m“ a „n“, děti nakreslily jiné obrázky, než měly nakreslené poprvé. Také byl viděn velký posun u koncentrace a soustředění u jednotlivých úkolů.

Vypracování zadaných úkolů bylo samostatnou prací každého dítěte a důraz byl také kladen na zákonné zástupce dětí, aby s úkoly nijak nepomáhaly, maximálně vysvětlily, co mají v konkrétních úkolech dělat. Zadané úkoly se líbily jak chlapcům, tak i dívkám a v konečném výsledku dopadly lépe dívky, než chlapci.

Zhodnocení zadaných úkolů z hlediska odkladu školní docházky, pohlaví a věku dětí

Odklad školní docházky

Při srovnání dětí s odkladem školní docházky a bez odkladu školní docházky, nebo s jeho navrhnutím, jsme dospěli k faktu, že starší děti vykazují lepší výkon, než ty mladší. Tento fakt byl patrný hlavně u úkolu č. 1 a č. 2, kdy děti s odkladem školní docházky neměly buď žádnou chybu, nebo měly chyby, které u druhého vyplnění neudělaly. U úkolu č. 3 děti s odkladem školní docházky nakreslily krásné obrázky s drobnými detaily a bylo patrné jejich snažení. Tyto děti byly také komunikativnější, nebály se mluvit před skupinou dětí a paní učitelkou, kterou dříve neznaly, a plnění úkolů je velmi bavilo. Udržely pozornost po celou dobu lekce a každý úkol, který plnily doma, zvládly bez pomoci rodičů. Můžeme tedy konstatovat, že uplynulý odklad byl pro ně efektivní a jsou připraveny na vstup do první třídy základní školy. Děti byly více soustředěné a dokázaly úkoly vyplnit za kratší dobu, než byla na začátku.

Pohlaví

Kurz Raketa absolvovalo 11 dívek a 9 chlapců. V rámci pracovních listů – jejich výsledků, vplynuly také rozdíly mezi těmito pohlavími. Všeobecně je známo, že dívky jsou ve svém vývoji napřed, mají tzv. vývojový náskok a tento názor v rámci kurzu Raketa můžeme potvrdit. V rámci zrakové percepce u úkolu č. 1 a č. 2 byly dívky úspěšnější, než chlapci, nehledě na to, že měly nastoupit do první třídy, nebo jim byl doporučen odklad školní docházky. Dívky také dosáhly lepšího výsledku, než chlapci a to v oblasti kresby. Jejich dvě kresby byly pečlivé, plné detailů a využily také mnoho barev. Dívky, které letos nastoupí do základní školy,

mají větší předpoklady ke psaní a čtení. V oblasti matematiky – počítání u úkolu č. 1, na tom byla obě pohlaví stejně, bez výrazného rozdílu.

Věk

Věk dítěte před samotným vstupem do první třídy základní školy hraje významnou roli. Dítě může prokázat velké pokroky za krátkou dobu tj. 1 – 3 měsíce, proto by mělo být v podnětném prostředí a rozvíjet své schopnosti, dovednosti a vědomosti. V kurzu Raketa jsme se setkali s velkými pokroky šesti dětí, kdy za celou dobu trvání udělaly významné pokroky, s porovnáním, na jaké úrovni byly před jeho samotným zahájením. Tímto důkazem jsou také zadané pracovní listy, které byly rozdány před a po kurzu Raketa. Díky podnětnému prostředí, systematickému vzdělávání a přístupu rodičů jsme zaznamenali velký posun dětí a to za dobu jednoho měsíce. Výsledkem bylo celkové zlepšení všech zúčastněných, u jednotlivých zadaných úkolů v pracovních listě. Mohli jsme si také všimnout, že věkový rozdíl např. 3 měsíců, může hrát velkou roli v udělení odkladu školní docházky.

9. ČÁST B

Druhá část empirické části je zaměřena na postoje zákonných zástupců dětí, které kurz Raketa absolvovaly.

9.1 Metodologie výzkumu

Design výzkumného šetření

Pro druhou část empirické části byl využit kvantitativní druh výzkumného šetření, které bylo prováděno prostřednictvím záznamového archu, vyplněného zákonnými zástupci zúčastněných dětí, po ukončení kurzu Raketa. Výzkumné šetření obsahovalo dvě otevřené otázky, které byly zaměřeny na přínos celého kurzu Raketa a jeho výhody/ nevýhody. Každý zákonný zástupce vyplnil jeden záznamový arch za zúčastněné dítě.

Záznamový arch

Celé výzkumné šetření tvořily otázky:

- V čem spatřujete přínos kurzu Raketa?
- Jaké jsou podle Vás výhody a nevýhody kurzu Raketa?

Na základě kurzu Raketa, který proběhl v měsících únor a březen 2021, vyplnili rodiče anonymně záznamový arch s těmito otevřenými otázkami.

9.2 Popis výzkumu

Analýza výsledků záznamových archů

Do skupiny respondentů patří zákonní zástupci dvaceti dětí, které se zúčastnily kurzu, před samotným vstupem do první třídy základní školy. Rodiče byli přítomni na každé z uplynulých lekcí, tj. osmi lekcí, zaměřených na oblasti - základy matematických představ, zraková percepce, sluchová percepce a grafomotoriky. Rodiče měli možnost pravidelných konzultací a to konkrétně po ukončení každé jednotlivé lekce. Individuální konzultace s rodiči dětí, byly zaměřeny na sdílení toho, aby pedagog vyzdvihl silné stránky dítěte, ale také aby upozornil na jeho slabé stránky. Byl dán také prostor na doporučení pro další domácí přípravu a následnému systematickému zdokonalování dovedností, schopností a znalostí dítěte. Rodiče

rádi využili těchto soukromých individuálních schůzek s pedagogem, který jim byl přiřazen, aby společně zkonzultovali celkový rozvoj dítěte.

Výsledky záznamových archů jsou zobrazeny pomocí tabulky a následného grafického provedení. Výsledky jsou stručně popsány v komentářích.

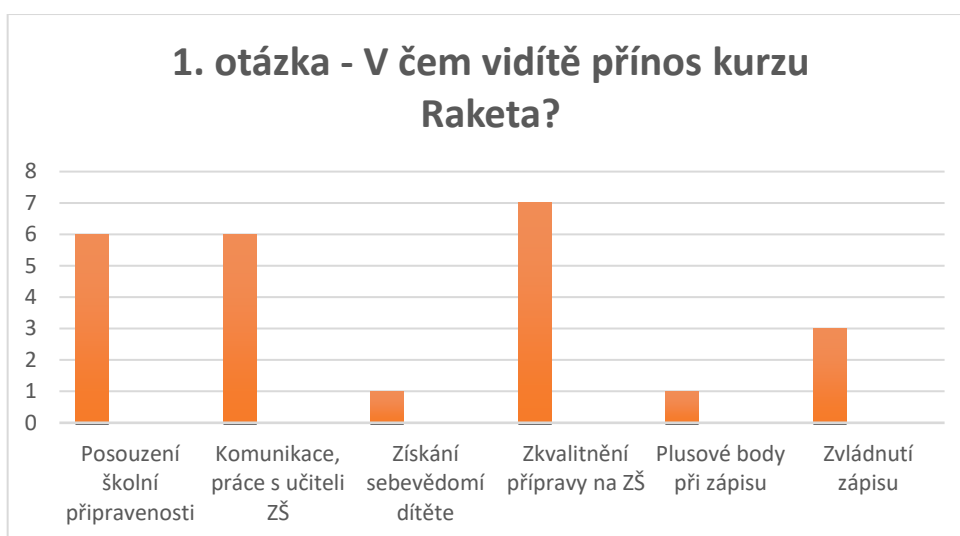
1. otázka

- V čem vidíte přínos kurzu Raketa?

Tabulka 1 – Výsledky šetření (1. otázka)

	Počet odpovědí
Posouzení školní připravenosti	6
Komunikace, práce s učiteli ZŠ	6
Posílení sebevědomí dítěte	1
Zkvalitnění přípravy	7
Plusové body při zápisu	1
Zvládnutí zápisu	3

Graf 7 – Výsledky šetření (1. otázka)

Komentář:

Z výsledku šetření je patrné, že zákonní zástupci zúčastněných dětí, vidí největší přínos ve zkvalitnění přípravy dítěte na vstup do základní školy. Ne méně přínosné je posouzení školní připravenosti dítěte a také komunikace a práce s učiteli základní školy. Rodiče také uvedli, že přínosem absolvování kurzu je lepší zvládnutí samotného zápisu, před vstupem do první třídy a získání plusových bodů. V poslední řadě bylo uvedeno, že přínosem kurzu Raketa, je posílení sebevědomí dítěte, které je také velmi důležité.

2. otázka

- Jaké jsou podle Vás výhody a nevýhody kurzu Raketa?

Tabulka 2 – Výsledky šetření (2. otázka - výhody)

	Počet odpovědí
Posouzení školní připravenosti	7
Organizace	4
Odborné vedení, konzultace	9
Individuální práce	6
Příprava k zápisu	5

Graf 8 – Výsledky šetření (2. otázka - výhody)

Komentář:

Uvedený graf nám znázorňuje výsledky šetření v otázce, jaké byly podle zákonných zástupců výhody kurzu Raketa. Z těchto výsledků je patrné, že největší výhodou bylo odborné vedení celého kurzu Raketa a také konzultace učitelů a zákonných zástupců dětí – individuální i ty, které proběhly po ukončení lekcí. Mezi hlavní výhodu se řadí také posouzení školní připravenosti, nebo individuální práce dětí. Rodiče také uvedli, že výhodou kurzu také byla příprava na zápis ZŠ, nebo samotná organizace celého kurzu Raketa.

Tabulka 3 – Výsledky šetření (2. otázka - nevýhody)

	Počet odpovědí
Forma online	13
Neosobní kontakt	2
Žádná nevýhoda	5

Graf 9 – Výsledky šetření (2. otázka - výhody)

Komentář:

Poslední graf ukazuje výsledky šetření u poslední otázky, konkrétně jaké jsou nevýhody kurzu Raketa. Převážná většina zákonných zástupců, uvedla za hlavní nevýhodu formu online setkávání. Dále rodiče neuvedli žádnou nevýhodu a také neosobní kontakt mezi dítětem – učitelem.

9.3 Výsledky a závěr výzkumného šetření

Uvedené výsledky výzkumného šetření poukazují na to, že hlavním přínosem podle zákonných zástupců zúčastněných dětí, bylo zkvalitnění celkové přípravy dítěte před vstupem na základní školu. Jednotlivé lekce byly zaměřeny na oblasti - předmatematické základy, sluchová percepce, zraková percepce, grafomotorika, komunikace dětí, samostatnost aj. Tuto odpověď zaznamenalo celkově sedm rodičů. Šest rodičů uvedlo, že hlavním přínosem bylo posouzení školní připravenosti dítěte. Posouzení ze strany odporníků – pedagogů ZŠ, bylo pro některé rodiče klíčové, neboť na základě daného verdiktu se rozhodli, že bude pro dítě přijatelnější odklad školní docházky, nebo naopak, že dítě je schopno bez problémů nastoupit do první třídy. Stejný počet rodičů uvedlo, že hlavním přínosem Rakety byla komunikace a spolupráce s učiteli základní školy. Tento přínos je důležitý, neboť dítě se setkává s novou autoritou – učitel ZŠ a připravuje se do nové role žáka. Tři rodiče uvedli, že přínos viděli v tom, že se dítě připraví k samotnému zápisu, sžije se s formou online – neboť samotný zápis probíhal ve stejné formě. Dítě, které se hlásilo na ZŠ Galaxii, plnilo při zápisu velmi obdobné úkoly,

které byly probírány na lekcích Rakety, a také mohlo mít stejného učitele, který mu byl přidělen na začátku kurzu. Na tuto odpověď navazoval přínos, který uvedl jeden z rodičů – plusové body při zápisu. Dítě, které absolvovalo kurz Raketa, získalo pár bodů, které mohly být v konečném součtu rozhodující při přijetí žáka do ZŠ Galaxie. Posledním přínosem, který uvedl jeden z rodičů, bylo posílení sebevědomí dítěte, neboť dítě v průběhu kurzu nabývalo znalosti, zdokonalovalo si své dovednosti, více si věřilo, posilovalo své sebevědomí.

U druhé otázky, jaké jsou výhody kurzu Raketa, která byla podána zákonným zástupcům zúčastněných dětí v záznamovém archu, uváděli nejčastější odpověď – devíti rodičů - odborné vedení celého kurzu a také konzultace s rodiči. Tyto konzultace s přidělenými pedagogy probíhaly po každé lekci a navíc měly rodiče možnost využít třech individuálních konzultací, které se týkaly vymezení slabých a silných stránek dítěte, jeho posunu. Sedm rodičů odpovědělo, že výhodou bylo posouzení školní zralosti jejich dítěte, neboť právě pohled pedagoga ZŠ, byl pro některé rodiče důležitý, při jejich dalším rozhodování. Šest rodičů odpovědělo, že výhodou byla individuální práce s každým dítětem. Tato individuální práce byla na základě malé skupiny dětí, s kterými učitelka pracovala. Výhodu - přípravu na zápis ZŠ, uvedlo pět rodičů a čtyři rodiče zvolili organizaci celého kurzu Raketa, která byla rozčleněna na určité oblasti.

Z celkového počtu zúčastněných rodičů, uvedlo třináct z nich, že spatřují nevýhodu kurzu Raketa pro své děti v tom, že kurz probíhal v online prostředí. Dále pět rodičů, prostřednictvím záznamového archu uvedlo, že nespatriili žádnou nevýhodu kurzu Raketa. A poslední skupina dvou rodičů, uvedla jako nevýhodu neosobní kontakt při realizaci kurzu.

10. Diskuze

Diplomová práce byla zaměřena na přípravu dětí k zahájení povinné školní docházky v rámci spolupráce mateřské školy a základní školy. Celá diplomová práce je doprovázena školní zralostí a připraveností dětí, které jsou nezbytné a zásadní pro vstup dětí do základního vzdělávání. Základní škola Galaxie v Novém Jičíně uspořádala kurz Raketa, který je určen předškolním dětem před samotným zápisem a vstupem do základní školy. Skupinu respondentů tvořily děti – jedenáct dívek a devět chlapců a také dvacet zákonných zástupců zúčastněných dětí. Výzkumné šetření bylo realizováno na zmíněném kurzu Raketa, během školního roku 2020/ 2021, který probíhal online. Součástí empirické části byl hlavní cíl – vymezit celkový přínos a podstatu předškolního kurzu Raketa a také dílčí cíle - popsat a analyzovat průběh kurzu Raketa, který je určen předškolním dětem, vyhodnotit kognitivní náročnost zadaných úkolů podle taxonomie D. Tollingerové, vyhodnotit přínos kurzu Raketa z hlediska sociálního, kognitivního a psychomotorického a vyhodnotit a analyzovat výsledky zaznamenané v průběhu realizace kurzu. Pro výzkumné šetření jsem stanovila čtyři výzkumné otázky, na které jsem se snažila najít odpovědi.

1. Jaká je kognitivní náročnost úkolů, které jsou zařazeny v rámci kurzu Raketa?

Pro zjištění kognitivní náročnosti úkolů, které byly součástí pracovního listu, jež děti vyplnily před samotným kurzem Raketa a po jeho ukončení, byla využita taxonomie učebních úloh podle D. Tollingerové. Taxonomie podle D. Tollingerové byla vybrána na základě toho, že obsahuje strukturu pěti kategorií a sleduje stoupající náročnost poznávacích operací, které jsou nezbytné k řešení učebních úloh. Z výsledku vyplývá, že kognitivní náročnost zadaných úkolů, se pohybovala na úrovni v rozmezí 1. – 3. kategorie. První kategorie úloh vyžadovala pamětní reprodukci poznatků, tzn. úlohy zaměřené na reprodukci jednotlivých čísel, nebo pojmů. Zmíněná kategorie byla považována za nejjednodušší. Dítě tak mělo počítat, nebo znát, pojem vpravo a vlevo. Další úroveň byla kategorie druhá. Součástí pracovního listu byly úlohy zaměřené na zjišťování faktů, úlohy na konkretizaci, zobecňování, nebo abstrakci, vyjmenování a popis faktů. Součástí byly hlavně úlohy na porovnávání a rozlišování, neboli komparaci a diskriminaci. Kognitivní náročnost, která se řadila do třetí kategorie, se týkala úloh zaměřených na vyvozování neboli indukci, odvozování neboli dedukci a také úlohy zaměřené na dokazování, ověřování nebo hodnocení. Kognitivní náročnost úkolů byla na vysoké úrovni, ale pro dítě předškolního věku – před samotným zápisem a vstupem do základního vzdělávání, nebyly překážkou. Dítě zralé – připravené na základní školu, vypracovalo zadané úkoly bez

větších chyb. Dítě předškolního věku by se nemělo podceňovat, mělo by být motivováno k větším úspěchům a cílům v podobě kognitivně náročnějších úkolů, které jsou důležité pro jeho vědomostní podporu a rozvoj.

Jak již bylo zmíněno, zadání vysokých cílů, správná motivace, dítě vybízí k další a větší aktivitě. V průběhu celého kurzu Raketa byly na jednotlivých lekcích aktivity na různých kognitivních úrovních. V kognitivní náročnosti zadaných úkolů byl patrný rozdíl mezi první a poslední lekcí, neboť děti byly celý měsíc v podnětném prostředí a plnily různé úkoly, a to jak v kurzu Raketa, tak také doma s rodiči.

2. Na základě hodnocení lze hodnotit tyto kurzy jako přínosné pro děti předškolního věku z hlediska kognitivního, sociálního a psychomotorického?

Na základě výsledků výzkumného šetření, jsem dospěla k závěru, že kurz Raketa, který je určen předškolním dětem před samotným zápisem a vstupem do základního vzdělávání, je pro děti přínosný. Velmi důležité a nezbytné bylo provázání oblasti kognitivní, sociální a psychomotorické.

Kognitivní oblast zahrnuje pozornost a soustředěnost dítěte. Tyto vlastnosti jsou pro dítě nezbytné, a hlavně pro dítě předškolní, které má nastoupit do první třídy základní školy, protože zmiňovaná pozornost a soustředěnost je brána jako základní prvek pro přijímání nových informací. Čas, který byl vymezen na jednu lekci – 40 min, byl také brán jako tzv. příprava na školní režim. Důležité bylo, aby lekce kurzu doprovázely různorodé motivační činnosti - pohybové, zpívání písní, recitování básniček, říkadel, nebo komunikační aktivity, aby dítě neztratilo zájem, pozornost a nenudilo se. Již první úvodní hodinu kurzu Raketa, poznávala přiřazená paní učitelka zájmy skupiny pěti dětí. Formou rozhovorů a jiných aktivizačních metod zjišťovala a hodnotila, co děti baví, co mají rády a jaké jsou jejich zájmy v různých oblastech. Díky této analýze přizpůsobila obsah hodin, aby docílila větší motivace a pozornosti všech zúčastněných. Dále kognitivní oblast zahrnovala paměť dítěte. Dítě si prostřednictvím nabízených různorodých aktivit zapamatovalo mnoho nových poznatků, informací, osvojilo si nové schopnosti a dovednosti. Vše bylo procvičováno formou hry, která je v předškolním věku hlavní vzdělávací formou, nebo také učením se různých básní, písní a krátkých příběhů. Děti v průběhu celého kurzu byly vedeny k rychlému reagování na otázky učitelky, nebo také na různé situace, které nastaly v průběhu konání. Děti se naučily respektovat, dodržovat nastavená pravidla a komunikovat jak s pedagogem, tak s ostatními dětmi ve skupině. Na základě vyhodnocených výsledků se ukázalo, že měly v této oblasti problémy děti

s doporučeným odkladem školní docházky a také v této skupině převažovali chlapci, nad děvčaty. Z celkové analýzy tedy vyplývá, že kognitivní oblast byla procvičena a posílena.

Jak již bylo zmíněno, v důsledku nepříznivé epidemiologické situace, kvůli koronavirové infekci, bylo letos zvoleno setkávání dětí a učitelů ze ZŠ Galaxie v kurzu Raketa v online prostředí. Díky tomu, byla tato forma pro děti novou a zajímavou zkušeností, která vyžadovala ze strany dětí jistou sociální i emocionální zdatnost, samostatnost a chuť vyzkoušet si něco neznámého. Děti komunikovaly s pedagogem a mezi sebou navzájem neosobní formou, pouze přes webovou kameru. Větší polovina zúčastněných dětí docházela na povinnou předškolní docházku do mateřské školy Beruška, tudíž se dobře znaly. Byly zde ale i děti, které docházely do jiné mateřské školy a neznaly žádné ze zúčastněných dětí. Proto nastala situace, kdy děti navazovaly kontakty s novými vrstevníky. Byly vytvořeny čtyři skupiny po pěti dětech a jedním zkušeným pedagogem. Děti se seznámily s novou dospělou osobou – pedagogem, který jim byl přiřazen a kterého dosud nepoznaly osobně. Začlenění dětí v celém průběhu kurzu Raketa proběhlo bez problémů a během osmi lekcí si mezi sebou vybudovali přátelský vztah. V kurzu Raketa byly využity různé formy spolupráce dětí a mezi nejčastější formu patřila práce ve skupinkách. Učitelka děti vyzvala k úkolu a ty se musely společně dohodnout a domluvit na řešení a výsledku. Tato forma spolupráce činila dětem ze začátku problém, postupem času se ale děti naučily, jak mezi sebou komunikovat, řešit problémy a také vyvozovat závěry. Zaměření pedagoga směrem k dětem, bylo také zaměřeno na emoční stránku dítěte, v rámci různých soutěživých aktivit. U nich snášely prohru hlavně chlapci, kteří měli sportovního ducha. Cílem a myšlenkou bylo, aby děti pochopily, že prohra je také součástí hry, že dítě se z chyby může poučit a ne vždy vyjde všechno podle daných představ. Učitelka se hrála roli zprostředkovatele a mediátora této zkušenosti. Právě v sociální oblasti byl patrný velký posun u všech zúčastněných dětí. Děti se na sebe každou lekci těšily, byly netrpělivé a nedočkavé, až ukážou své vypracované úkoly. Svou roli v této chvíli sehrál fakt, že v době, kdy probíhal kurz Raketa, byly uzavřené, z důvodu špatné epidemiologické situace, všechny mateřské školy. Z celkové analýzy tedy vyplývá, že kurz Raketa byl pro děti v oblasti sociální přínosný.

V psychomotorické oblasti bylo analyzováno, jakou mají děti koordinaci pohybu, jemnou a hrubou motoriku, grafomotoriku, vizuomotoriku, nebo kresbu. Při zkoumání této oblasti bylo zjištěno, že většina zúčastněných dětí neumí správně držet tužku, proto v rámci kurzu bylo primární, zaměřit se na oblasti, které dětem činí problémy, neboť právě ty činnosti, ve kterých dítě nevyvíká, také nevyhledává. Díky zmiňované pandemii, nebylo možné, aby přidělený pedagog důsledně dohlížel např. na úchop tužky, nebo správné sezení u stolu. Proto byla důležitá spolupráce s rodiči, kteří prováděli kontrolu, dopomoc dětem. Z celkového

vyhodnocení a analýzy psychomotorické oblasti jsem dospěla k závěru, že oblast grafomotoriky je u dětí na nižší úrovni a je potřeba se jí více věnovat, neboť právě grafomotorické cviky slouží k nácvičku budoucího psaní.

3. Je podle zákonných zástupců zúčastněných dětí kurz Raketa přínosný?

V rámci vyhodnocení záznamového archu, který byl vyplněn zákonnými zástupci zúčastněných dětí, jsem dospěla k závěru, že hlavním přínosem bylo celkové zkvalitnění přípravy dítěte před vstupem do základní školy. Díky uzavření mateřských škol v době konání kurzu, kdy předškolní děti měly v rámci mateřské školy přípravu na zápis pouze formou distanční, záleželo hlavně na rodičích, jak s dětmi doma pracují a pomáhají dítěti s přípravou. Kurz Raketa byl důkazem toho, že systematická příprava předškolních dětí v rámci osmi lekcí, byla velmi přínosná. Děti byly promyšlenými, plánovanými kroky, ze strany pedagogů, vedeny k plnění rozmanitých úkolů a došlo u mnohých k velkým posunům v již zmíněných oblastech předškolního vzdělávání. Jako další důležitý přínos spatřuji posouzení školní připravenosti dětí, které bylo hodnoceno odborníky – pedagogy základní školy. Profesionální, kvalifikované posouzení pedagogy bylo pro některé rodiče klíčové, neboť na základě daného verdiktu se rozhodli, že bude pro dítě přijatelnější odklad školní docházky, nebo naopak usoudili, že je dítě schopno bez problémů nastoupit do první třídy. Jako poslední zmíním důležitost komunikace a spolupráce dítěte s pedagogy základní školy, neboť mělo možnost se setkávat s novou autoritou – učitelem základní školy a také se vžít do nové budoucí role – žáka. Tyto tři přínosy hodnotím na základě vyhodnocených výsledků jako nejzásadnější.

4. Má kurz Raketa své výhody a nevýhody?

Na základě otevřených otázek zákonným zástupcům a z celkové analýzy vyplývá, že hlavními výhodami kurzu Raketa, jednoznačně je odborné vedení kurzu a konzultace pedagogů s rodiči. Tyto konzultace probíhaly po každé z osmi lekcí. Rodiče měli také možnost využít třech individuálních konzultací, které se týkaly vymezení slabých a silných stránek jejich dítěte, a jeho rozvoj a posun. Mezi další výhody patřilo posouzení školní zralosti dítěte, neboť právě pohled pedagoga ZŠ, byl pro některé rodiče klíčový, při jejich dalším rozhodování. Poslední zaznamenanou odpověď, která byla výhodou, podle zákonných zástupců kurzu Raketa, je individuální práce s každým dítětem. Poslední, neméně významnou, výhodou kurzu Raketa z pohledu zákonných zástupců byla příprava dětí na zápis ZŠ, nebo také celková organizace kurzu, která byla členěna do čtyř základních oblastí.

Z celkové analýzy vyplynulo, že zákonní zástupci spatřují nevýhodu kurzu Raketa v tom, že kurz probíhal v online prostředí a tím bylo zabráněno osobnímu kontaktu mezi dítětem a učitelem. Tuto skutečnost, bohužel, nemohl nikdo ovlivnit, ale mělo to i své pozitivum, že si i předškolní děti osvojili nové dovednosti v rámci techniky.

Závěr

Diplomová práce se zabývá přípravou dětí k zahájení povinné školní docházky v rámci spolupráce mateřské školy a základní školy. V rámci výzkumného šetření proběhl kurz Raketa, který byl určen dětem před samotným zápisem a vstupem do základní školy.

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo vymezit celkový přínos a podstatu předškolního kurzu Raketa. Dílčími cíli bylo popsat a analyzovat průběh kurzu Raketa, který je určen předškolním dětem a zároveň vyhodnotit kognitivní náročnost zadaných úkolů podle taxonomie D. Tollingerové. Mezi dalšími dílčími cíli bylo vyhodnotit přínos kurzu Raketa z hlediska sociálního, kognitivního a psychomotorického a zároveň vyhodnotit a analyzovat výsledky zaznamenané v průběhu celé realizace kurzu. Jelikož se jedná o design smíšený, k vyhodnocení byly použity metody pedagogické diagnostiky a také záznamový arch, vyplněný zákonnými zástupci zúčastněných dětí. Empirická část tak byla členěna na část A a část B.

Po prostudování odborné literatury, jsem došla k závěru, že připravenost dětí je velmi zásadní a důležité kritérium pro vstup na základní školu. Zmíněné poznatky se také potvrdily při realizaci výzkumu.

V empirické části, v části A, byl zvolen kvalitativní výzkum šetření, kde byla využita pedagogická diagnostika v rámci pozorování jednotlivých lekcí a také vyhodnocení zadaných úkolů, které byly dětmi vyplněny před začátkem kurzu a po jeho skončení. Tyto úkoly poté byly vyhodnoceny podle taxonomie D. Tollingerové a na základě toho, byla zjištěna jejich kognitivní náročnost. Jednotlivé lekce byly vyhodnoceny podle sociální, kognitivní a psychomotorické náročnosti a také podle pohlaví, věku dětí a odkladu školní docházky.

V části B, byl zvolen kvantitativní výzkum šetření, kde byl využit záznamový arch, který byl vyplněn zákonnými zástupci zúčastněných dětí. Záznamový arch obsahoval dvě otevřené otázky a to konkrétně v čem spatřili přínos kurzu Raketa a jaké byly jeho výhody a nevýhody.

V kurzu Raketa se děti zdokonalily v jejich přípravě na samotný zápis v oblasti matematických představ, sluchové a zrakové percepce a grafomotoriky. Hlavním přínosem podle zákonných zástupců bylo celkové zkvalitnění přípravy dětí a také odborné vedení a konzultace s učitelem základní školy ohledně připravenosti dětí.

Na základě výsledků lze konstatovat, že stanovené cíle se podařilo naplnit. Kurz Raketa byl pro děti předškolního věku přínosný a podnětné prostředí jim pomohlo na jejich další cestě vzděláváním.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

1. ALLEN, K. E., & MAROTZ, L. R. Developmental Profiles: Pre-Birth Through Adolescence 8th Edition. Cengage Learning; 8th edition, 2015. 320 s. ISBN 978-1305088313.
2. BENÍŠKOVÁ, T. První třídou bez pláče. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1906-1.
3. BEDNÁŘOVÁ, J., DANDOVÁ, E. KRATOCHVÍLOVÁ, J., NÁDVORNÍKOVÁ, H., SYSLOVÁ, Z., ŠULOVÁ, L. Školní zralost a její diagnostika. Praha: Raabe, 2017. Školní zralost. ISBN 978-80-7496-319-3.
4. BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. Školní zralost. Co by mělo umět dítě před vstupem do školy. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010. 100 s. ISBN 978-80-251-2569-4.
5. BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let. 2. vydání. Brno: Edika, 2015a. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-266-0658-1.
6. BEDNÁŘOVÁ, J., et al., 2017. Školní zralost a její diagnostika. Praha: Raabe. 146 s. ISBN 978-80-7496-319-3.
7. BERČÍKOVÁ, A., ŠMELOVÁ, E., STOLINSKÁ, D. Učitel - aktér edukačního procesu předškolního vzdělávání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4033-0.
8. DANDOVÁ, E., KROPÁČKOVÁ, J., NÁDVORNÍKOVÁ, H.. Školní zralost a odklady školní docházky. Školní zralost. Praha: Raabe, 2018. ISBN 978-80-7496-373-5.
9. GRIMMER, T. School readiness and the characteristics of effective learning: the essential guide for early years practitioners. London: Jessica Kingsley Publishers, 2018. ISBN 978-1-78592-175-9
10. JIRÁSEK, J., TICHÁ, V. Psychologická hlediska předškolních prohlídek. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství, 1968, 106 s.

11. JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H. Je naše dítě zralé na vstup do školy?. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4750-7.
12. KOŤÁTKOVÁ, S. Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet. Vyd. 2., rozš. a aktual. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4435-3.
13. KOŤÁTKOVÁ, S. Dítě a mateřská škola. 1. vydání, Praha: Grada, 2008, 200 s. ISBN 978-80-247-1568-1
14. KOLLÁRIKOVÁ, Z., PAPULA, B. Předškolní a primární pedagogika. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-828-9.
15. KROPÁČKOVÁ, J. Budeme mít prvňáčka: pro rodiče dětí od 5 let. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 158 s. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-807-3673-598.
16. KURIC, J. Ontogenetická psychologie [Kuric, 1986]. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 264 s.
17. LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. Vývojová psychologie. Vyd. 2., aktual. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
18. LEŽALOVÁ, R. Odklady povinné školní docházky. In: ŠULOVÁ, L., LEŽALOVÁ, R. Diagnostika školní zralosti. Praha: Raabe, c2012, s. 11–46 Školní zralost. ISBN 978-80-87553-52-7.
19. MERTIN, V. Výchovné poradenství / V. Mertin, L. Krejčová a kolektiv. – 2., přeprac. vyd. – Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. – 364 s. ISBN 978-80-7478-356-2.
20. MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. ed. Psychologie pro učitelky mateřské školy. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8
21. MERTIN, V., KREJČOVÁ, L., eds. Problémy s chováním ve škole – jak na ně: Individuální výchovný plán. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. 200 s
22. MATĚJČEK, Z. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 182 s. Pro rodiče. ISBN 80-247-0870-1.
23. OPRAVILOVÁ, E. Předškolní pedagogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8.

24. OTEVŘELOVÁ, H. Školní zralost a připravenost. Vydání první. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1092-4
25. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
26. PRŮCHA, J. a kol, 2016. Předškolní dítě a svět vzdělávání: Přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer. 254 s. ISBN 978-80-7552-323-5.
27. PRŮCHA, J., KOŤÁTKOVÁ, S. Předškolní pedagogika: Učebnice pro střední a vyšší odborné školy. 1. vydání. Praha: Portál. 2013181 s. ISBN 978-80-262-0495-4.
28. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání online. Praha: MŠMT, 2018, platnost od 2018, 50 s.
29. SYSLOVÁ, Z., ŠTĚPÁNKOVÁ, L., SEDLÁČKOVÁ H. Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání. Wolters Kluwer, 2012. 152 s. ISBN 978-80-7357-884-8
30. SMOLÍKOVÁ, K. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004, 48s. ISBN 80-870-0000-5.
31. SVOBODA, M. (ed.), KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. Psychodiagnostika dětí a dospívajících. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. 792 s. ISBN 978-80-7367-566-0
32. ŠULOVÁ, L., LEŽALOVÁ, R. Diagnostika školní zralosti. Praha: Nakladatelství Dr. Josef Raabe, s.r.o., 2012. 132 s. ISBN 978-80-87553-52-7.
33. ŠMELOVÁ, E. Mateřská škola: teorie a praxe I. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2004. 168 s. ISBN 80-244-0945-3.
34. ŠMELOVÁ, E., PETROVÁ, A., SOURALOVÁ, E. a kol. Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3345-5
35. ŠMELOVÁ, E., PRÁŠILOVÁ, M., et al., 2018. Didaktika předškolního vzdělávání. Praha: Portál. 232 s. ISBN 978-80-262-1302-4.
36. ŠMELOVÁ, E. Individualizace ve výchově a vzdělávání dětí předškolního věku. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. Monografie. ISBN 978-80-244-5115-2.

37. ŠULOVÁ, L. Raný psychický vývoj dítěte. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 247 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, 4. ISBN 978-80-246-1820-3.
38. VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie. Dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál 2000. ISBN 80-7178-308-0
39. VORLÍČEK, CH. Úvod do pedagogiky [Vorlíček, 2000]. 1. vyd. Jinočany: H & H, 2000. 175 s. ISBN 80-86022-79-.
40. VÁGNEROVÁ, M. Školní poradenská psychologie pro pedagogy. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4.
41. VAŠUTOVÁ, M.: Vývojová psychologie. Ostrava: PdF OU. 2003. ISBN 80-7042-243-2. s. 87.
42. ZELINKOVÁ, Olga. Dyslexie v předškolním věku?. Vyd. 2. Praha: Portál, 2012, 197 s. ISBN 978- 80-262-0194-6.

Internetové zdroje:

1. BASSOK, D., LATHAM, S., ROEM, A., Is Kindergarten the New First Grade? [online] University of Virginia, AERA Open, 2016, Vol. 1, No. 4, pp. 1–31, [cit. 2020-12-28]. DOI: 10.1177/2332858415616358. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2332858415616358>
2. BENÁTSKÁ. Projekt spolupráce MŠ a ZŠ. Metodický portál: Články [online]. 08. 08. 2008,[cit. 2021-01-31]. ISSN 1802-4785. Dostupný z WWW: <<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/2490/PROJEKT-SPOLUPRACE-MS-A-ZS.html>>.
3. MLYNKOVÁ, J. Spolupráce se základní školou se musí dobře plánovat. Učitelské noviny [online]. 09. 2014, [cit. 2021-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.ucitelskenoviny.cz/>>
4. SAKIC, M., BURUSIC, J., BABAROVIC, T. The relation between school entrance age and school achievement during primary schooling: Evidence from Croatian primary schools. British Journal of Educational Psychology [online]. 2013, 83(4), 651- 663 [cit. 2020-12-11]. DOI: 10.1111/bjep.12000. ISSN 00070998. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/bjep.12000>.

5. ŠMELOVÁ, E., PETROVÁ, A., Odklady školní docházky v kontextu výzkumu. 2013, [cit.20201220].Dostupný z WWW:http://www.capv.cz/images/sborniky/2013/smelova_petrova.pdf
6. PANDIS, M., School Readiness or School's Readiness [online]. 2010, 10 pages, [cit. 2021-1-05]. Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED456553.pdf>
7. RYSOVÁ, J. O spolupráci mateřských a základních škol, které jsou ve společném právním subjektu. Odborný časopis pro učitele základní školy: Články [online]. 11. 5. 2020, [cit. 2021-01-31]. Dostupný z WWW:<https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/o-spolupraci-materskych-a-zakladnich-skol-ktere-jsou-ve-spolecnem-pravnim-subjektu.html>>.

Seznam použitých zkratek

MŠ – Mateřská škola

ZŠ – Základní škola

PV – Předškolní vzdělávání

RVP PV – Rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ŠVP – školní vzdělávací program

ZaS – Začít spolu

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Úvodní obrázek složky kurzu Raketa

Obrázek č. 2 – Počítání puntíků

Obrázek č. 3 – Geometrické tvary

Obrázek č. 4 – Porovnávání obrázků

Obrázek č. 5 – Méně x více

Obrázek č. 6 – Slova

Obrázek č. 7 – Slova podle obrázků

Obrázek č. 8 – Rýmování slov

Obrázek č. 9 – Opačná strana

Obrázek č. 10 – Stejně dvojice

Obrázek č. 11 – Najdi chyby

Obrázek č. 12 – Najdi deset rozdílů

Obrázek č. 13 – Bubliny

Obrázek č. 14 – Slon

Obrázek č. 15 – Zuby pily

Obrázek č. 16 – Ovečka

Obrázek č. 17 – Pracovní list 1

Obrázek č. 18 – Pracovní list 2

Obrázek č. 19 – Pracovní list 3

Obrázek č. 20 – Pracovní list 4

Obrázek č. 21 – Pracovní list 5

Seznam grafů

Graf 1 – 1. úkol (před kurzem Raketa)

Graf 2 – 1. úkol (po kurzu Raketa)

Graf 3 – 1. úkol (před kurzem Raketa)

Graf 4 – 1. úkol (po kurzu Raketa)

Graf 5 – 2. úkol (před kurzem Raketa)

Graf 6 – 2. úkol (po kurzu Raketa)

Graf 7 – Výsledky šetření (1. otázka)

Graf 8 – Výsledky šetření (2. otázka - výhody)

Graf 9 – Výsledky šetření (2. otázka - výhody)

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Výsledky šetření (1. otázka)

Tabulka 2 – Výsledky šetření (2. otázka - výhody)

Tabulka 3 – Výsledky šetření (2. otázka - nevýhody)

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Pracovní list 1

Příloha č. 2 – Pracovní list 2

Příloha č. 3 – Pracovní list 3

Příloha č. 4 – Pracovní list 4

Příloha č. 5 – Pracovní list 5

Příloha č. 6 – Souhlas s provedením výzkumu pro diplomovou práci

Příloha č. 7 – Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, odklad ŠD

Příloha č. 8 – Pracovní list – zadané úkoly, po kurzu Raketa, odklad ŠD

Příloha č. 9 – Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, po odkladu ŠD

Příloha č. 10 – Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, po odkladu ŠD

Příloha č. 11 – Záznamový arch č.2

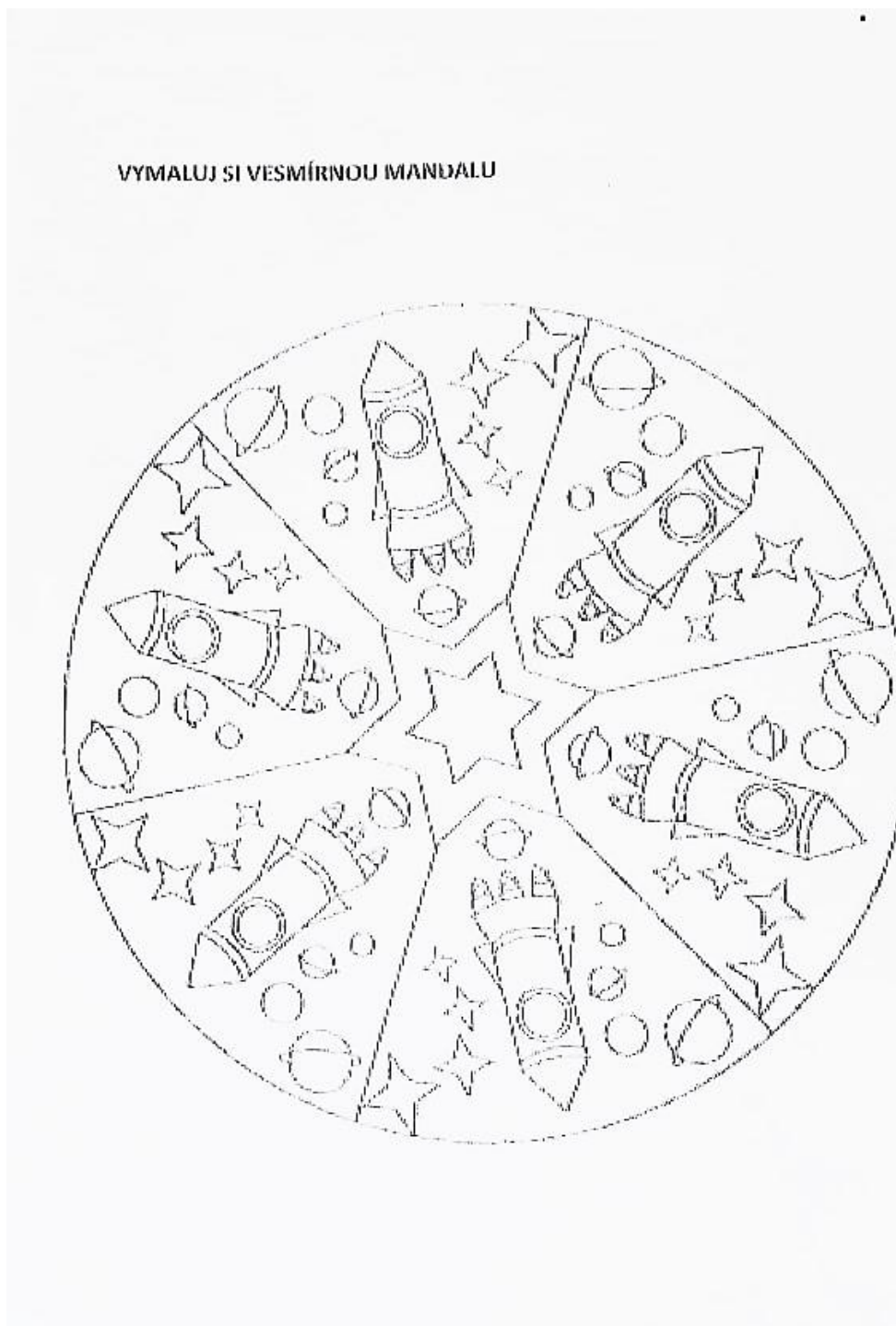
Příloha č. 12 – Záznamový arch č.8

Příloha č. 12 – Záznamový arch č.12

Přílohy

Příloha č. 1

Pracovní list 1

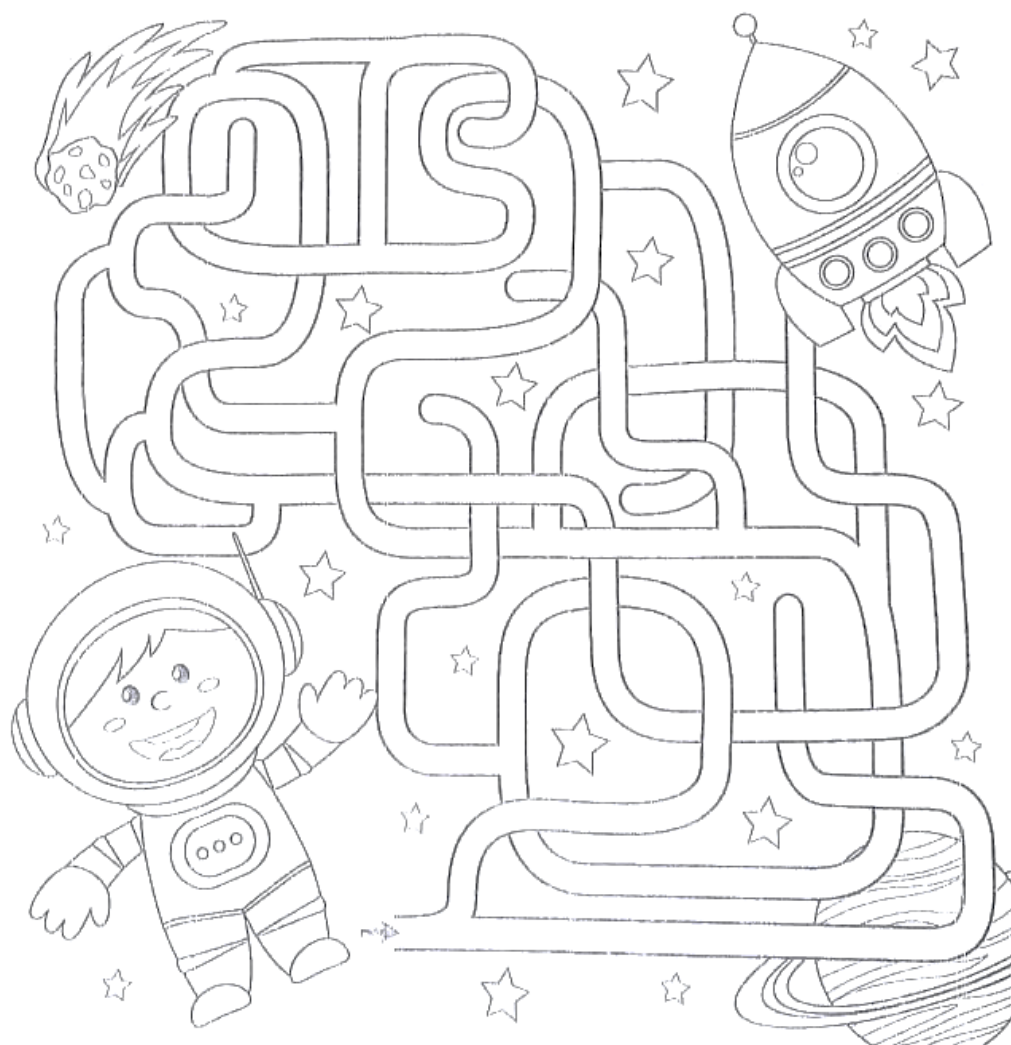
Obrázek č. 17 – Pracovní list 1, zdroj (ZŠ Galaxie)

Příloha č. 2

Pracovní list 2

1.

POMOZ KOSMONAUTOVI NAJÍT CESTU DO RAKETY

Obrázek č. 18 – Pracovní list 2, zdroj (ZŠ Galaxie)

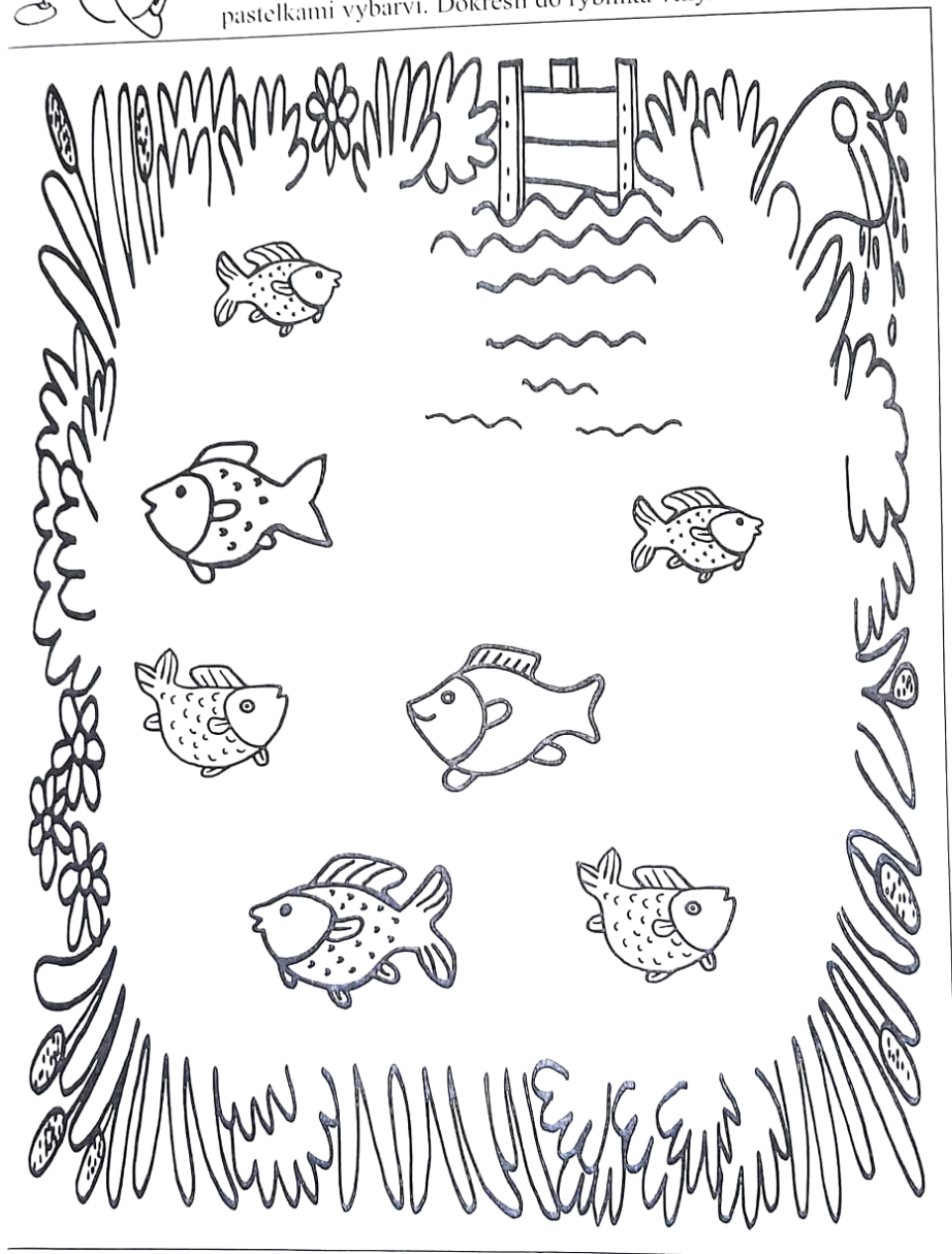
Příloha č. 3

Pracovní list 3

V rybníku plave spousta rybek. Zkus je spočítat. Pak rybky pastelkami vybarvi. Dokresli do rybníka vlny.

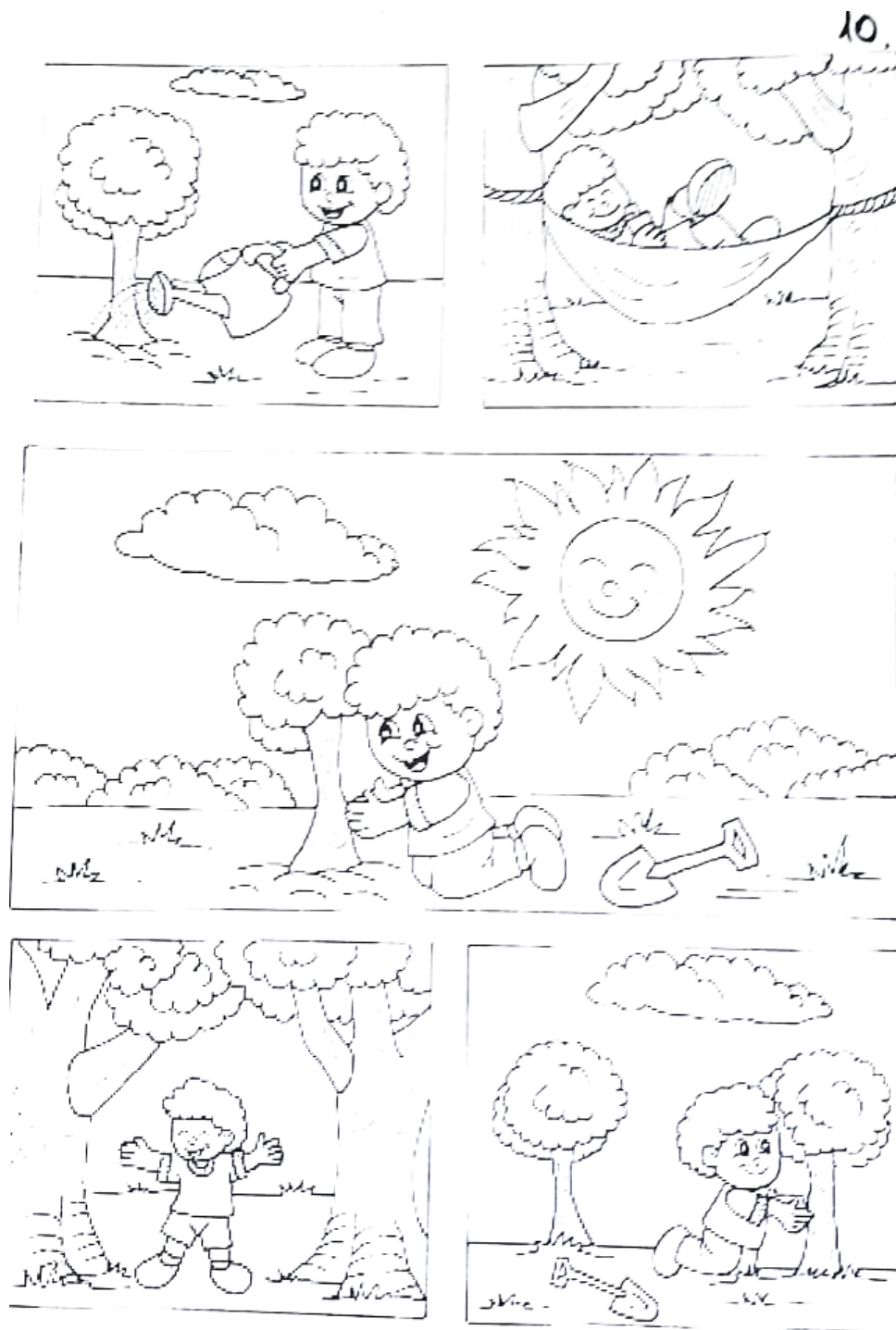
4.

Obrázek č. 19 –Pracovní list 3, zdroj (ZŠ Galaxie)

Příloha č. 4

Pracovní list 4

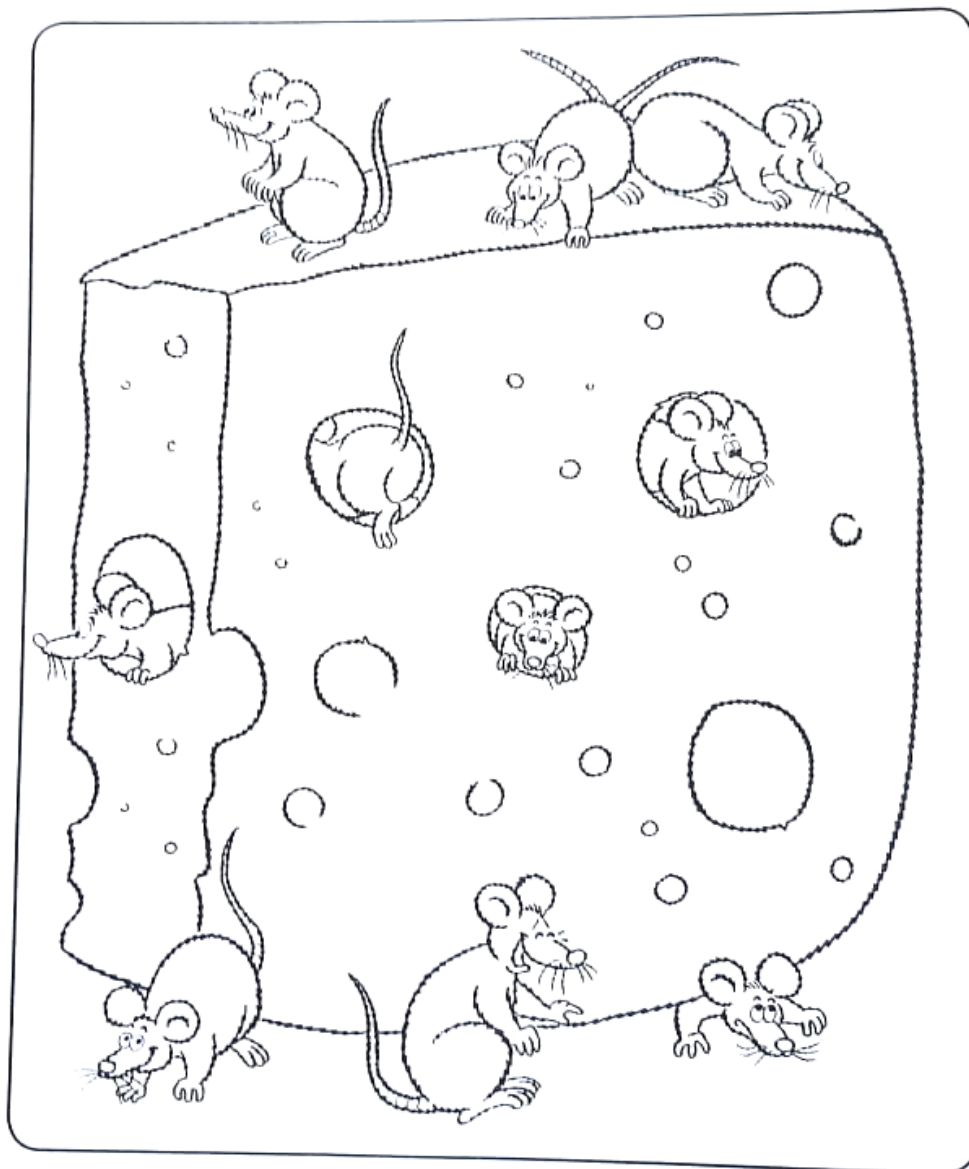
Obrázek č. 20 – Pracovní list 4, zdroj (ZŠ Galaxie)

Příloha č. 5

Pracovní list 5

KDYŽ KOCOUR NENÍ DOMA...

Vybarvi šedou barvičkou ty myšky, které jsou na sýru, a žlutou barvou ty, které jsou v něm.

26

Obrázek č. 21 – Pracovní list 5, zdroj (ZŠ Galaxie)

Příloha č. 6

Souhlas s provedením výzkumu pro diplomovou práci

Souhlas s provedením výzkumu pro diplomovou práci

Udělují tímto souhlas Bc. Tereze Lobišové, studentce Univerzity Palackého v Olomouci, pedagogické fakulty, navazujícímu magisterskému oboru předškolní pedagogika s provedením výzkumu pro diplomovou práci s názvem „Příprava dětí k zahájení povinné školní docházky v rámci spolupráce mateřské školy a základní školy“ v našem zařízení. Výzkum bude realizován metodou pozorování, vyplněním pracovních listů dětmi a záznamových archů vyplněné zákonnými zástupci. Každý z účastníků skupiny bude informován o důvodech výzkumu formou informovaného souhlasu. Dále souhlasím s uvedením jména našeho zařízení Základní škola GALAXIE s.r.o. a názvu kurzu Raketa, který je určen pro předškolní děti v období před zápisem do povinného základního vzdělávání.

Dne 8.3.2021 v Novém Jičíně

Základní škola GALAXIE s.r.o.
Komenského 211/1, 741 01 Nový Jičín
IČO: 25411996, DIČ: CZ29454356
Opatření: 1/2021, odd. C, v.č. 34636

Razítko a podpis zřizovatele ZŠ Galaxie, s.r.o.

Příloha č. 7

Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, odklad ŠD

DÍTĚ č. 12, CHLAPEČEK, 5 LET, 11 MĚSÍCŮ

- Zakroužkuj všechny kočky, kterým na obličejích nic nechybí.
- Ostatním kočkám pak dokresli barevnou pastelkou tu část obličeje, která jim chybí.

5 ch

Každé „m“ zakroužkuj a každé „n“ škrtni.

M s m v c n f m g n e t m ž n ř m č m š m c v x n
m n p m o n i b u n z n t m r n e m n m a n s m d
n f m g n m j n k m y n x m c n v m b n u b d m c
n s m a n f m g n m e n m a n t r m j n g s m c n y
m x n i n ž c n č m t m ž š n m á m s n n d n f m e
n e m i n k

7 ch.

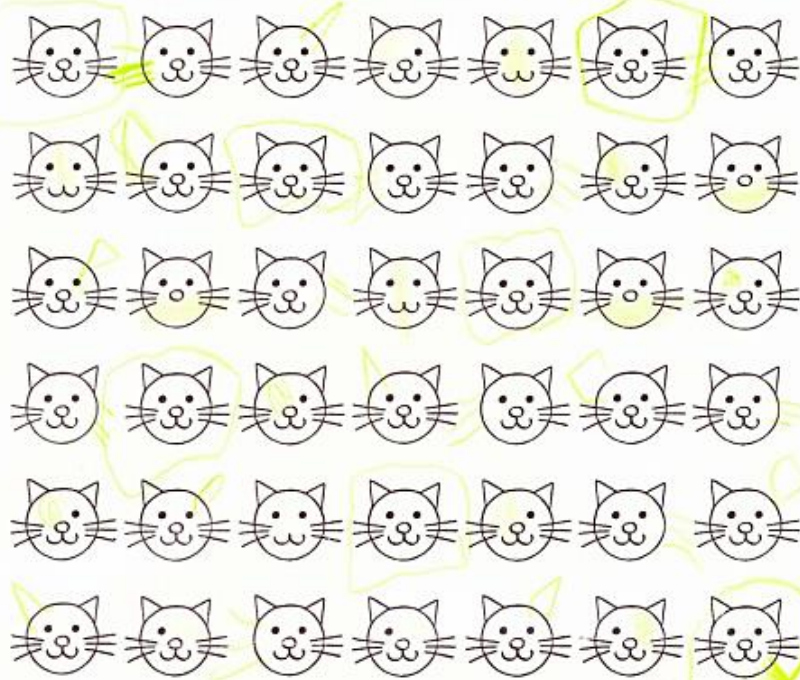
Namaluj obrázek, který začíná hláskou „m“. Potom namaluj obrázek, který začíná hláskou „n“.

10. 100

Příloha č. 8

Pracovní list – zadané úkoly, po kurzu Raketa, odklad ŠD

- Zakroužkuj všechny kočky, kterým na obličejích nic nechybí.
- Ostatním kočkám pak dokresli barevnou pastelkou tu část obličeje, která jim chybí.

Každé „m“ zakroužkuj a každé „n“ škrtni.

M s m v c n f m g n e t m ž n ř m č m š m c v x n
m n p m o n i b u n z n t m r n e m n m a n s m d
n f m g n m j n k m y n x m c n v m b n u b d m c
n s m a n f m g n m e n m a n t r m j n g s m c n y
m x n i n ž c n č m t m ž š n m á m s n n d n f m e
n e m i n k

Namaluj obrázek, který začíná hláskou „m“. Potom namaluj obrázek, který začíná hláskou „n“.

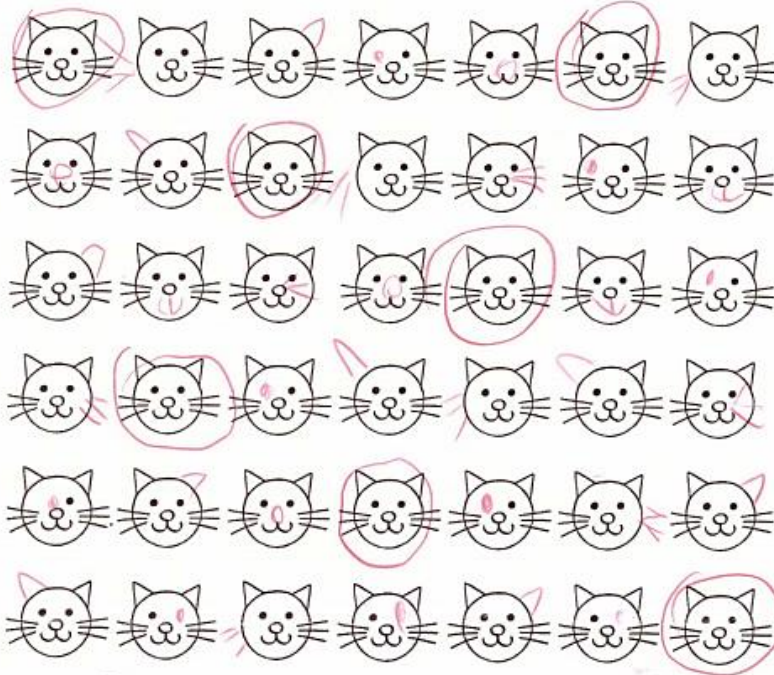

Příloha č. 9

Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, po odkladu ŠD

DÍTĚ 2. 10, DĚVKA, 6 LET, 7 MĚSÍCŮ

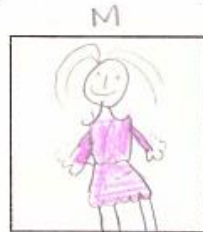
- Zakroužkuj všechny kočky, kterým na obličejích nic nechybí.
- Ostatním kočkám pak dokresli barevnou pastelkou tu část obličeje, která jim chybí.

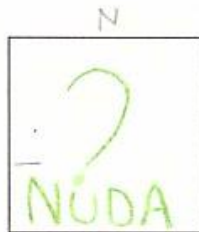
Každé „m“ zakroužkuj a každé „n“ škrtni.

M s m v c n f m g n e t m ž n ř m č m š m c v x n
 m n p m o n i b u n z n t m r n e m n m a n s m d
 n f m g n m j n k m y n x m c n v m b n u b d m c
 n s m a n f m g n m e n m a n t r m j n g s m c n y
 m x n i n ž c n č m t m ž š n m á m s n n d n f m e
 n e m i n k

Namaluj obrázek, který začíná hláskou „m“. Potom namaluj obrázek, který začíná hláskou „n“.

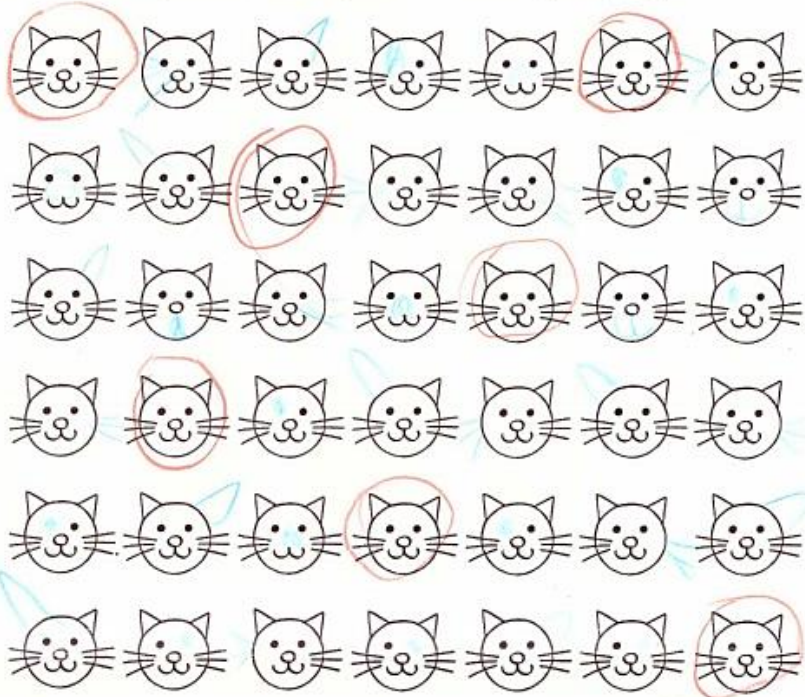
MAMA

Příloha č. 10

Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, po odkladu ŠD

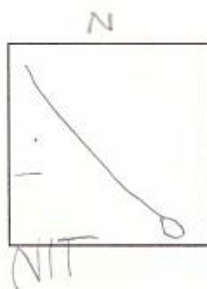
- Zakroužkuj všechny kočky, kterým na obličejí nic nechybí.
- Ostatním kočkám pak dokreslí barevnou pastelkou tu část obličeje, která jim chybí.

Každé „m“ zakroužkuj a každé „n“ škrtni.

M s m v c n f m g n e t m ž n ř m č m š m c v x n
 m n p m o n i b u n z n t m r n e m n m a n s m d
 n f m g n m j n k m y n x m c n v m b n u b d m c
 n s m a n f m g n m e n m a n t r m j n g s m c n y
 m x n i n ž c n č m t m ž š n m á m s n n d n f m e
 n e m i n k

Namaluj obrázek, který začíná hláskou „m“. Potom namaluj obrázek, který začíná hláskou „n“.

Příloha č. 11

Záznamový arch č.2

ZÁZNAMOVÝ ARCH PRO RODIČE

č. 2

1. Otázka

Jaké je vaše očekávání?

PRŮBĚHÉ ZPĚTĚNÍ ÚROVNĚ SPOKOUPNOSTI
DĚTE, PŘÍPADNĚ POSILUENÍ ČASOVNÍ PŘÍTRHE-
NOSTI

2. Otázka

V čem vidíte přínos?

ŽE JE TA MOŽNOST ABSOLVOVAT PŘEDŠKOLNÍ
PŘÍPRAVU

3. Otázka

Jaké jsou podle Vás výhody a nevýhody?

+ PRÁCE S UČITELKAMI XŠ

- FORMA ONLINE KURZU, OBŤIŽNĚ BY BYLO LEPE

Příloha č. 12

Záznamový arch č.8

ZÁZNAMOVÝ ARCH PRO RODIČE

č. 8

1. Otázka

Jaké je vaše očekávání?

- hodnocení učiva
- doporučení materiálů

2. Otázka

V čem vidíte přínos?

- seriózní přístup učitelů
- komunikace s rodiči
- pravidelné promítování

3. Otázka

Jaké jsou podle Vás výhody a nevýhody?

- online verze
- + bezpečnost, připravenost
materiálu.

Příloha č. 13

Záznamový arch č.12

ZÁZNAMOVÝ ARCH PRO RODIČE

č. 12

1. Otázka

Jaké je vaše očekávání?

Prepara k diplomu

2. Otázka

V čem vidíte přínos?

Praxe a aplikace znal. - *tedy*

3. Otázka

Jaké jsou podle Vás výhody a nevýhody?

- en line procvičování
+ flexibilita a časová přizpůsobivost

Anotace

Jméno a příjmení:	Tereza Lobišová
Katedra nebo ústav:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Příprava dětí k zahájení povinné školní docházky v rámci spolupráce mateřské školy a základní školy
Název v angličtině:	Preparation of children to start school within the cooperation of kindergarten and primary school
Anotace práce:	<p>Tématem této diplomové práce je spolupráce mateřské školy a základní školy, konkrétně kurz Raketa, který je určen předškolním dětem před samotným zápisem a vstupem do základního vzdělávání. Teoretická část obsahuje šest kapitol - předškolní vzdělávání, dítě předškolního věku, školní zralost a připravenost dítěte, odklad školní docházky, zápis do 1. třídy a spolupráci mateřské školy a základní školy. Empirická část se zabývá přínosy předškolního kurzu Raketa, popisem, pozorováním a analýzou průběhu kurzu Raketa. Vyhodnocení zadaných úkolů, které byly vyplněny dětmi před kurzem Raketa, a po jeho skončení, vyhodnocení kognitivní náročnosti zadaných úkolů a vyhodnocení záznamových archů vyplněné rodiči, celkovému shrnutí a hlavnímu obsahovému směřování.</p>
Klíčová slova:	Školní připravenost, školní zralost, předškolní věk, předškolní vzdělávání, příprava předškolních dětí na základní školu, spolupráce

Anotace v angličtině:	<p>The theme of this thesis is the cooperation of kindergarten and primary school, specifically the Raketa course, which is intended for preschool children before enrollment and entry into primary education. The theoretical part contains six chapters - preschool education, preschool child, school maturity and readiness of the child, postponement of school attendance, enrollment in the 1st grade and cooperation between kindergarten and primary school. The empirical part deals with the benefits of the Raketa preschool course, description, observation and analysis of the Raketa course. Evaluation of assigned tasks that were completed by children before and after the Raketa course, evaluation of cognitive demands of assigned tasks and evaluation of record sheets completed by parents, overall summary and main content direction.</p>
Klíčová slova v angličtině:	<p>School readiness, school maturity, preschool age, preschool, education, the preparation of pre-schoolers for the primary, school, cooperation</p>
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 – Pracovní list 1</p> <p>Příloha č. 2 – Pracovní list 2</p> <p>Příloha č. 3 – Pracovní list 3</p> <p>Příloha č. 4 – Pracovní list 4</p> <p>Příloha č. 5 – Pracovní list 5</p> <p>Příloha č. 6 – Souhlas s provedením výzkumu pro diplomovou práci</p> <p>Příloha č. 7 – Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, odklad ŠD</p>

	<p>Příloha č. 8 – Pracovní list – zadané úkoly, po kurzu Raketa, odklad ŠD</p> <p>Příloha č. 9 – Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, po odkladu ŠD</p> <p>Příloha č. 10 – Pracovní list – zadané úkoly, před kurzem Raketa, po odkladu ŠD</p> <p>Příloha č. 11 – Záznamový arch č.2</p> <p>Příloha č. 12 – Záznamový arch č.8</p> <p>Příloha č. 12 – Záznamový arch č.12</p>
Rozsah práce:	81
Jazyk práce:	Český jazyk